

*Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr LIII/472/23
Rady Miejskiej w Nowym Wiśniczu
z dnia 26 kwietnia 2023 r.*

***Gminny Program Rewitalizacji
Nowego Wiśnicza na lata 2022–2030***

Marzec 2023

INICJATYWAŁOKALNA.PL

Opracowano przy współpracy
Urzędu Miejskiego w Nowym Wiśniczu,
Komitetu Rewitalizacji,
mieszkańców i innych interesariuszy rewitalizacji
z firmą

Projekt Paweł Walczyszyn

InicjatywaLokalna.pl

ul. Sienkiewicza 78, piętro IV, 25-501 Kielce

tel./fax 41 3430124 lub 507 048 678

www.inicjatywalokalna.eu

Spis treści

Wstęp.....	5
I. Część wprowadzająca	9
1. Metodologia prac nad dokumentem.....	9
II. Część diagnostyczno-analityczna.....	12
1. Metodologia delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	12
2. Zasięg przestrzenny obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.....	18
3. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych.....	22
III. Część programowa	70
1. Założenia Gminnego Programu Rewitalizacji	70
1.1. Misja i wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji	70
1.2. Cele rewitalizacji wraz z odpowiadającymi im kierunkami działań	72
2. Projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne w latach 2022–2030.....	75
2.1. Lista planowanych podstawowych projektów/przedsięwzięć	75
2.2. Charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć.....	89
2.3. Mechanizmy zapewnienia komplementarności oraz integrowania działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych	94
3. Powiązanie programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi	104
4. Szacunkowe ramy finansowe dokumentu wraz ze wskazaniem źródeł finansowania.....	117
IV. Część wdrożeniowa.....	120
1. System realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji.....	120
1.1. Struktura zarządzania dokumentem wraz z jego kosztami	120
1.2. Harmonogram realizacji programu	123
1.3. Promocja dokumentu	125
2. System monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu	127
2.1. Sposoby monitorowania i sprawozdawczości	127
2.2. Sposób ewaluacji i wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu	134
3. Mechanizmy włączenia różnych grup interesariuszy w proces rewitalizacji	136

4. Procedura strategicznej oceny oddziaływania dokumentu na środowisko oraz opiniowania przez właściwe instytucje	143
5. Specjalna Strefa Rewitalizacji.....	145
6. Sposób realizacji dokumentu a polityka mieszkaniowa i planowanie przestrzenne w gminie	145
6.1. Niezbędne zmiany w polityce mieszkaniowej.....	145
6.2. Niezbędne zmiany w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego	145
Spis map	147
Spis schematów	147
Spis tabel	148
Spis wykresów.....	149
Spis zdjęć.....	150
Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji.....	151

Wstęp

Rewitalizacja stanowi odpowiedź na szereg zjawisk kryzysowych występujących na obszarach gmin, takich jak degradacja techniczna oraz narastające problemy w sferach społecznej i gospodarczej. W związku z tym niezbędne jest planowanie i realizacja kompleksowych projektów rewitalizacyjnych odpowiadających na zidentyfikowane problemy oraz potencjały danego obszaru zdegradowanego, a także wynikającą z nich skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych. Rewitalizacja to proces, a nie pojedyncze działanie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 *Ustawy z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji* (Dz. U. z 2021 r. poz. 485), *rewitalizacja* stanowi: „proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji”.

Podstawowym narzędziem tworzącym ramy operacyjne i płaszczyznę koordynacji działań rewitalizacyjnych jest *gminny program rewitalizacji*, który jest inicjowany, sporządzany oraz uchwalany przez Radę Miejską na podstawie art. 14 ust. 1 ustawy o rewitalizacji. Jest to wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji. Dokument obejmuje działania w sposób kompleksowy (z uwzględnieniem projektów współfinansowanych ze środków UE oraz innych publicznych lub prywatnych), ponieważ tylko taka różnorodna konstrukcja warunkuje osiągnięcie zakładanych efektów.

Objęcie danego obszaru zdegradowanego Gminnym Programem Rewitalizacji będzie stanowiło podstawę wspierania go poprzez instrumenty i narzędzia dedykowane rewitalizacji (programy unijne oraz krajowe) lub korzystania z preferencji w innych instrumentach, programach i działaniach sektorowych.

Gminny Program Rewitalizacji Nowego Wiśnicza na lata 2022–2030 (GPR) stanowi spójny dokument strategiczny mający na celu wyprowadzenie ze stanu kryzysowego obszaru zdegradowanego, mającego istotne znaczenie dla rozwoju gminy poprzez przedsięwzięcia kompleksowe (uwzględniające aspekt społeczny, gospodarczy, przestrzenno-funkcjonalny,

techniczny i środowiskowy), skoncentrowane terytorialnie oraz prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany.

Niniejszy dokument opracowany został zgodnie z *Ustawą z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji*, w oparciu o art. 36 ust. 8 *Ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027* (Dz. U. z 2022 r. poz. 1079) (ustawa wdrożeniowa), a także z uwzględnieniem zapisów dotyczących „innych instrumentów terytorialnych” (dalej: IIT) zawartych w rozdziale 8.3. Umowy Partnerstwa¹. Ponadto niniejszy dokument opracowany został zgodnie z wymogami art. 29 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060² (dalej: rozporządzenie ogólne).

Zgodnie z Umową Partnerstwa rewitalizacja jest szczególnym obszarem i będzie wdrażana w pojedynczych gminach, wyłącznie jako IIT, na podstawie gminnych programów rewitalizacji pełniących funkcję IIT. Zgodnie z art. 29 rozporządzenia ogólnego strategii IIT, w tym GPR, powinny zawierać elementy takie jak:

- *obszar geograficzny, którego dotyczy dana strategia* – w tym przypadku obszar rewitalizacji Gminy Nowy Wiśnicz;
- *analiza potrzeb rozwojowych i potencjału danego obszaru, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych* – na potrzeby niniejszego GPR opracowano *Diagnozę na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Nowy Wiśnicz*, która zawiera analizę problemów, potrzeb i potencjałów poszczególnych obszarów gminy, w sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzennej, technicznej i środowiskowej. W GPR dokonano pogłębionej diagnozy wyznaczonego obszaru rewitalizacji, w tym określono występujące na nim najistotniejsze problemy i ich przyczyny oraz potrzeby interesariuszy i potencjał rozwojowy, w tym jego znaczenie dla całej gminy;
- *opis zintegrowanego podejścia służącego zaspokojeniu zidentyfikowanych potrzeb rozwojowych i wykorzystaniu potencjału danego obszaru* – w GPR wskazano projekty

¹ *Umowa Partnerstwa dla realizacji Polityki Spójności 2021–2027 w Polsce*, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Warszawa, czerwiec 2022.

² *Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wspierania Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej* (Dz. Urz. UE L 231 z 30.06.2021, str. 159).

podstawowe i przedsięwzięcia uzupełniające o charakterze zintegrowanym, których realizacja pomoże w osiągnięciu założonych celów. Wszystkie zaplanowane działania mają na celu zniwelowanie zdiagnozowanych problemów i zaspokojenie potrzeb interesariuszy rewitalizacji poprzez wykorzystanie istniejących potencjałów obszaru. Projekty obejmują różne sektory i obejmują kilka rodzajów interesariuszy (władze publiczne, podmioty prywatne, organizacje pozarządowe, mieszkańcy itd.);

- *opis udziału partnerów w przygotowaniu strategii i jej realizacji* – w niniejszym dokumencie szeroko opisano partycypację społeczną, udział mieszkańców w tworzeniu GPR, a także określono system jego realizacji, w tym sposoby udziału mieszkańców i ewentualnych partnerów w realizacji, monitorowaniu i ewaluacji GPR. Projekty realizowane będą w partnerstwie przez różne podmioty, a nie jedynie przez wspólnotę samorządową.

Dokument składa się z czterech zasadniczych części, a mianowicie: części wprowadzającej, diagnostyczno-analitycznej, programowej oraz wdrożeniowej.

Część wprowadzająca zawiera ogólne informacje dotyczące metodologii opracowania dokumentu oraz jego uwarunkowania zewnętrzne, tj. strategiczno-programowe, które wskazują na powiązanie rewitalizacji z całościową wizją rozwoju gminy.

Część diagnostyczno-analityczna obejmuje metodologię delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oraz określenie ich zasięgów przestrzennych poprzez wskazanie przebiegu granic na terenie gminy. Ponadto zawiera szczegółową diagnozę wyznaczonego obszaru rewitalizacji w sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej wraz ze skwantyfikowanymi danymi i ich analizą w celu przedstawienia skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych.

Część programowa przedstawia najważniejsze założenia procesu rewitalizacji na wyznaczonym obszarze rewitalizacji Gminy Nowy Wiśnicz, tj. wizję wyprowadzenia go ze stanu kryzysowego, misję, cele rewitalizacji wraz z kierunkami działań mającymi na celu eliminację lub ograniczenie zidentyfikowanych negatywnych zjawisk i wykorzystanie potencjałów lokalnych. Ponadto zostały tutaj zawarte podstawowe (główne) oraz uzupełniające (komplementarne) projekty rewitalizacyjne powiązane ze sobą i wspólnie oddziałujące na obszar rewitalizacji. Ważnym elementem są również szacunkowe ramy finansowe dokumentu wraz ze wskazaniem różnych źródeł finansowania projektów.

Część wdrożeniowa składa się z systemu realizacji (wdrażania) dokumentu, a także systemu monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu w reakcji na zmiany

w otoczeniu. Ponadto w niniejszej części zawarte zostały mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych, instytucji publicznych i innych podmiotów oraz grup nieformalnych aktywnych na terenie gminy na każdym etapie procesu rewitalizacji, tj. diagnozowania, programowania, wdrażania, monitorowania i ewaluacji. Przedstawiony został tutaj również przebieg procesu opiniowania dokumentu przez instytucje zewnętrzne oraz strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Ostatnim elementem jest sposób realizacji założeń dokumentu w odniesieniu do polityki mieszkaniowej oraz planowania i zagospodarowania przestrzennego w gminie wraz z załącznikiem graficznym wskazującym na kierunki zmian przestrzenno-funkcjonalnych na obszarze rewitalizacji.

I. Część wprowadzająca

1. Metodologia prac nad dokumentem

Metodologię sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji warunkowała przede wszystkim *Ustawa z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji* (Dz. U. z 2021 r. poz. 485). Istotnym dokumentem, którego zapisami kierowano się podczas opracowania GPR, był również *Regulamin prowadzenia Wykazu programów rewitalizacji gmin województwa małopolskiego*³, szczególnie kart oceny programu rewitalizacji.

Dokument opracowany został z wykorzystaniem modelu ekspercko-partycypacyjnego, polegającego na możliwie szerokim udziale wszystkich interesariuszy we wszystkich etapach prac, przy jednoczesnym zaangażowaniu ekspertów zewnętrznych, odpowiadających między innymi za zorganizowanie procesu konsultacji społecznych oraz przygotowanie końcowej wersji dokumentu. Na wybór takiego podejścia decydujący wpływ miała idea rewitalizacji, w której kluczową rolę odgrywa realizacja zasady partnerstwa i partycypacji społecznej.

Metodologia prac obejmowała dwie zasadnicze części, składające się na efekt końcowy w postaci dokumentu *Gminny Program Rewitalizacji Nowego Wiśnicza na lata 2022–2030*, a mianowicie:

- I. *Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Nowy Wiśnicz* – obejmowało następujące etapy:
 - 1) zgromadzenie danych statystycznych do diagnozy w podziale na ustalone jednostki referencyjne gminy (sołectwa i miasto) we wszystkich sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej, zarówno z Urzędu Miejskiego w Nowym Wiśniczu, jak i instytucji zewnętrznych;
 - 2) wykonanie wielokryterialnej analizy przestrzennej ustalonych wskaźników oraz opracowanie diagnozy gminy na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji wraz z mapami poglądowymi koncentracji problemów we wszystkich ww. sferach;
 - 3) przeprowadzenie w dniach 31.05–30.06.2021 roku konsultacji społecznych projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Nowy Wiśnicz wraz z opracowaną diagnozą gminy oraz mapami przedstawiającymi granice ww. obszarów;

³ Załącznik do uchwały Nr 2161/18 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 15 listopada 2018 r.

- 4) przedstawienie Radzie Miejskiej w Nowym Wiśniczu przez Burmistrza Nowego Wiśnicza wniosku o wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy wraz z projektem uchwały, diagnozą gminy na potrzeby wyznaczenia ww. obszarów i mapami przedstawiającymi ich granice;
 - 5) podjęcie na sesji przez Radę Miejską w Nowym Wiśniczu *Uchwały Nr XXXII/297/21 Rady Miejskiej w Nowym Wiśniczu z dnia 7 lipca 2021 roku w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Nowy Wiśnicz (zmienionej uchwałą nr XXXIII/307/21 z dnia 11 sierpnia 2021 r.)*;
 - 6) przekazanie ww. uchwały oraz jej opublikowanie w dniu 14.07.2021 roku wraz z załącznikami, tj. mapami obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Dzienniku Urzędowym Województwa Małopolskiego jako poz. 4262, z uwagi na fakt, że jest to akt prawa miejscowego (uchwała zmieniająca opublikowana w dniu 26.08.2021 r. pod poz. 4825).
- II. *Opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji wraz z przeprowadzeniem procesu zaopiniowania dokumentu i Strategicznej Oceny Oddziaływania na Środowisko* – obejmowało następujące etapy:
- 1) podjęcie na sesji przez Radę Miejską w Nowym Wiśniczu *Uchwały Nr XXXIV/311/21 z dnia 15 września 2021 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Nowego Wiśnicza na lata 2022–2030* (po ponad 14 dniach niezbędnych na uprawomocnienie się uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Nowy Wiśnicz, która jest aktem prawa miejscowego);
 - 2) ogłoszenie o podjęciu uchwały w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji na stronie internetowej gminy nw.nowywisnicz.pl (w zakładce „Dla Mieszkańca”, „Rewitalizacja Gminy Nowy Wiśnicz”), na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej (w zakładce „Gminny Program Rewitalizacji” w dniu 23.09.2021 roku), w sposób zwyczajowo przyjęty w danej miejscowości (na tablicy ogłoszeń Urzędu Miejskiego w Nowym Wiśniczu w dniu 23.09.2021 roku), w prasie lokalnej (Kwartalnik społeczno-kulturalny „Wiadomości Wiśnickie”, data publikacji listopad 2021 r., nr 155 ISSN-1231-9066) oraz przez obwieszczenie;
 - 3) przeprowadzenie różnorodnych form partycypacji społecznej służących wspólnemu wypracowaniu przez wszystkich interesariuszy rewitalizacji głównych założeń

- dokumentu (wizji, misji, celów, kierunków działań), a także „zbudowaniu” bazy planowanych do realizacji projektów (w tym partnerskich), mających na celu wyprowadzenie obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego;
- 4) opracowanie i przeprowadzenie konsultacji założeń projektu 1.0 dokumentu z Komitetem Rewitalizacji;
 - 5) opracowanie i przeprowadzenie w dniach 05.01–06.02.2023 r. zewnętrznych konsultacji społecznych projektu 1.0 dokumentu;
 - 6) wystąpienie w dniu 13.02.2023 r. o zaopiniowanie projektu GPR przez instytucje wskazane w art. 17 ust. 2 pkt 4 ustawy o rewitalizacji wraz z uzyskaniem opinii w ciągu 14 dni – terminu ustalonego przez Burmistrza Nowego Wiśnicza zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy o rewitalizacji;
 - 7) wystąpienie do Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym o zaopiniowanie projektu dokumentu w zakresie możliwości finansowania GPR w ramach programu regionalnego w trybie ustawy wdrożeniowej;
 - 8) wystąpienie z wnioskiem do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie (RDOŚ) o uzgodnienie braku konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko na podstawie art. 47 i 49 *Ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2022 r. poz. 1029 z późn. zm.) wraz z uzyskaniem stanowiska ww. instytucji;
 - 9) przekazanie i uchwalenie projektu dokumentu na sesji przez Radę Miejską w Nowym Wiśniczu.

Szczegółowy opis działań partycypacyjnych przeprowadzonych na poszczególnych etapach prac przedstawiono w rozdziale 3 części IV niniejszego dokumentu pn. *Mechanizmy włączenia różnych grup interesariuszy w proces rewitalizacji*.

Dokument powstał w wyniku prac przedstawicieli samorządu, instytucji publicznych oraz kluczowych dla rozwoju gminy partnerów z sektorów społecznego i gospodarczego, przy współdziałaniu (w postaci wsparcia merytorycznego) ekspertów i specjalistów zewnętrznych, a także mieszkańców wyznaczonego obszaru, jako głównych interesariuszy procesu rewitalizacji.

II. Część diagnostyczno-analityczna

1. Metodologia delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Metodologię wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oraz szczegółowy przebieg procesu diagnostycznego gminy zawiera *Diagnoza na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Nowy Wiśnicz*. Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, *rewitalizacja* to „kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych”, dlatego przy wyznaczaniu zasięgu obszaru zdegradowanego wzięto pod uwagę zestaw kryteriów zawarty w art. 9 ust. 1 ww. ustawy, które wskazują na istnienie stanu kryzysowego na danym terenie.

Stan kryzysowy zdefiniowany został jako „stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

- 1) *gospodarczej* – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw;
- 2) *środowiskowej* – w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi bądź stanu środowiska;
- 3) *przestrzenno-funkcjonalnej* – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowania infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w *Ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami* (Dz. U. z 2022 r. poz. 2240), niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych;
- 4) *technicznej* – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania

dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Skalę negatywnych zjawisk odzwierciedlają mierniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju, w odniesieniu do wartości dla całej gminy⁴.

W związku z powyższym, w celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego Gmina Nowy Wiśnicz podzielona została na *jednostki strukturalne (referencyjne)*, w sposób odpowiadający istniejącym powiązaniom funkcjonalnym. Analiza danych ilościowych w ustalonych jednostkach strukturalnych pozwoliła na stosunkowo łatwe zidentyfikowanie lokalizacji problemów i wyznaczenie granic obszaru zdegradowanego.

W przeprowadzonej diagnozie dokonano analizy porównawczej jednostek referencyjnych, opartej na zestawie wskaźników cząstkowych oraz syntetycznych wskaźników degradacji we wszystkich sferach pozwalających na obiektywne określenie stopnia zróżnicowania zjawisk kryzysowych i potencjałów lokalnych na terenie gminy. Syntetyczne wskaźniki koncentracji zjawisk kryzysowych w poszczególnych sferach przedstawione zostały na mapach poglądowych Gminy Nowy Wiśnicz z podziałem na jednostki strukturalne.

Jako główne kryteria delimitacji obszaru zdegradowanego przyjęto 40 wskaźników (tabela 1) ustalonych na podstawie danych statystycznych gromadzonych w zasobach Urzędu Miejskiego w Nowym Wiśniczu, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowym Wiśniczu oraz instytucji zewnętrznych, m.in.: Powiatowego Urzędu Pracy w Bochni, Komisariatu Policji w Nowym Wiśniczu, Zakładu Usług Komunalnych Nowy Wiśnicz, Polskiej Spółki Gazownictwa sp. z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy w Krakowie, a także ogólnodostępnych danych z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego i Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Krakowie. Część pozyskanych danych została wykorzystana do porównawczej analizy ilościowej wskaźników ze średnią wartością dla całej gminy, a część posłużyła do dokonania analizy jakościowej, charakteryzującej ważne dla rewitalizacji deficyty i problemy obszarów oraz lokalne potencjały.

W procesie delimitacji obszaru zdegradowanego wykorzystano różnorodne źródła informacji, dzięki czemu zastosowane podejście ma charakter kompleksowy i łączy wykorzystanie metod ilościowych z jakościowymi.

⁴ Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020, s. 6–7.

Tabela 1 Wskaźniki obrazujące sytuację na terenie Gminy Nowy Wiśnicz w sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej

Sfera	Cechy szczególne sfery	Lp.	Nazwa wskaźnika	Jedn.	Źródło danych
SPOLECZNA	Trendy demograficzne	1.	Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w % ludności ogółem	%	Urząd Miejski w Nowym Wiśniczu
		2.	Udział ludności w wieku produkcyjnym w % ludności ogółem	%	
		3.	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w % ludności ogółem	%	
		4.	Liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (wskaźnik obciążenia demograficznego)	szt.	
		5.	Przyrost naturalny w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania	-	
		6.	Saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	-	
	Sytuacja na rynku pracy/bezrobocie	7.	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w ludności w wieku produkcyjnym	%	Powiatowy Urząd Pracy w Bochni
		8.	Udział długotrwale bezrobotnych w % bezrobotnych ogółem	%	
	Opieka społeczna i skala problemów społecznych	9.	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	szt.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowym Wiśniczu
		10.	Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w przeliczeniu na 1000 osób	szt.	
		11.	Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w przeliczeniu na 1000 osób	szt.	
		12.	Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w przeliczeniu na 1000 osób	szt.	
		13.	Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby w przeliczeniu na 1000 osób	szt.	
		14.	Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa w przeliczeniu na 1000 osób	szt.	
		15.	Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu przemocy w przeliczeniu na 1000 osób	szt.	
		16.	Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu alkoholizmu w przeliczeniu na 1000 osób wg miejsca	szt.	
		17.	Liczba wypełnionych formularzy "Niebieska Karta" na 10 tys. mieszkańców	szt.	
	Poziom edukacji i dostępność wychowania przedszkolnego	18.	Średnie % wyniki z egzaminów gimnazjalnych (dane dla gminy)	%	Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie i GUS (BDL)
		19.	Odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym (dane dla gminy)	%	

	Stan bezpieczeństwa i porządku publicznego	20.	Liczba przestępstw stwierdzonych ogółem przez Policję w przeliczeniu na 100 osób	szt.	Komisariat Policji w Nowym Wiśniczu
	Aktywność społeczna mieszkańców	21.	Liczba organizacji pozarządowych na 1000 osób	szt.	BIP Starostwa Powiatowego w Bochni
	Udział w życiu publicznym	22.	Frekwencja w głosowaniu na budżet obywatelski	%	Urząd Miejski w Nowym Wiśniczu
GOSPODARCZA	Przedsiębiorczość mieszkańców	23.	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób	szt.	
	Sytuacja gospodarcza	24.	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób	szt.	
		25.	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych z rejestru REGON w przeliczeniu na 100 osób	szt.	
		26.	Liczba zarejestrowanych działalności gospodarczych osób fizycznych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	szt.	
PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	Wyposażenie w infrastrukturę społeczną	27.	Powierzchnia terenów zagospodarowanych na działalność sportową, rekreacyjną, kulturową i turystyczną przypadająca na 1 000 mieszkańców	ha	
		28.	Udział zdegradowanych obiektów sportowych (boiska) wymagających modernizacji, w stosunku do tych obiektów ogółem	%	
	Poziom obsługi komunikacyjnej	29.	Udział długości dróg nieutwardzonych w ogólnej długości dróg	%	
TECHNICZNA	Mieszkalnictwo	30.	Budynki mieszkalne nowe oddane do użytkowania w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców	szt.	Zakład Usług Komunalnych Nowy Wiśnicz
	Wyposażenie w infrastrukturę techniczną	31.	Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej w stosunku do ogółu budynków mieszkalnych	%	
		32.	Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej w stosunku do ogółu budynków mieszkalnych	%	
	Zabytki	33.	Udział zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków będących w stanie degradacji technicznej w liczbie zabytków ogółem	%	Urząd Miejski w Nowym Wiśniczu
ŚRODOWISKOWA	Odpady niebezpieczne	34.	Ilość odpadów stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi lub stanu środowiska – azbest	tona	Urząd Miejski w Nowym Wiśniczu
		35.	Ilość unieszkodliwionego azbestu w przeliczeniu na 1 mieszkańca	tona	
	Formy ochrony przyrody	36.	Położenie na obszarach objętych formami ochrony przyrody	TAK/ NIE	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska

	Lokalizacja na terenach zalewowych	37.	Położenie na obszarach zagrożonych wystąpieniem powodzi	TAK/ NIE	Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej
	Ochrona środowiska	38.	Liczba przyłączy sieci gazowej na 100 budynków mieszkalnych ogółem	szt.	Polska Spółka Gazownictwa sp. z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy w Krakowie
		39.	Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej	%	Zakład Usług Komunalnych Nowy Wiśnicz
		40.	Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej	%	

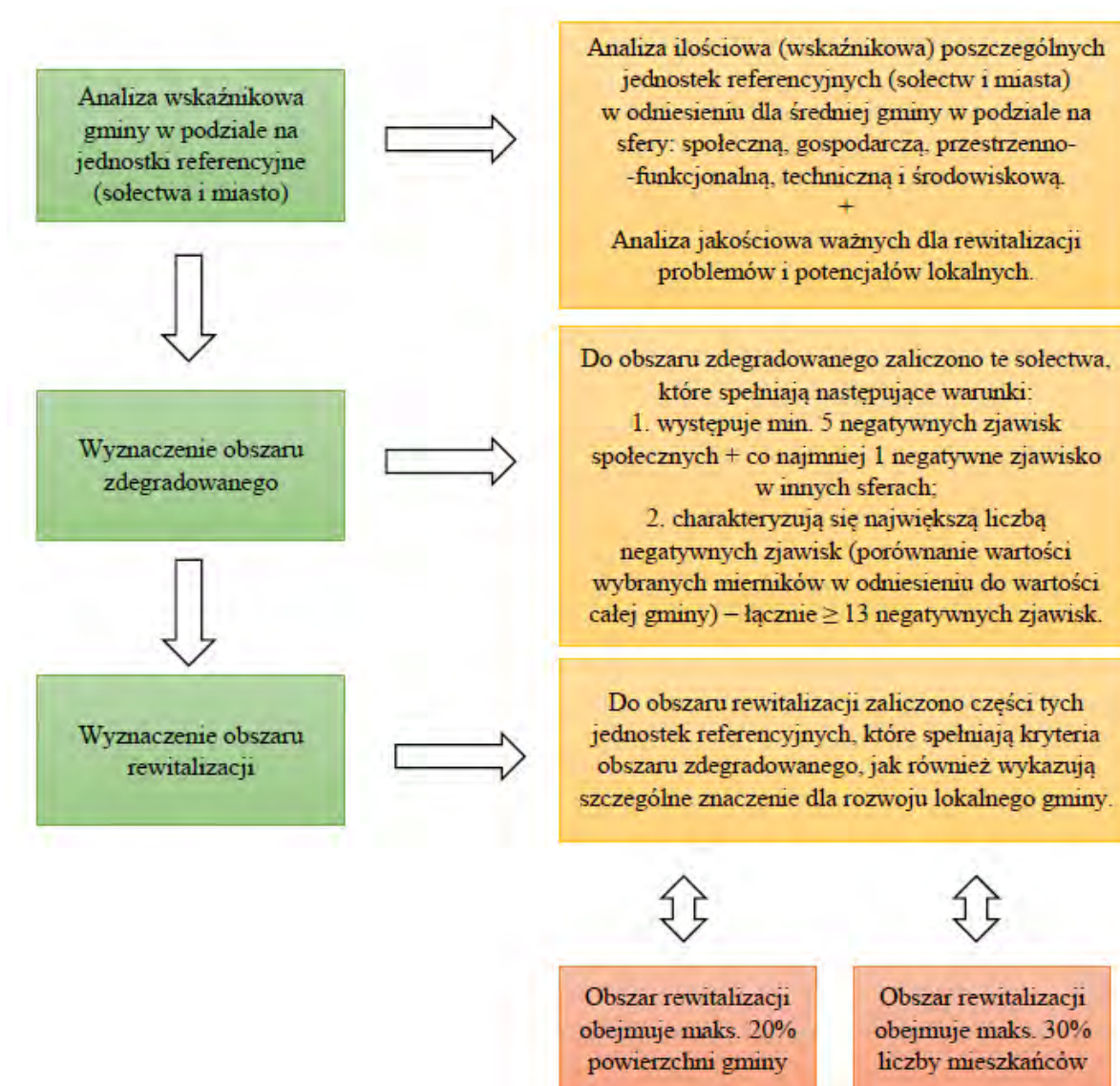
Źródło: Opracowanie własne

Delimitacja obszaru rewitalizacji dokonana została natomiast przy uwzględnieniu zapisów art. 10 ustawy o rewitalizacji, który stanowi, że jest to „obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację”.

Zgodnie z powyższym, wyznaczenie granic obszaru rewitalizacji nastąpiło w oparciu o dwie przesłanki. Pierwszą z nich było stwierdzenie, że na wybranym obszarze uznanym wcześniej jako zdegradowany istnieje szczególna koncentracja negatywnych zjawisk. Drugą z przesłanek było uznanie, że wybrany obszar ma istotne znaczenie dla rozwoju gminy. Takie uzasadnienie obejmuje przedstawienie możliwych do wykorzystania w procesie rewitalizacji lokalnych potencjałów.

Metodologia wyznaczenia obszaru zdegradowanego, a następnie obszaru rewitalizacji w Gminie Nowy Wiśnicz, przedstawiona została na schemacie 1.

Schemat 1 Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Nowy Wiśnicz

Źródło: Opracowanie własne

2. Zasięg przestrzenny obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, obszar zdegradowany charakteryzuje się koncentracją negatywnych zjawisk społecznych – w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w *Ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami* (Dz. U. z 2022 r. poz. 2240), niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym oraz stanem kryzysu w co najmniej jednej ze sfer dotyczących zjawisk gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych. Ponadto ust. 2 wskazuje, że: „obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, pod warunkiem stwierdzenia na każdym z podobszarów występowania koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych”.

Na podstawie przeprowadzonego audytu gminnego wyznaczono obszar zdegradowany, na który składają się jednostki referencyjne charakteryzujące się przede wszystkim problemami w sferze społecznej, przy jednoczesnym występowaniu problemów przynajmniej w jednej innej sferze oraz największą liczbą zidentyfikowanych negatywnych zjawisk, tj. ≥ 13 . Kluczowym elementem delimitacji i uzasadnieniem dla takiego zasięgu obszaru zdegradowanego jest fakt nakładania się stanów kryzysowych w poszczególnych sferach na negatywne zjawiska w sferze społecznej. Zgodnie z przedstawionymi założeniami obszar zdegradowany na terenie Gminy Nowy Wiśnicz obejmuje sołectwa: Nowy Wiśnicz (23), Królówka (19), Połom Duży (18), Olchawa (17), Leksandrowa (15), Wiśnicz Mały (15), Chronów (13), Łomna (13), Stary Wiśnicz (13). Wskazany obszar zajmuje 60,71 km², co stanowi 73,89% powierzchni gminy i jest zamieszkały przez 11 014 osób, tj. 78,50% ogółu mieszkańców gminy (dane na koniec 2019 roku).

Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic”.

W związku z art. 10 ww. ustawy wyznaczony został obszar, na którym występuje wysokie natężenie negatywnych zjawisk w sferze społecznej oraz przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej, a jednocześnie mający istotne znaczenie dla rozwoju gminy i planowane jest na nim przeprowadzenie działań rewitalizacyjnych.

W wyniku przeprowadzonej diagnozy w podziale na jednostki referencyjne gminy i delimitacji obszaru zdegradowanego wyznaczono obszar rewitalizacji składający się z zamieszkałych terenów Miasta Nowy Wiśnicz (jednostka, dla której zdiagnozowano najwięcej problemów w sferze społecznej oraz łącznie we wszystkich sferach), części sołectwa Królówka oraz niewielkich fragmentów zdegradowanych sołectw: Stary Wiśnicz (teren Zamku w Wiśniczu, boiska sportowego i oczyszczalni ścieków) i Leksandrowa (teren basenu odkrytego). Włączone w obszar rewitalizacji niewielkie fragmenty sołectw Stary Wiśnicz i Leksandrowa przylegają do granic Miasta Nowy Wiśnicz i poza geodezyjną/administracyjną przynależnością tych terenów do ww. sołectw, są one utożsamiane z miastem, zarówno przez mieszkańców jak i turystów. Z obiektów objętych obszarem rewitalizacji na terenie Starego Wiśnicza i Leksandrowej korzystają w dużej mierze mieszkańcy miasta, funkcjonalnie są one ze sobą związane – nawet w kontekście promocji tych miejsc nie rozgranicza się Nowego Wiśnicza od Starego Wiśnicza (Zamek w Starym Wiśniczu nazywany jest Zamkiem w Wiśniczu, a basen w Leksandrowej nazywany jest Basenem Nowy Wiśnicz – Leksandrowa).

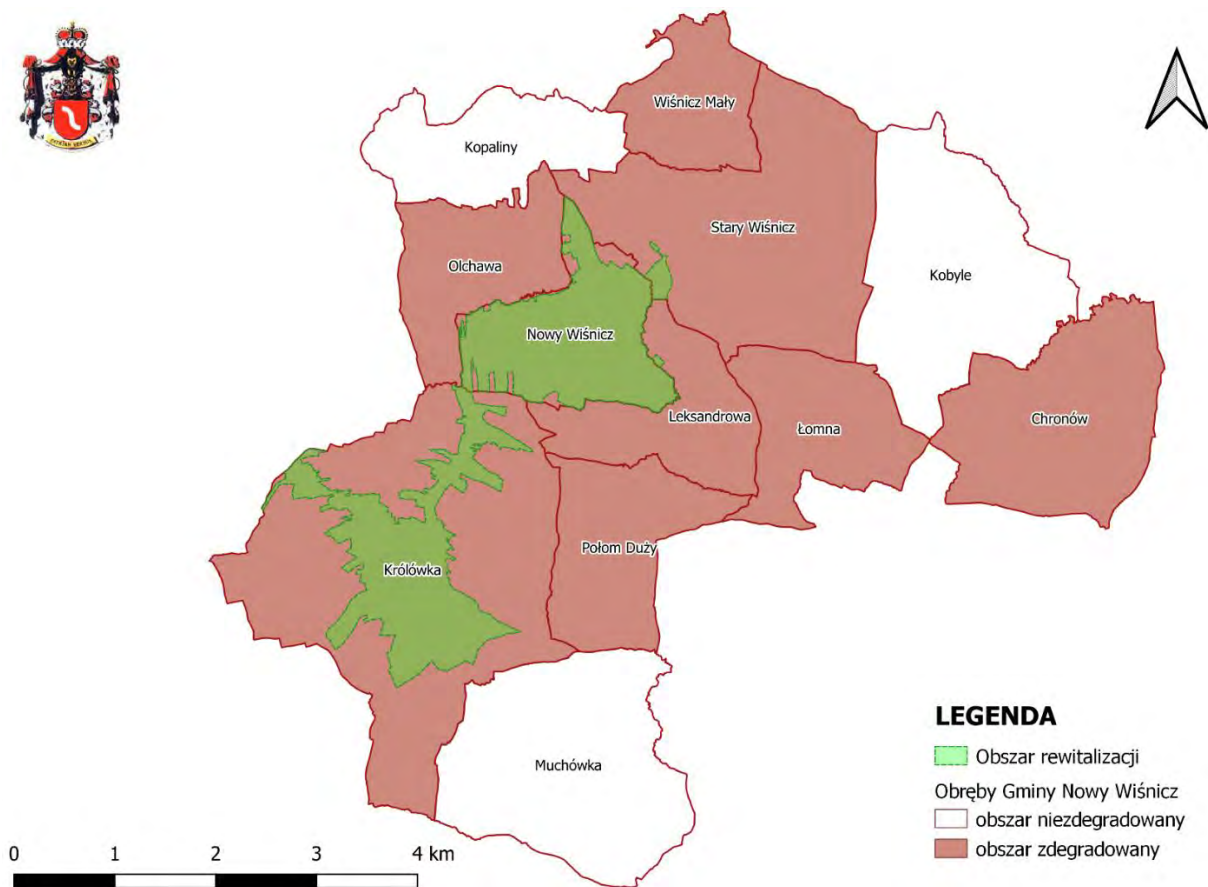
Wyznaczony obszar rewitalizacji zajmuje powierzchnię 9,54 km² (11,61% powierzchni ogółem gminy)⁵ i jest zamieszkały przez 4 140 mieszkańców (29,37% ludności ogółem gminy), więc nie przekracza limitów określonych w art. 10 ust. 2 ustawy o rewitalizacji (dane za 2020 r.).

Potencjały i zasoby obszaru rewitalizacji pokazują, iż ma ona istotne znaczenie dla rozwoju gminy, szczególnie w sferze społecznej, w której zidentyfikowano najwięcej problemów. Wszelkie działania rewitalizacyjne podjęte w celu zniwelowania negatywnych zjawisk kryzysowych na wyznaczonym obszarze będą oddziaływać na teren całej gminy, wpływając tym samym na poprawę jakości życia jej mieszkańców.

Lokalizację obszaru rewitalizacji na tle obszaru zdegradowanego przedstawiono na mapie 2, natomiast szczegółowy przebieg granic obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Nowy Wiśnicz zaprezentowano na mapie 3. Do opracowania map poglądowych obrazujących podział Gminy Nowy Wiśnicz na jednostki strukturalne wykorzystano zbiory danych państwowego rejestru granic i powierzchni jednostek podziałów terytorialnych kraju, będących w zasobach centralnego zasobu geodezyjnego i kartograficznego.

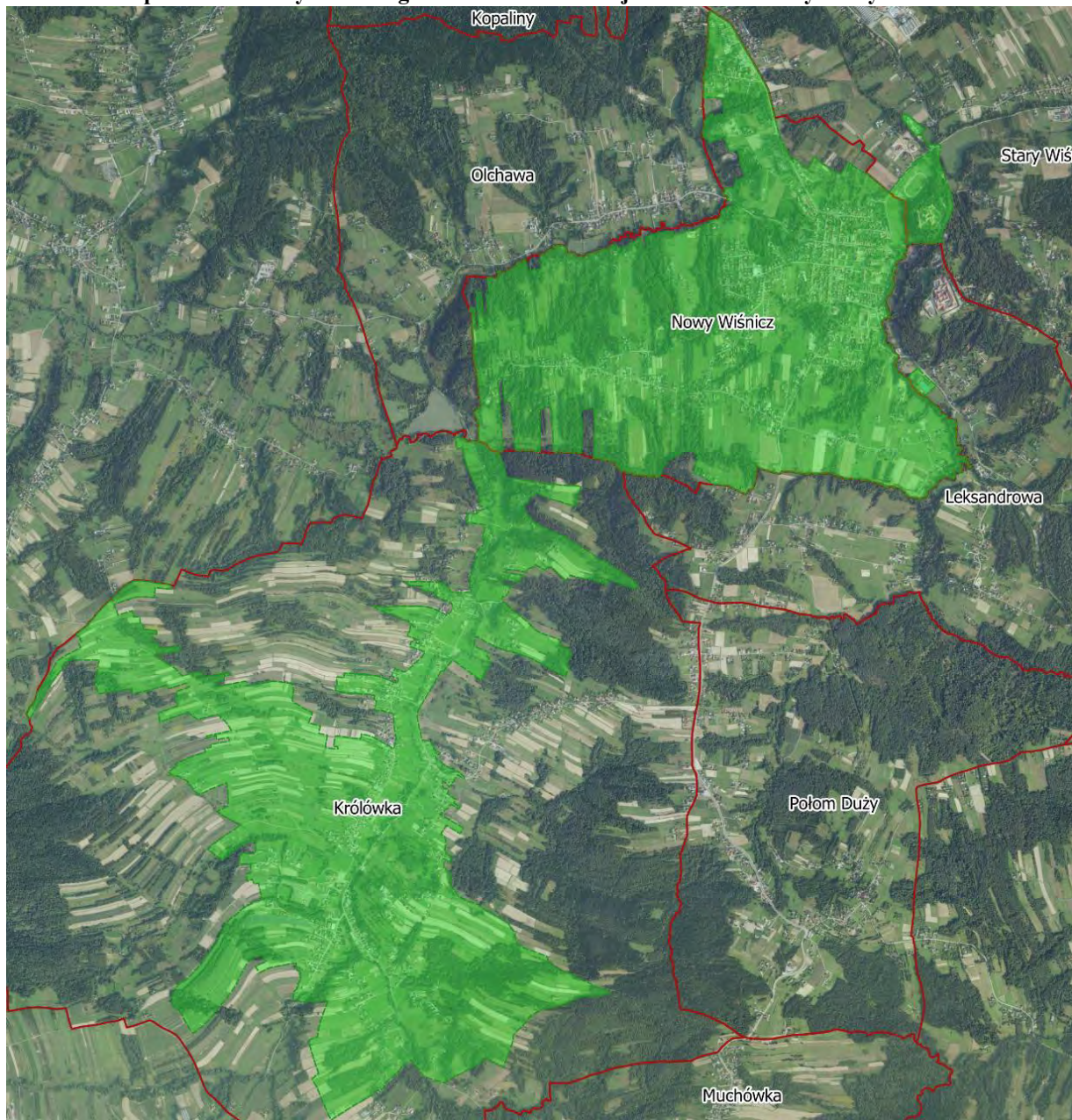
⁵ W *Diagnozie na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Nowy Wiśnicz* (czerwiec 2021) omyłkowo podano powierzchnię obszaru rewitalizacji 13,13 km². Wartość prawidłowa, tj. 9,54 km², jest mniejsza od błędnie podanej i tym bardziej nie przekracza limitu 20% powierzchni, ponieważ stanowi 11,61% powierzchni całej gminy.

Mapa 1 Lokalizacja obszaru rewitalizacji na tle obszaru zdegradowanego w Gminie Nowy Wiśnicz

Źródło: Opracowanie własne

Mapa 2 Granice wyznaczonego obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Nowy Wiśnicz

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ortofotomapy (mapy.geoportal.gov.pl)

3. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych

Jednym z najważniejszych elementów Gminnego Programu Rewitalizacji, wynikającym z art. 15 ust. 1 pkt 1 ustawy o rewitalizacji jest „szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji (...) obejmująca analizę negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1, oraz lokalnych potencjałów występujących na terenie tego obszaru”.

Zgodnie z powyższym pogłębiona diagnoza wyznaczonego obszaru obejmowała sfery: społeczną, gospodarczą, przestrzenno-funkcjonalną, techniczną i środowiskową. Problemy analizowane w ramach wszystkich aspektów wzajemnie się przenikają i podział na sfery tematyczne ma charakter umowny. Takie szerokie rozpoznanie oraz identyfikacja skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych pozwoli na przygotowanie projektów o bardziej złożonym, kompleksowym charakterze i większym oddziaływaniu.

Schemat 2 Sfery tematyczne analizowane w szczegółowej diagnozie obszaru rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

Wyznaczony obszar rewitalizacji to zamieszkałe tereny Miasta Nowy Wiśnicz oraz części sołectwa Królówka, a także niewielkie fragmenty sołectw: Stary Wiśnicz (teren Zamku w Wiśniczu, boiska sportowego i oczyszczalni ścieków) i Leksandrowa (teren basenu odkrytego). Obszar rewitalizacji w swoich granicach zawiera centrum administracyjne i społeczno-gospodarcze gminy – Miasto Nowy Wiśnicz. Z uwagi na to, że jest to główny ośrodek gminy, dominują tutaj funkcje centrotwórcze: publiczne, usługowe, handlowe, edukacyjne, kulturalne, rekreacyjne i mieszkaniowe. Przez obszar rewitalizacji przebiega droga wojewódzka nr 965 łącząca drogę krajową nr 28 w Limanowej z drogą wojewódzką nr 964 w Świniarach (województwo małopolskie). Centrum Nowego Wiśnicza znajduje się w odległości ok. 7 km do drogi krajowej nr 94 (droga klasy GP – droga główna ruchu przyspieszonego), ok. 11 km do wjazdu na autostradę A4, przebiegającą przez cztery południowe województwa Polski. Średni czas dojazdu z obszaru rewitalizacji do miasta powiatowego – Bochni – wynosi 12 min., natomiast do miasta wojewódzkiego – Krakowa – 55 min. Droga do Tarnowa wynosi około 45 min., a do Nowego Sącza 10 min. dłużej.

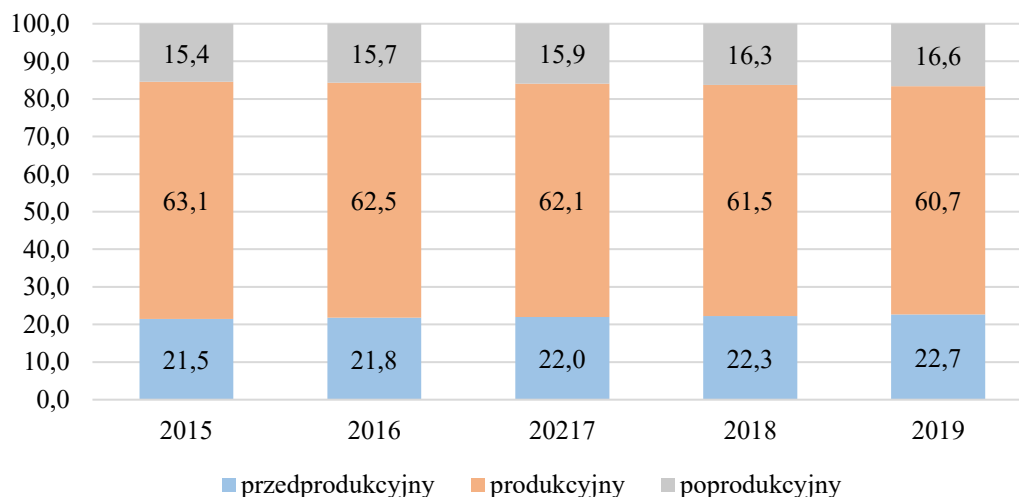
Według danych Urzędu Miejskiego w Nowym Wiśniczu stan ludności na wyznaczonym obszarze rewitalizacji na koniec 2020 roku (zgodnie z faktycznym miejscem zamieszkania) wynosił ogółem 4 140 mieszkańców, tj. 29,37% ludności ogółem gminy.

Procesy demograficzne na obszarach jednostek samorządów terytorialnych związane z ruchem naturalnym ludności, takie jak: urodzenia, zgony i migracje (wewnętrzne i zewnętrzne) wpływają zarówno na liczbę ludności, jak również na jej strukturę wiekową. Biorąc pod uwagę liczbę ludności ogółem wyznaczonego obszaru rewitalizacji zaobserwowano stały wzrost liczby ludności, co jest pozytywnym trendem zauważanym dla ogółu gminy, przy czym dynamika wzrostu na obszarze jest niższa niż średnio w gminie – w latach 2015–2019 liczba ludności obszaru rewitalizacji wzrosła o 1,5%, podczas gdy ogólnie w gminie zanotowano wzrost o 3,0%⁶. W dużej mierze wynika to z wyższych cen nieruchomości na obszarze rewitalizacji niż w części wiejskiej gminy, a także z braku dostępności mieszkań. Ponadto osoby napływowe sprowadzają się tutaj najczęściej z większych miast, w celu zamieszkania na wsi, w miejscu cichym, zielonym, urokliwym, ale jednocześnie w dobrej lokalizacji w stosunku do miasta. Z usług, infrastruktury, obiektów i przestrzeni Miasta Nowy Wiśnicz korzystają wszyscy mieszkańcy gminy, dlatego też miejsce to jest ważne nie tylko z punktu widzenia samych jego mieszkańców, ale również mieszkańców całej gminy.

⁶ Dane Urzędu Miejskiego w Nowym Wiśniczu.

Analiza udziału ludności według ekonomicznych grup wieku w stosunku do ludności obszaru rewitalizacji ogółem w latach 2015–2019 wskazuje na tendencję demograficzną, którą trudno jednoznacznie określić jako pozytywną lub negatywną. Z jednej strony udział osób w wieku produkcyjnym spada, przy jednoczesnym wzroście udziału osób w wieku poprodukcyjnym – oznacza to malejącą ilość osób zdolnych do pracy, a także stanowi wyzwanie dla samorządu w kontekście dostosowania infrastruktury i usług publicznych do potrzeb osób starszych. Z drugiej strony obserwowany jest stały wzrost udziału osób w wieku przedprodukcyjnym, co oznacza, że w najbliższych latach można spodziewać się wzrostu udziału osób w wieku produkcyjnym i jednocześnie stanowi to wyzwanie dla samorządu w kontekście zapewnienia wysokiej jakości wszelkich usług publicznych kierowanych do rodzin z dziećmi. Potencjałem obszaru jest istniejąca baza: Przedszkole w Nowym Wiśniczu oraz Klub Dziecięcy „Wiśnicka Akademia Maluszka”, oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych (łącznie 7 na obszarze), które zapewniają opiekę dzieciom do lat 3 oraz dzieciom w wieku przedszkolnym, a co za tym idzie umożliwiają ich rodzicom aktywność zawodową i społeczną. Trwają też prace nad przebudową i rozbudową budynku katechetycznego do pełnienia funkcji przedszkola w miejscowości Królówka (obszar rewitalizacji), dzięki czemu zostanie zaspokojony popyt na te usługi. Dane obrazujące opisaną sytuację demograficzną w zakresie struktury wieku przedstawiono na wykresie 1.

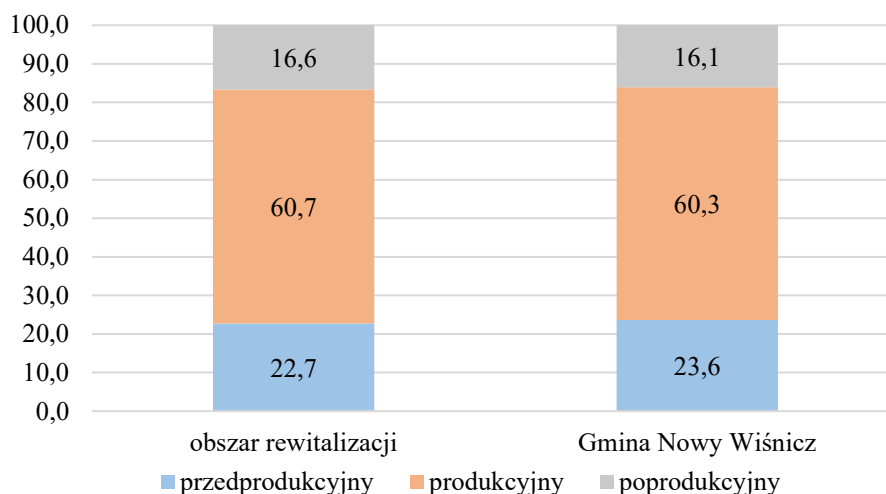
Wykres 1 Udział % ludności według ekonomicznych grup wieku w stosunku do ludności ogółem na wyznaczonym obszarze rewitalizacji na terenie Gminy Nowy Wiśnicz w latach 2015–2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Nowym Wiśniczu

W porównaniu do średniej dla całej gminy, struktura wiekowa mieszkańców obszaru rewitalizacji przedstawia się niekorzystnie ze względu na większą liczbę osób w wieku poprodukcyjnym i mniejszą w wieku przedprodukcyjnym.

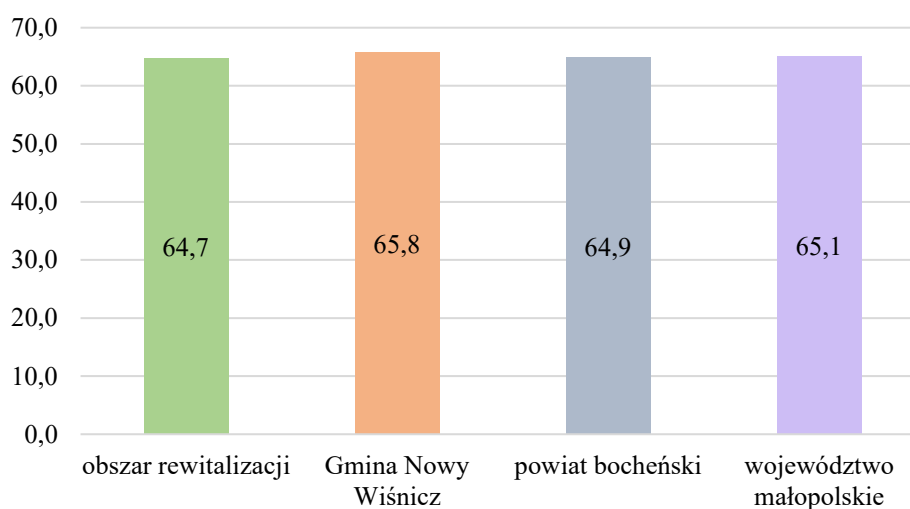
Wykres 2 Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w stosunku do ludności ogółem w 2019 r. na obszarze rewitalizacji i ogółem w Gminie Nowy Wiśnicz

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Nowym Wiśniczu

Wskaźnik obciążenia demograficznego (liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym) w 2019 roku na obszarze rewitalizacji charakteryzował się niższą – lepszą wartością (64,7) w porównaniu do średniej dla całej gminy (65,8) oraz niewiele niższą od średnich dla powiatu bocheńskiego (64,9) i województwa małopolskiego (65,1), co przedstawiono na wykresie 3.

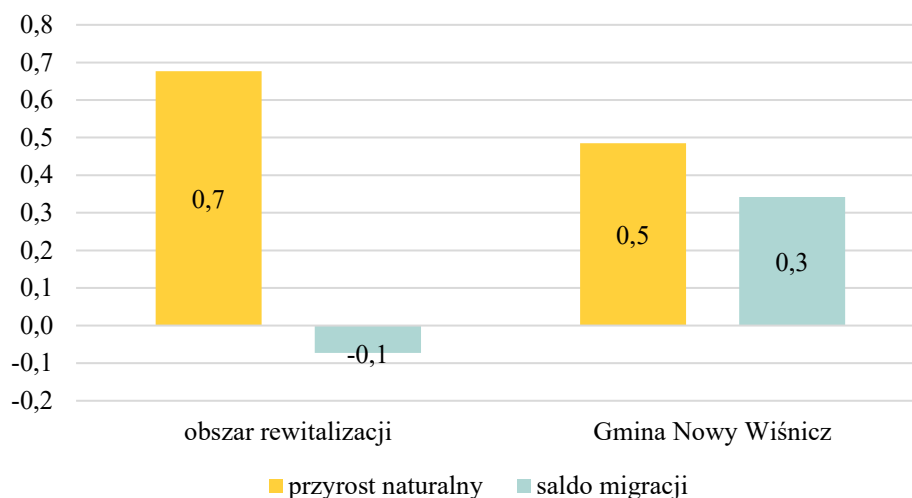
Wykres 3 Liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2019 roku na obszarze rewitalizacji, na terenie gminy, powiatu bocheńskiego i województwa małopolskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Nowym Wiśniczu oraz GUS

Należy zwrócić uwagę, że powyżej opisanej sytuacji demograficznej towarzyszy korzystna w stosunku do średnich wartości dla gminy wartość wskaźnika przyrostu naturalnego i jednocześnie niekorzystna wartość wskaźnika salda migracji (wykres 4).

Wykres 4 Przyrost naturalny i saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania w 2019 r. – porównanie średniej dla obszaru rewitalizacji i Gminy Nowy Wiśnicz

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Nowym Wiśniczu

Przyrost naturalny notowany na obszarze rewitalizacji jest wyższy nie tylko w stosunku do gminy ogółem, ale również w porównaniu do powiatu bocheńskiego (0,4 w 2019 r.), województwa małopolskiego (0,1 w 2019 r.) oraz Polski (-0,1 w 2019 r.). Należy dążyć do utrzymania tego pozytywnego zjawiska poprzez działania ukierunkowane na wspieranie rodzin, w tym w opiece nad dziećmi.

Pomimo dodatniego i stosunkowo wysokiego przyrostu naturalnego na obszarze rewitalizacji, dynamika wzrostu liczby ludności jest niższa niż w gminie, a powyższy wykres wskazuje na przyczynę – ujemne saldo migracji. Może to wynikać z ogólnej tendencji osiedlania się ludności na terenach wiejskich, szczególnie tej, która przybywa do gminy z większych miast. Miasto Nowy Wiśnicz, które jest dużą częścią obszaru rewitalizacji, stanowi ośrodek administracyjno-usługowy, natomiast nowi mieszkańcy swoje domy chętniej kupują/budują na terenie wiejskim, czego potwierdzeniem jest fakt, że w 2019 r. saldo migracji w samym mieście wyniosło: -0,26, podczas gdy w Królówce było dodatnie i wyniosło: 0,28. Tak więc ujemne saldo migracji na obszarze rewitalizacji nie jest problemem całego obszaru, tylko Miasta Nowy Wiśnicz, przy czym niekoniecznie wynika z niższej atrakcyjności osiedleńczej, a raczej z braku dostępnych działek i mieszkań do zakupu. Problem ten dotyka również samorządu w kontekście możliwości inwestycji na tym obszarze, dlatego też bardzo ważnym narzędziem jest ustanowione tutaj, zgodnie z ustawą o rewitalizacji, prawo pierwokupu.

Bezrobocie na obszarze rewitalizacji nie stanowi jednego z głównych problemów – sytuacja na rynku pracy jest tutaj lepsza niż w średnio w gminie, dla której wskaźniki są również

korzystniejsze niż średnio dla województwa czy kraju. Dane w tym zakresie przedstawiono w tabeli 2.

Tabela 2 Wskaźniki opisujące sytuację na rynku pracy na obszarze rewitalizacji w latach 2015–2019 oraz porównanie ich wartości dla obszaru rewitalizacji w 2019 r. ze średnimi wartościami dla gminy, województwa i Polski

Nazwa wskaźnika	Obszar rewitalizacji ⁷					Gmina Nowy Wiśnicz 2019	Wojew. małopolskie 2019	Polska 2019
	2015	2016	2017	2018	2019			
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w ludności w wieku produkcyjnym	4,4	3,4	3,4	2,9	1,4	1,4	3,0	3,8
Liczba długotrwale bezrobotnych w % bezrobotnych ogółem	40,7	41,9	37,2	42,5	25,7	33,3	37,7	38,0

Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Bochni

Zgodnie z analizami przeprowadzonymi na rzecz *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Nowy Wiśnicz na lata 2022–2027*, liczba bezrobotnych mieszkańców w całej gminie spada, a mieszkańcy „oceniają skalę zjawiska jako co najwyżej przeciętną (choć raczej większą niż wynika to z danych PUP i MOPS), zauważając jej spadek w badanym okresie”. W ocenie mieszkańców: „bezrobocie powoduje istotne, choć nie dramatyczne zaburzenia w wypełnianiu ról społecznych przez doświadczone nim osoby”⁸. Pomimo pozytywnych tendencji bezrobocie nadal jest problemem społecznym występującym na obszarze rewitalizacji, choć należy mieć na uwadze, że w stosunku do pozostałych problemów jawi się ono jako mniej drastyczne i dokuczliwe, szczególnie jeżeli utrzyma się tendencja jego spadku. W przeciwnym razie ranga problemu może wzrosnąć. Z tego punktu widzenia szczególnie istotny jest ciągły monitoring zjawiska bezrobocia i jego skutków dla mieszkańców obszaru.

Pomimo malejącego i stosunkowo niewielkiego poziomu bezrobocia, na obszarze rewitalizacji zanotowano wyższe niż średnio w gminie wskaźniki udziału osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa, bezrobocia, a także niepełnosprawności i alkoholizmu w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców. Skala problemów społecznych została zbadana na podstawie danych z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowym Wiśniczu na

⁷ Ze względu na brak danych zagregowanych do poszczególnych gospodarstw domowych, jako wartość dla obszaru rewitalizacji przyjęto do wyliczenia wskaźnika wartości dla całego Miasta Nowy Wiśnicz i całej Królówki.

⁸ *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Nowy Wiśnicz na lata 2022–2027*, str. 42.

przestrzeni lat 2015–2019. Negatywne zjawiska społeczne występują wewnątrz tego terenu z różną intensywnością i nieco inne są także ich przyczyny. Nie zmienia to faktu, że rozproszenie koncentracji problemów społecznych wpływa na jakość życia całej społeczności i osób korzystających z różnych usług czy aktywności na jego terenie. Najczęstsze powody korzystania ze świadczeń na obszarze rewitalizacji zostały przedstawione w tabeli 3.

Szczególnym nasileniem negatywnych zjawisk społecznych na wyznaczonym obszarze rewitalizacji charakteryzują się problemy związane z ubóstwem, niepełnosprawnością i alkoholizmem. Ogólna liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 1 000 osób dla obszaru rewitalizacji wynosiła 12,6 w 2019 r. i była wyższa niż średnia w gminie, która wynosiła 11,8. Ze względu na szeroką skalę oddziaływania negatywnych zjawisk, powyższe problemy mogą powodować ograniczenia w prawidłowym i samodzielnym funkcjonowaniu w życiu społecznym, paraliżować aktywność społeczną i zawodową, a co za tym idzie – prowadzić do marginalizacji społecznej mieszkańców, powodując zanikanie więzi społecznych, brak integracji międzyludzkiej, w tym integracji międzypokoleniowej czy zubożenie. Zaplanowanie działań społecznych o charakterze wyprzedzającym będzie miało na celu przeciwdziałanie przyszłym patologiom społecznym, związanym z ubóstwem i bezrobociem. Szczególnie istotne są przedsięwzięcia mobilizujące mieszkańców do aktywności zawodowej i ograniczające ich uzależnienie od świadczeń z pomocy społecznej.

Tabela 3 Skala problemów społecznych na wyznaczonym obszarze rewitalizacji na terenie Gminy Nowy Wiśnic w latach 2015–2019 – porównanie ze średnią dla gminy w 2019 roku

Lp.	Nazwa wskaźnika	Skala problemów społecznych na wyznaczonym obszarze rewitalizacji w poszczególnych latach					Średnia dla gminy 2019
		2015	2016	2017	2018	2019	
1.	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 osób	15,1	13,2	14,0	13,0	12,6	11,8
2.	Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w przeliczeniu na 1000 osób	11,3	9,9	11,0	9,2	7,5	5,5
4.	Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w przeliczeniu na 1000 osób	5,8	6,2	5,3	6,0	4,1	2,7
5.	Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w przeliczeniu na 1000 osób	4,4	3,9	4,6	5,8	5,8	4,5
6.	Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu	6,4	4,7	4,9	3,6	2,4	2,6

	długotrwałej lub ciężkiej choroby w przeliczeniu na 1000 osób						
7.	Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa w przeliczeniu na 1000 osób	7,2	6,2	5,9	6,4	6,3	8,3
8.	Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu przemocy w przeliczeniu na 1000 osób	0,0	0,0	1,5	0,5	0,0	0,1
9.	Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu alkoholizmu w przeliczeniu na 1000 osób	0,0	0,2	1,5	0,5	1,0	0,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowym Wiśniczu

Ubóstwo rozumiane jest jako uzyskiwanie dochodów poniżej ustawowego kryterium dochodowego, które oscyluje na granicy minimum egzystencji określonego przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych – kryteria dochodowe na 2019 rok uregulowane zostały w *Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 11 lipca 2018 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej* i ustalone na poziomie 701 zł dla osoby samotnie gospodarującej oraz 528 zł dla osoby w rodzinie. Ubóstwo jest wynikiem głównie bezrobocia, niepełnosprawności, a także uzależnień.

Wskaźnik *korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w przeliczeniu na 1 000 osób* dla obszaru rewitalizacji od 2016 r. stale rósł i w 2019 r. był wyższy od średniej dla gminy. Dlatego też należy szczególną uwagę poświęcić działaniom ukierunkowanym na poprawę warunków życia i funkcjonowania mieszkańców ze szczególnymi potrzebami, którzy są narażeni na marginalizację lub dyskryminację ze względu na niepełnosprawność, ale też z powodu wieku czy choroby. Ważne jest m.in. zapewnienie odpowiednich warunków funkcjonowania w przestrzeniach i obiektach publicznych nie tylko w stosunku do osób niepełnosprawnych, ale też innych osób o szczególnych potrzebach, takich jak kobiety w ciąży, które stanowią ważną grupę mieszkańców obszaru rewitalizacji (dodatni i stosunkowo wysoki przyrost naturalny), osoby z dziećmi (rosnący udział osób w wieku przedprodukcyjnym w liczbie mieszkańców ogółem), seniorzy (rosnący udział osób w wieku poprodukcyjnym w liczbie mieszkańców ogółem) czy osoby podróżujące przemieszczające się z bagażem (np. turyści). Poza dostępnością architektoniczną należy mieć na uwadze także dostępność cyfrową i informacyjno-komunikacyjną.

Każda gmina powinna zapewnić lokale mieszkalne, socjalne, zamienne, a także zaspokajając potrzeby mieszkaniowe rodzin, zwłaszcza o niskich dochodach. Mieszkaniowy

zasób Gminy Nowy Wiśnicz koncentruje się głównie na obszarze rewitalizacji (mieszkania w 7 budynkach z 11 ogółem). Na obszarze tym znajdują się następujące zasoby mieszkaniowe⁹:

- Nowy Wiśnicz, Rynek 16, w budynku znajdują się 3 mieszkania o łącznej powierzchni 97,23 m²;
- Nowy Wiśnicz, ul. Lipnicka 19, w budynku znajdują się 2 mieszkania dwupokojowe i 2 mieszkania trzypokojowe o łącznej powierzchni 207,98 m²;
- Nowy Wiśnicz, Rynek 25, w budynku znajdują się 2 mieszkania: jedno- i dwupokojowe o łącznej powierzchni 79,36 m²;
- Nowy Wiśnicz, ul. Kilińskiego 5, jedno mieszkanie o powierzchni 38,04 m²;
- Nowy Wiśnicz, ul. Lipnicka 3, w budynku znajdują się 4 mieszkania: 3 dwupokojowe i 1 jednopokojowe o łącznej powierzchni 176,30 m²;
- Królówka 25, w budynku znajdują się 2 mieszkania dwupokojowe, 1 mieszkanie jednopokojowe i 1 mieszkanie trzypokojowe. Łączna powierzchnia lokali mieszkalnych w tym budynku to 182,57 m²;
- Królówka (Muzeum mleczarstwa), w budynku znajduje się jedno mieszkanie o powierzchni 27,00 m²;

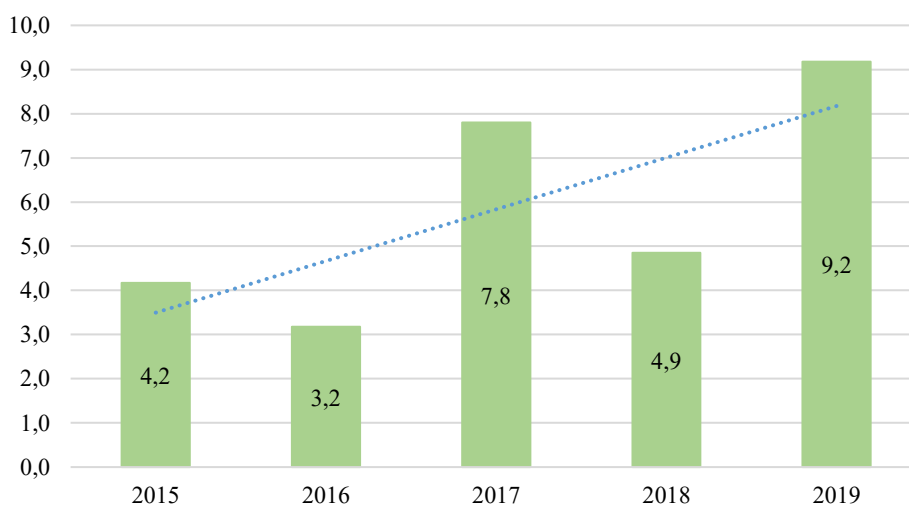
Ogólny stan techniczny budynków tworzących mieszkaniowy zasób gminy wymaga nakładów finansowych na prace remontowe i modernizacyjne, które pozwolą na bezpieczne użytkowanie lokali przez lokatorów i utrzymanie w odpowiednim stanie technicznym. Lokalami wchodzącymi w skład mieszkaniowego zasobu gminy zarządza Zakład Usług Komunalnych w Nowym Wiśniczu. Podstawowe kierunki działania Gminy Nowy Wiśnicz w gospodarowaniu mieszkaniowym zasobem gminy określa Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Nowy Wiśnicz na lata 2021–2026 uchwalony uchwałą nr XXXVII/333/21 Rady Miejskiej w Nowym Wiśniczu z dnia 30 listopada 2021 r. W 2020 roku wnioski o wynajęcie lokalu z mieszkaniowego zasobu Gminy Nowy Wiśnicz złożyło czterech wnioskodawców. Ponieważ Gmina Nowy Wiśnicz nie dysponuje wolnymi lokalami, wnioskodawcy zostali wpisani na listę osób oczekujących na najem lokalu. Łączna liczba wniosków o najem lokalu z mieszkaniowego zasobu gminy na dzień 31.12.2020 r. wynosi 8¹⁰.

⁹ *Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Nowy Wiśnicz na lata 2021–2026*, załącznik do uchwały Nr XXXVII/333/21 Rady Miejskiej w Nowym Wiśniczu z dnia 30 listopada 2021 r.

¹⁰ *Raport o stanie Gminy Nowy Wiśnicz za rok 2020, maj 2021*, str. 57.

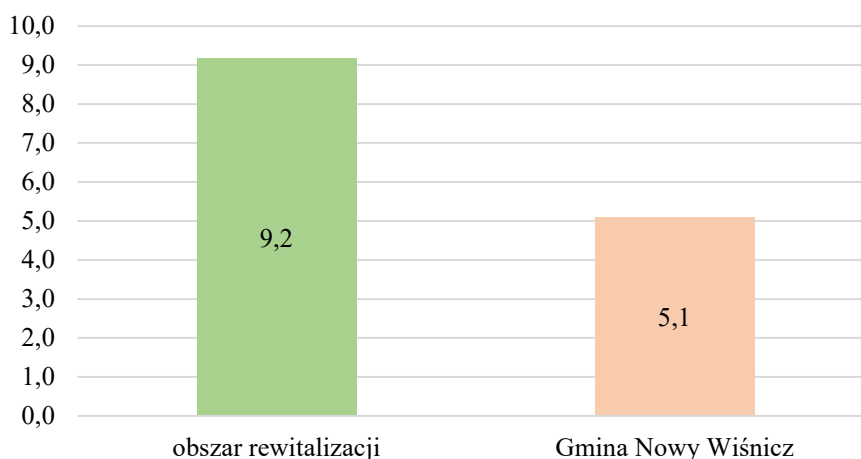
Występowanie skupisk osób wykluczonych i problemów społecznych przyczynia się często do powstawania innych problemów na obszarze, takich jak częste akty wandalizmu i przemocy. Powoduje to znaczące obniżenie stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego. Liczba stwierdzonych przestępstw ogółem w przeliczeniu na 1 000 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania w latach 2015–2019 r. osiągała spadki i wzrosty, jednak ogólna linia trendu jest rosnąca (wykres 5). W 2019 roku na obszarze rewitalizacji wartość wskaźnika wynosiła 9,2 i była wyższa od średniej dla gminy równej 5,1 (wykres 6)¹¹.

Wykres 5 Liczba stwierdzonych przestępstw ogółem na obszarze rewitalizacji w przeliczeniu na 1 000 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania w latach 2015–2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komisariatu Policji w Nowym Wiśniczu

Wykres 6 Liczba stwierdzonych przestępstw ogółem w przeliczeniu na 1 000 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania w 2019 roku – porównanie obszaru rewitalizacji i Gminy Nowy Wiśnicz

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komisariatu Policji w Nowym Wiśniczu

¹¹ Ze względu na brak danych zagregowanych do poszczególnych ulic, jako wartość dla obszaru rewitalizacji przyjęto do wyliczenia wskaźnika wartości dla całego Miasta Nowy Wiśnicz i całej Królówki.

W związku z powyższym wysoki poziom wykroczeń może mieć wpływ w różnym zakresie na formowanie się postaw i zachowań ludzi tworzących społeczność lokalną, dlatego tak istotne jest prowadzenie adekwatnych działań prewencyjnych i operacyjnych we współpracy z Komisarzatem Policji w Nowym Wiśniczu, zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa oraz porządku publicznego mieszkańców. Ponadto przeciwdziałanie takim działaniom wymaga stworzenia spójnego systemu monitoringu i oświetlenia ogólnodostępnych miejsc publicznych. Warto wspomnieć, że na bezpieczeństwo publiczne składają się także czynniki inne niż tylko stwierdzone przez Policję przestępstwa. Na obszarze występuje problem wąskich, krętych dróg i braków w infrastrukturze dla pieszych (chodniki). Bezpieczeństwo publiczne to także ochrona przeciwpożarowa – na obszarze rewitalizacji zlokalizowane są dwie Ochotnicze Straże Pożarne: OSP Nowy Wiśnicz i OSP Królówka (dwie spośród 9 w gminie). Obie jednostki, jako dwie z trzech w gminie, włączone są do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego.

Zasadniczą rolę w podniesieniu jakości zasobów ludzkich, a tym samym rozwiązywaniu problemów występujących na obszarze rewitalizacji pełni jakość i poziom edukacji, rozumianej jako wychowanie, wykształcenie, nauka oraz zdobywanie wiedzy i umiejętności. W związku z tym istotne jest, aby lokalna społeczność miała równy dostęp do wiedzy przez całe życie i usługa ta świadczona była na wysokim poziomie.

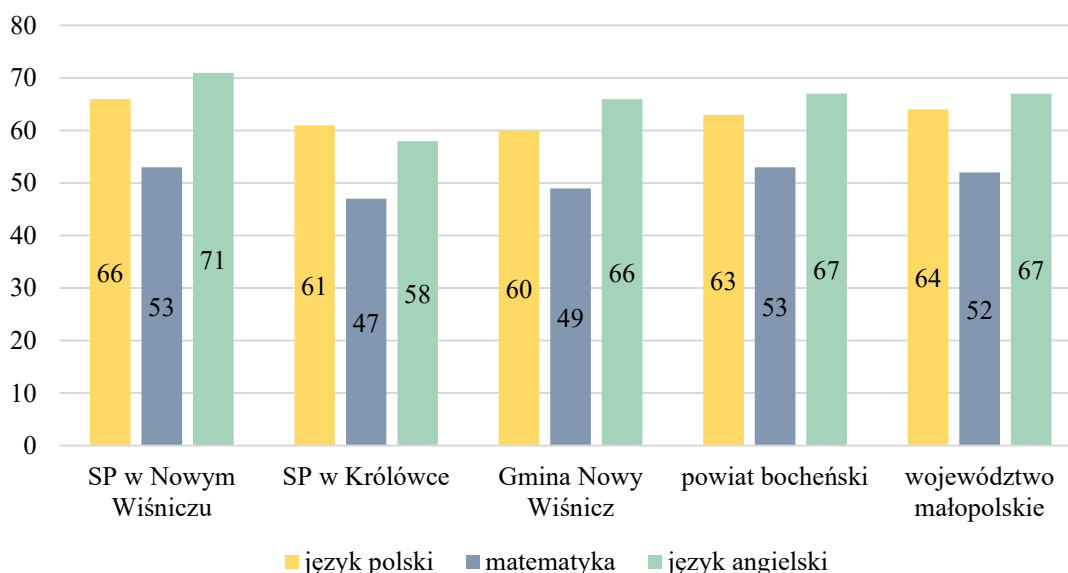
W roku 2020 Gmina Nowy Wiśnicz była organem prowadzącym dla 5 szkół podstawowych, w tym dwóch na obszarze rewitalizacji: Szkoła Podstawowa im. Stanisława Lubomirskiego w Nowym Wiśniczu wraz ze Szkołą Filialną w Połomiu Dużym oraz Szkoła Podstawowa im. Kazimierza Brodzińskiego w Królówce. Szkoły podstawowe mają strukturę ośmioklasową, z wyjątkiem Filii w Połomiu Dużym, która od września 2019 r. jest szkołą o strukturze klas I-III. Zgodnie z zapisami ustawy o systemie oświaty, aby uczeń ukończył szkołę podstawową musi przystąpić do tzw. egzaminu ósmoklasisty. W tabeli 4 przedstawiono wyniki uczniów szkół z obszaru rewitalizacji oraz średnie wyniki w gminie, województwie i powiecie w latach 2019–2021 r. z podstawowych przedmiotów, tj. języka polskiego, matematyki i języka angielskiego. Na wykresie 7 przedstawiono wyniki uczniów szkół obszaru rewitalizacji w 2021 r. w zestawieniu z wynikami dla gminy, powiatu i województwa.

Tabela 4 Średnie % wyniki ze sprawdzianu po 8 klasie w latach 2019–2021 na obszarze rewitalizacji, w gminie, powiecie oraz województwie¹²

	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021
	język polski			matematyka			język angielski		
Województwo małopolskie	67	62	64	50	51	52	62	57	67
Powiat bocheński	68	62	63	49	50	53	60	56	67
Gmina Nowy Wiśnicz	68	64	60	41	50	49	54	57	66
SP w Królówce	59	60	61	34	48	47	50	54	58
SP w Nowym Wiśniczu	69	63	66	45	51	53	58	60	71

Opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Krakowie

Wykres 7 Średnie % wyniki ze sprawdzianu po 8 klasie w 2021 r. na obszarze rewitalizacji, w gminie, powiecie oraz województwie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Krakowie

Przedstawione powyżej dane wskazują na zróżnicowanie w poziomie osiągniętych przez uczniów wyników na obszarze rewitalizacji. O ile uczniowie Szkoły Podstawowej im. Stanisława Lubomirskiego w Nowym Wiśniczu osiągnęli niemal w każdym analizowanym roku i prawie we wszystkich analizowanych przedmiotach wyniki lepsze niż średnia w gminie, powiecie, a nawet województwie, o tyle uczniowie Szkoły Podstawowej im. Kazimierza Brodzińskiego w Królówce osiągnęli wyniki niższe niż średnie we wszystkich porównywanych jednostkach. Niewątpliwie należy stwierdzić, iż SP w Nowym Wiśniczu jest placówką z dużym

¹² Kolorem czerwonym zaznaczono wyniki szkół z obszaru rewitalizacji, które były niższe niż średnio w gminie w danym roku.

potencjałem i wysokim poziomem kształcenia, nie tylko na poziomie gminy, ale też powiatu i województwa. Oceny jakości kształcenia oraz poziomu nauczania nie dokonuje się jedynie na podstawie średnich wyników uzyskanych przez uczniów. Na ocenę składa się wiele innych czynników, jednak rozkład wartości przedstawiony w tabeli 4 i na wykresie 7 może świadczyć o potrzebie podjęcia działań wspierających kształcenie młodych ludzi na obszarze wiejskim obszaru rewitalizacji. Istotne jest zapewnienie uczniom warunków do rozwoju pasji i umiejętności już na etapie szkolnym oraz rozbudowanie oferty zajęć dodatkowych.

W każdej ze szkół podstawowych na terenie gminy, w tym obszarze rewitalizacji, funkcjonuje oddział przedszkolny (w SP Nowy Wiśnicz 3 oddziały przedszkolne, w SP Królówka 4 oddziały przedszkolne). Poza realizowaniem wychowania przedszkolnego w oddziałach przedszkolnych szkół podstawowych, realizowane jest ono także przez dwa przedszkola na terenie gminy, w tym jedno w Nowym Wiśniczu, które posiada również oddziały zamiejscowe:

- Przedszkole w Nowym Wiśniczu wraz z oddziałami zamiejscowymi:
 - oddział w Olchawie – Olchawa 35,
 - oddział w Muchówce – Muchówka 157.

Od września 2021 r., tj. w roku szkolnym 2021/2022, do przedszkoli uczęszcza o 21 dzieci więcej niż w poprzednim roku szkolnym. Gmina zapewnia wszystkim chętnym dzieciom w wieku od 3 do 6 lat możliwość realizowania wychowania przedszkolnego w przedszkolach lub szkołach podstawowych¹³. Biorąc pod uwagę stale dodatni przyrost naturalny w gminie (w 2019 r. – 0,5 na 100 osób), w tym na obszarze rewitalizacji (w 2019 r. – 0,7 na 100 osób) oraz rosnącą liczbę mieszkańców, należy wspierać rodziców w zakresie wychowania przedszkolnego. Istotne jest również, aby na tym obszarze zapewniona była opieka nad dziećmi do lat 3. W styczniu 2020 r. powstała pierwsza w Gminie Nowy Wiśnicz placówka opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 – Klub dziecięcy „Wiśnicka Akademia Maluszka” w Starym Wiśniczu. Na obszarze rewitalizacji nie funkcjonuje żaden żłobek czy klub malucha, jednak ten w Starym Wiśniczu (miejscowość, której niewielki fragment wchodzi w skład obszaru rewitalizacji) zaspokaja obecny popyt na te usługi.

Jednym z przejawów społeczeństwa obywatelskiego i lokalnej aktywności są organizacje pozarządowe. Odgrywają one znaczącą rolę nie tylko w nawiązywaniu i umacnianiu więzi społecznych i organizacyjnym wzmocnieniu lokalnych władz, ale również zwiększają możliwości rozwoju postawy obywatelskiej. Aktywność mieszkańców i ich

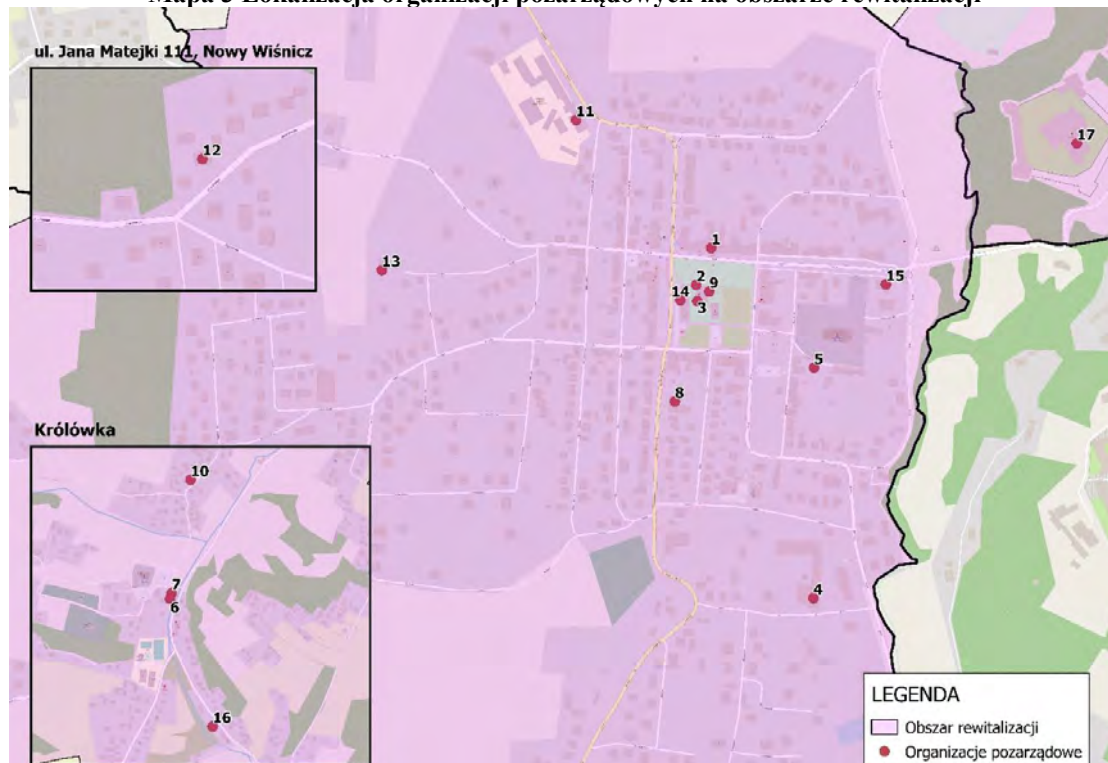
¹³ Raport o stanie Gminy Nowy Wiśnicz za rok 2021, maj 2022, str. 48.

zaangażowanie w sprawy lokalne przedstawia wskaźnik *liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców*, który w 2019 roku wyniósł dla obszaru rewitalizacji 5, przy średniej dla gminy równej 3¹⁴. Należy jednak zwrócić uwagę, że i tutaj występuje zjawisko zróżnicowania wewnątrz obszaru – wskaźnik jest stosunkowo wysoki dzięki sytuacji w mieście, natomiast gdyby wyliczyć wskaźnik dla samej Królówki – otrzymamy wynik 2, a więc niższy niż średnia dla gminy. Taka lokalizacja organizacji pozarządowych wynika z faktu, iż Nowy Wiśnicz to centrum gminy, w dodatku o charakterze miejskim, na terenie którego skumulowane są funkcje centrotwórcze. Większa liczba podmiotów swoją siedzibę posiada w mieście, jednak zasięg działania może wykraczać poza jego granice. Na obszarze rewitalizacji funkcjonują między innymi takie stowarzyszenia i organizacje jak: Fundacja Amicus Pauperum im. ks. Józefa Strugały, Towarzystwo Miłośników Wiśnicza, Klub Seniora w Nowym Wiśniczu, Stowarzyszenie Przyjaciół Zespołu Szkół w Nowym Wiśniczu, Stowarzyszenie 60+ Nowy Wiśnicz, Stowarzyszenie Muzyczne Canon w Nowym Wiśniczu, Wiśnicki Klub Sportowy Szreniawa Nowy Wiśnicz, OSP w Nowym Wiśniczu, Kółko Rolnicze w Królówce, OSP w Królówce, Klub Sportowy „Zryw” Królówka, Koło Gospodyń Wiejskich w Królówce. Na mapie 4 przedstawiono lokalizację organizacji pozarządowych na obszarze rewitalizacji, natomiast w tabeli 5 przedstawiono spis tych organizacji – tabela stanowi uzupełnienie mapy.

Dużym problemem w zakresie funkcjonowania i aktywności organizacji pozarządowych, zdaniem mieszkańców (głosy podczas spotkań, w tym z członkami Komitetu Rewitalizacji), są trudności w pozyskiwaniu funduszy zewnętrznych. Duży potencjał istniejących organizacji pozarządowych nie jest wystarczająco wykorzystany. Pozyskiwanie środków na bieżące potrzeby zawsze było największym wyzwaniem dla organizacji pozarządowych, a w dobie pandemii zostało pogłębione. Członkowie organizacji wskazują jako problem biurokrację administracji publicznej, a także często problemy w wypełnieniu dokumentacji konkursowej w przypadku funduszy unijnych.

¹⁴ Na podstawie danych ogólnodostępnego rejestru stowarzyszeń, opublikowanego w Biuletynie Informacji Publicznej Starostwa Powiatowego w Bochni oraz danych Urzędu Miejskiego w Nowym Wiśniczu.

Mapa 3 Lokalizacja organizacji pozarządowych na obszarze rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Nowym Wiśniczu, bazy KRS oraz ogólnodostępnego rejestru stowarzyszeń opublikowanego w Biuletynie Informacji Publicznej Starostwa Powiatowego w Bochni

Tabela 5 Legenda do mapy 4 – spis organizacji pozarządowych na obszarze rewitalizacji

Lp.	Nazwa organizacji	Lp.	Nazwa organizacji
1	Fundacja Amicus Pauperum im. Ks. Józefa Strugały	10	Klub Sportowy Zryw Królówka
2	Klub Seniora w Nowym Wiśniczu	11	Stowarzyszenie Związków Artystów Pedagogów Ceramiki i Rzeźby
3	Stowarzyszenie 60+ Nowy Wiśnicz	12	Bocheńskie Stowarzyszenie Sztuk i Sportów Walki "FKMGRIP"
4	Stowarzyszenie Przyjaciół Zespołu Szkół w Nowym Wiśniczu	13	Grupa Odtwórstwa Historycznego PER SAECULA
5	Stowarzyszenie Muzyczne Canon w Nowym Wiśniczu	14	POMOC MA MOC
6	Koło Gospodyń Wiejskich Królówka	15	Fundacja Dziedzictwa Kultury i Natury
7	Ochotnicza Straż Pożarna w Królówce	16	Kółko Rolnicze w Królówce
8	Ochotnicza Straż Pożarna w Nowym Wiśniczu	17	Towarzystwo Miłośników Wiśnicza (Wiśnicki Oddział Stowarzyszenia Bochniaków i Miłośników Ziemi Bocheńskiej)
9	Wiśnicki Klub Sportowy Szreniawa Nowy Wiśnicz		

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Nowym Wiśniczu, bazy KRS oraz ogólnodostępnego rejestru stowarzyszeń opublikowanego w Biuletynie Informacji Publicznej Starostwa Powiatowego w Bochni

Podczas spotkań z mieszkańcami, przeprowadzonych warsztatów oraz wywiadów grupowych zdiagnozowano problem w integracji mieszkańców. Pomimo tego, że na obszarze rewitalizacji organizacji pozarządowych przypadających na 1 000 mieszkańców jest więcej niż

średnio na terenie gminy, stwierdza się niewystarczającą aktywność wielu z nich. W 2020 r. Gmina Nowy Wiśnicz ogłosiła nabór wniosków o dofinansowanie projektów – w związku z naborem wpłynęło 6 wniosków, w oparciu o które udzielono dotacji celowej na realizację projektów z zakresu sprzyjania rozwojowi sportu, służących realizacji celu publicznego, jakim jest poprawa kondycji fizycznej i psychicznej mieszkańców Gminy Nowy Wiśnicz poprzez upowszechnianie rekreacji, aktywnego stylu życia, a także poprzez poprawę warunków uprawiania sportu przez zawodników w klubach sportowych. Gmina Nowy Wiśnicz zawarła umowy z wszystkimi sześcioma organizacjami, w tym dwiema z obszaru rewitalizacji, tj. Wiśnickim Klubem Sportowym Szreniawa Nowy Wiśnicz oraz Klubem Sportowym „Zryw” Królówka.

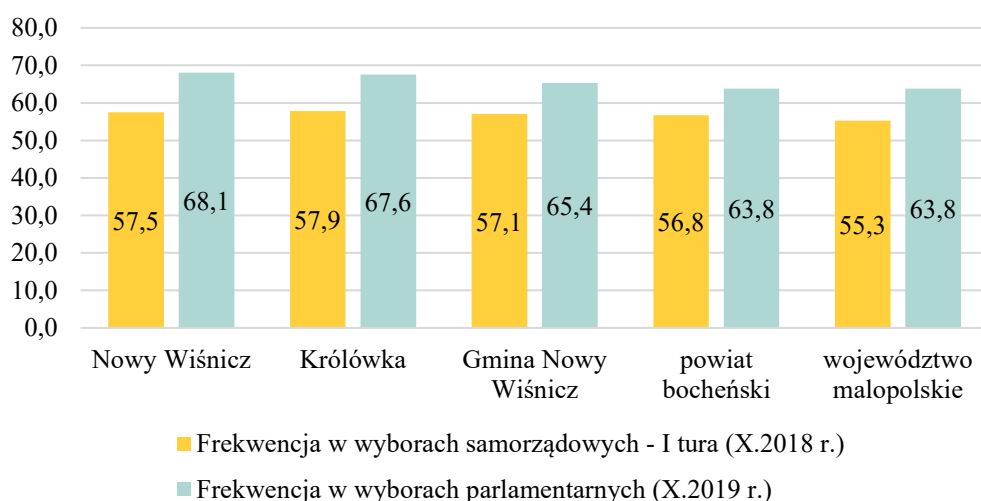
W Gminie Nowy Wiśnicz funkcjonuje Budżet Obywatelski, którego zasadniczym celem jest zmotywowanie mieszkańców do większego zaangażowania w ustalanie priorytetów społeczności lokalnej z perspektywy jej wspólnego dobra i spowodowanie realizacji tych zadań, które z punktu widzenia mieszkańców należy realizować w pierwszej kolejności. W większości zgłaszanych i realizowanych w ramach Budżetu Obywatelskiego projektami są projekty dotyczące budowy / przebudowy dróg. Brakuje natomiast inicjatyw oddolnych związanych z rozwojem aktywności społecznej i integracją mieszkańców. Sytuacja ta została dodatkowo pogłębiona przez pandemię COVID-19 i związanymi z nią np. zakazami organizacji imprez czy potrzebą zachowania ostrożności i przestrzegania reżimu sanitarnego, a także strachem ludzi i ich „zamknięciem w domach”.

Aktywność społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji jest jednym z ważniejszych potencjałów obszaru, którego uruchomienie jest istotne do powodzenia procesu rewitalizacji. Pomimo stosunkowo wysokiej liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców, nadal zauważana jest niedostateczna aktywność społeczna i integracja mieszkańców, szczególnie integracja mieszkańców rdzennych z ludnością napływową i poczucie tożsamości lokalnej tych drugich. Zjawiskiem rzadkim są oddolne inicjatywy mieszkańców. Związane jest to między innymi z niewystarczająco rozwiniętą lub będącą w złym stanie technicznym infrastrukturą społeczną umożliwiającą podjęcie przedsięwzięć i działań aktywizujących większą liczbę mieszkańców. Dodatkowym potwierdzeniem sytuacji jest fakt, że w przeprowadzonym w dniach 29.04–10.05.2021 r. badaniu ankietowym, 45% ankietowanych stwierdziło, że aktywność i zaangażowanie mieszkańców w sprawy lokalne jest na „bardzo złym” i „złym” poziomie (43% oceniło poziom jako „średni”, 12% – „dobry”, nikt nie ocenił tej pozycji „bardzo dobrze”). Ankietowani

zapytani o wskazanie pięciu najważniejszych efektów jakie powinny zostać osiągnięte w wyniku przeprowadzonego procesu rewitalizacji podali między innymi: zwiększenie integracji mieszkańców i pobudzenie ich aktywności lokalnej (49% odpowiedzi – trzecie miejsce na trzynaście odpowiedzi zamkniętych).

Pozytywnym natomiast zjawiskiem jest stosunkowo wysoki udział mieszkańców obszaru rewitalizacji w życiu publicznym, który zbadano za pomocą wskaźników: *frekwencja w wyborach samorządowych w 2018 roku (I tura)* oraz *frekwencja w wyborach parlamentarnych w 2019 roku*. W obu przypadkach frekwencja mieszkańców obszaru rewitalizacji (zarówno części Nowy Wiśnicz jak i Królówka) była wyższa w porównaniu do średniej dla Gminy Nowy Wiśnicz, ale też powiatu bocheńskiego i województwa małopolskiego.

Wykres 8 Frekwencja w wyborach samorządowych w 2018 roku (I tura) oraz w wyborach parlamentarnych w 2019 roku – porównanie obszaru rewitalizacji, Gminy Nowy Wiśnicz, powiatu bocheńskiego i województwa małopolskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej

Bardzo ważne, aby samorząd gminny wspierał społeczną, edukacyjną i charytatywną aktywność środowisk lokalnych obszaru rewitalizacji oraz działania organizacji, instytucji lokalnych i mieszkańców obszaru w zakresie kultury, edukacji, przedsiębiorczości, pomocy społecznej i ochrony środowiska. Aby budować społeczeństwo obywatelskie, pobudzać oddolne inicjatywy w sferze kultury, aktywności fizycznej i turystyki oraz zwiększać aktywność społeczną mieszkańców obszaru rewitalizacji, należy wykorzystywać odpowiednie narzędzia, w tym budujące zaufanie między mieszkańcami a samorządowcami oraz zapewniać odpowiednią infrastrukturę, możliwą do wykorzystania w tych celach.

Należy również wspomnieć o dużej aktywności klubów sportowych oraz o złym stanie technicznym niektórych obiektów sportowo-rekreacyjnych. Organizacje te nie posiadają odpowiednich warunków do prowadzenia i poszerzania swojej działalności. W związku z tym potrzebne jest zagospodarowanie przestrzeni publicznej oraz przebudowa, rozbudowa, modernizacja i adaptacja obiektów infrastrukturalnych na cele społeczne, rekreacyjne i sportowe, w tym znajdującego się w sąsiedztwie Zamku stadionu Szreniawa (fotografia 1).

Fotografia 1 Boisko w Starym Wiśniczu – stadion Szreniawa

Źródło: Urząd Miejski w Nowym Wiśniczu

Fotografia 2 Teren boiska sportowego i hala sportowa przy Szkole Podstawowej w Nowym Wiśniczu

Źródło: Urząd Miejski w Nowym Wiśniczu

W Mieście Nowy Wiśnicz udział zdegradowanych obiektów sportowych (boiska) wymagających modernizacji, w stosunku do tych obiektów w mieście ogółem wynosi 50%, podczas gdy średnia dla gminy to 38%. Powierzchnia terenów zagospodarowanych na działalność sportową, rekreacyjną, kulturową i turystyczną przypadająca na 1 000 mieszkańców wynosi na obszarze rewitalizacji 1,5 ha, podczas gdy średnia wartość dla gminy to 2,5 ha. Zintegrowana społeczność to mieszkańcy, którzy zaspokajają swoje potrzeby w obszarze miejsca zamieszkania. Przestrzenie publiczne i budynki użyteczności publicznej, takie jak: parki, siłownie zewnętrzne, centrum kultury, biblioteka, a także różne formy aktywizacji – festyny, koncerty oraz dożynki integrują oraz wzmacniają tożsamość lokalną mieszkańców. Gmina powinna stwarzać estetyczne, funkcjonalne i bezpieczne warunki do takich aktywności poprzez budowanie bazy rekreacyjnej, sportowej, a także zwiększanie wysokiej jakości oferty kulturalnej. Aktualnie na obszarze rewitalizacji nadal diagnozowane są braki takiej przestrzeni publicznej, która stwarzałaby atrakcyjne warunki do zaspokajania ww. potrzeb mieszkańców.

Dużym potencjałem tego obszaru, który wpływa także na tożsamość lokalną i możliwości działania w sferze kultury i turystyki, jest bogate dziedzictwo kulturowe. Zabytki wpisane do Rejestru Zabytków Nieruchomych Województwa Małopolskiego, położone w obrębie wyznaczonego obszaru rewitalizacji (stan na 31.09.2022 roku), to¹⁵:

- Nowy Wiśnicz:
 - układ urbanistyczny, A-97 z 27.07.1996;
 - kapliczka z figurą św. Jana Nepomucena [A-59/M] z 23.05.2006;
 - zespół kościoła par. p.w. Wniebowzięcia NP Marii: kościół, plebania, dzwonnica, ogrodzenie z 2 bramkami, cmentarz przykościelny, starodrzew, A-184 z 20.04.1970;
 - budynek poklasztorny i ruina kościoła pokarmelickiego p.w. św. Józefa i Zaślubin NP. Marii A-182 z 19.05.1947;
 - cmentarz żydowski, A-327 z 17.12.1989;
 - cmentarz wojenny nr 311 [A-1496/M] z 4.06.2018;
 - zamek pochodzący z XVII w. wraz z najbliższym otoczeniem, orzeczenie L.KS.I-3-18/46 z 25.04.1946;
 - ratusz, A-744 z 25.10.2000;

¹⁵ Narodowy Instytut Dziedzictwa, Rejestr zabytków, nid.pl/zasoby/rejestr-zabytkow-zasoby/

- budynek d. Sądu Grodzkiego ob. Liceum Sztuk Plastycznych oraz budynek d. aresztu grodzkiego, A-318 z 1.03.1995;
- dom, Rynek 13, A-152 z 10.03.1978;
- dom, Rynek 20, A-147 z 3.03.1978.

Fotografia 3 Zamek Kmitów i Lubomirskich w Nowym Wiśniczu

Źródło: Urząd Miejski w Nowym Wiśniczu

Fotografia 4 Mury obronne Zamku

Źródło: Urząd Miejski w Nowym Wiśniczu

Poza ww. zabytkami wpisanymi do Rejestru Zabytków Nieruchomych Województwa Małopolskiego, na obszarze znajdują się także inne zabytki ujęte w Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Nowy Wiśnicz.

Na obszarze rewitalizacji znajdują się takie miejsca i obiekty, jak m.in.: Urząd Miejski w Nowym Wiśniczu, Muzeum Ziemi Wiśnickiej w Nowym Wiśniczu, Zamek Kmitów i Lubomirskich w Nowym Wiśniczu, Miejski Ośrodek Kultury w Nowym Wiśniczu, Miejska Biblioteka Publiczna w Nowym Wiśniczu, Komisariat Policji w Nowym Wiśniczu, Samodzielny Publiczny Gminny Zakład Opieki Zdrowotnej w Nowym Wiśniczu, Przedszkole Samorządowe w Nowym Wiśniczu, Zespół Szkół im. Stanisława Lubomirskiego w Nowym Wiśniczu, Zespół Szkół im. Kazimierza Brodzińskiego w Królówce, Basen w Leksandrowej, Hotel i Restauracja „Hetmańska” w Nowym Wiśniczu, miejsca kultu religijnego – kościoły, Urząd Pocztowy w Nowym Wiśniczu, banki, apteki, sklepy spożywcze i wielobranżowe, liczne obiekty usługowo-handlowe i inne. Część z nich wymaga przebudowy i modernizacji w celu poprawy ich funkcjonalności i estetyki, a także zmniejszenia zużycia energii elektrycznej i ciepłej, a tym samym ograniczenia niskiej emisji zanieczyszczeń.

Fotografia 5 Budynek po przedszkolu przy ul. Rynek 33 w Nowym Wiśniczu

Źródło: Urząd Miejski w Nowym Wiśniczu

Fotografia 6 Bariery architektoniczne w budynku przy ul. Rynek 33 w Nowym Wiśniczu

Źródło: Urząd Miejski w Nowym Wiśniczu

Fotografia 7 Budynek Biblioteki Publicznej w Nowym Wiśniczu – filia w Królówce

Źródło: Urząd Miejski w Nowym Wiśniczu

Fotografia 8 Budynek Ochotniczej Straży Pożarnej w Nowym Wiśniczu

Źródło: Urząd Miejski w Nowym Wiśniczu

Wszystkie budynki i obiekty użyteczności publicznej oraz przestrzenie ogólnodostępne powinny być dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz osób ze szczególnymi potrzebami. W przeciwnym wypadku dochodzi do wykluczenia społecznego tej grupy mieszkańców, ale też odwiedzających. Na obszarze rewitalizacji udział budynków

stwarzających bariery architektoniczne dla osób starszych i niepełnosprawnych w budynkach publicznych ogółem wynosi 60%, przy średniej dla gminy 55%.

W tabeli 6 przedstawiono budynki użyteczności publicznej zlokalizowane na obszarze rewitalizacji oraz ocenę ich dostępności dla osób niepełnosprawnych. W ponad połowie z nich stwierdzono niedostosowanie budynku do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych. Szczególnie niekorzystny jest fakt, że na terenie Nowego Wiśnicza, będącego miejscowością gminną i siedzibą instytucji publicznych, jest najwięcej barier architektonicznych. Zatem istotne jest podjęcie działań prowadzących do poprawy dostępności do usług publicznych dla osób niepełnosprawnych.

Tabela 6 Dostępność infrastruktury publicznej dla osób niepełnosprawnych na obszarze rewitalizacji - stan na 31.05.2022 r.

Dostępność infrastruktury publicznej dla osób niepełnosprawnych		
miejscowość	rodzaj budynku	dostosowanie do potrzeb niepełnosprawnych
Kopaliny	świetlica	tak
Olchawa	świetlica	nie
	przedszkole	
Królówka	Dom Ludowy	nie
	szkoła	
	przedszkole	tak
	remiza OSP	nie
	Ośrodek Zdrowia	tak
Muchówka	Dom Ludowy	nie
	remiza OSP	
	Ośrodek Zdrowia	
	Szkoła Podstawowa	tak
Łomna	remiza OSP	tak
	budynek po byłej szkole	nie
Leksandrowa	świetlica	nie
Stary Wiśnicz	budynek świetlicy i biblioteki	nie
	Ośrodek Edukacji Regionalnej	tak
	przedszkole	nie
	remiza OSP	tak
Kobyle	remiza OSP	nie
	świetlica	
	szkoła	tak
Chronów	remiza	nie
	budynek szatni przy stadionie	nie

	szkoła	tak
Wiśnicz Mały	światlica	tak
	przedszkole	nie
	remiza OSP	tak
Połom Duży	remiza OSP	nie
	światlica	nie
Nowy Wiśnicz	remiza OSP	nie
	Budynek Urzędu Miejskiego w Nowym Wiśniczu	nie
	budynek Zakładu Usług Komunalnych	nie
	budynek Miejskiego Ośrodka Kultury	nie
	Ratusz	nie
	szkoła ul. Kościelna	tak
	szkoła ul. Nowa	nie
	przedszkole	tak
	Ośrodek Zdrowia	tak
	budynek MOPS	nie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Nowym Wiśniczu

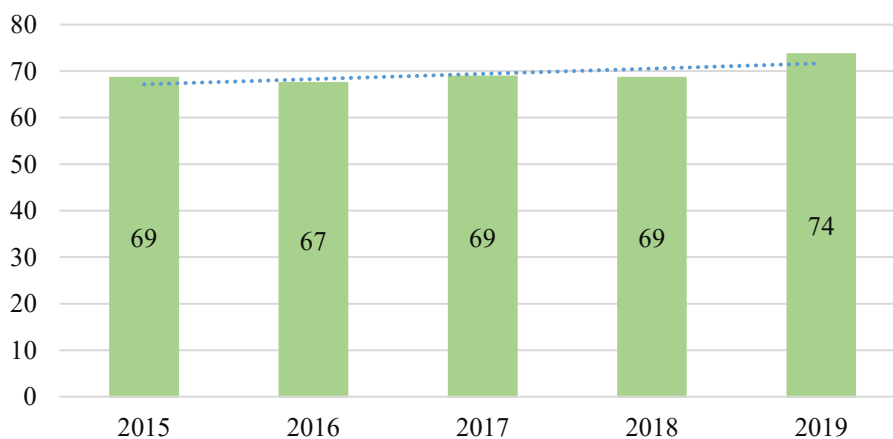
Sam budynek Urzędu Miejskiego w Nowym Wiśniczu zlokalizowany na obszarze rewitalizacji, z którego na ogół korzystają wszyscy mieszkańcy gminy, wymaga remontu i modernizacji, jego powierzchnia jest niewystarczająca do potrzeb pracowników i obsługi petentów. W budynku nie ma windy, dla osób na wózkach inwalidzkich dostępne są jedynie korytarze i pomieszczenia na parterze Urzędu. W budynku nie ma toalety dostosowanej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Przed budynkiem nie ma wyznaczonych miejsc parkingowych dla osób niepełnosprawnych. Budynek nie jest wyposażony w głośniki systemu naprowadzającego dźwiękowo osoby niewidome i słabowidzące.

Na obszarze rewitalizacji, jak wskazano już wcześniej w tabeli 3, liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w przeliczeniu na 1 000 osób jest wyższa niż średnia w gminie. Do tego należy zwrócić uwagę, że z obiektów i przestrzeni na tym obszarze korzystają wszyscy mieszkańcy, a także goście. Konieczne jest więc przeprowadzenie działań niwelujących bariery architektoniczne w obiektach i przestrzeniach publicznych, ale także zwiększających dostępność cyfrową oraz informacyjno-komunikacyjną zarówno dla osób niepełnosprawnych, jak i innych osób ze szczególnymi potrzebami. Warto jednak zwrócić uwagę na fakt, że część budynków i przestrzeni to obiekty zabytkowe – w ich przypadku należy wziąć pod uwagę możliwości i zbadać czy ważniejsza jest dostępność czy wartość zabytkowa.

Miasto Nowy Wiśnicz oraz sołectwo Królówka i niewielkie fragmenty sołectwa Leksandrowa i Stary Wiśnicz, które wchodzi w skład obszaru rewitalizacji, są zamieszkałe przez dużą część mieszkańców, co w połączeniu ze znaczeniem obszaru dla rozwoju całej gminy powoduje gromadzenie się konfliktów rozwojowych i wielu sprzeczności, które prowadzą do degradacji technicznej oraz kryzysu społeczno-gospodarczego. Potencjały i zasoby obszaru rewitalizacji pokazują, iż obszar ten ma istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gminy, szczególnie w sferze społecznej, w której zidentyfikowano najwięcej problemów. Wszelkie działania rewitalizacyjne podjęte w celu zniwelowania negatywnych zjawisk kryzysowych na wyznaczonym obszarze będą oddziaływać na teren całej gminy, wpływając tym samym na poprawę jakości życia jej mieszkańców.

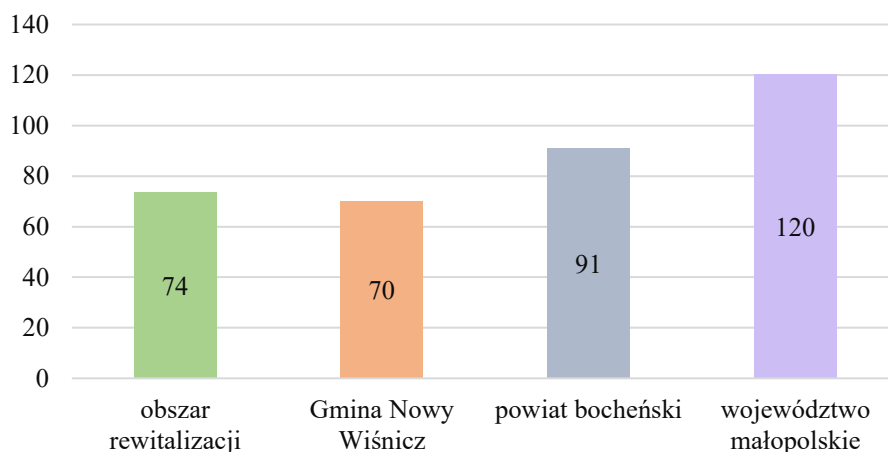
Na jakość życia w dużej mierze składają się także dochody mieszkańców, a dochody związane są z ilością i jakością pracy oraz odpowiednimi kwalifikacjami i ich dostosowaniem do lokalnego rynku pracy. Zdiagnozowane we wcześniejszej części diagnozy stosunkowo niskie bezrobocie wiąże się po części z faktem dostępności do rynków pracy poza obszarem rewitalizacji (część mieszkańców dojeżdża do pracy do miasta powiatowego, część do Krakowa) oraz stosunkowo nienajlepszej kondycji lokalnych przedsiębiorstw. Na obszarze rewitalizacji odnotowuje się rosnącą liczbę zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców, która w 2019 roku wyniosła 74 podmioty i była wyższa niż średnia dla gminy, jednak niższa od średnich dla powiatu i województwa (wykresy 9 i 10). Wyższy wskaźnik dla obszaru w stosunku do średniej dla gminy związany jest z centrowym charakterem Nowego Wiśnicza jako miejsca koncentracji działalności gospodarczych o charakterze handlowym i usługowym.

Wykres 9 Liczba podmiotów zarejestrowanych na obszarze rewitalizacji w rejestrze REGON w przeliczeniu na 1 000 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania w latach 2015–2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Nowym Wiśniczu

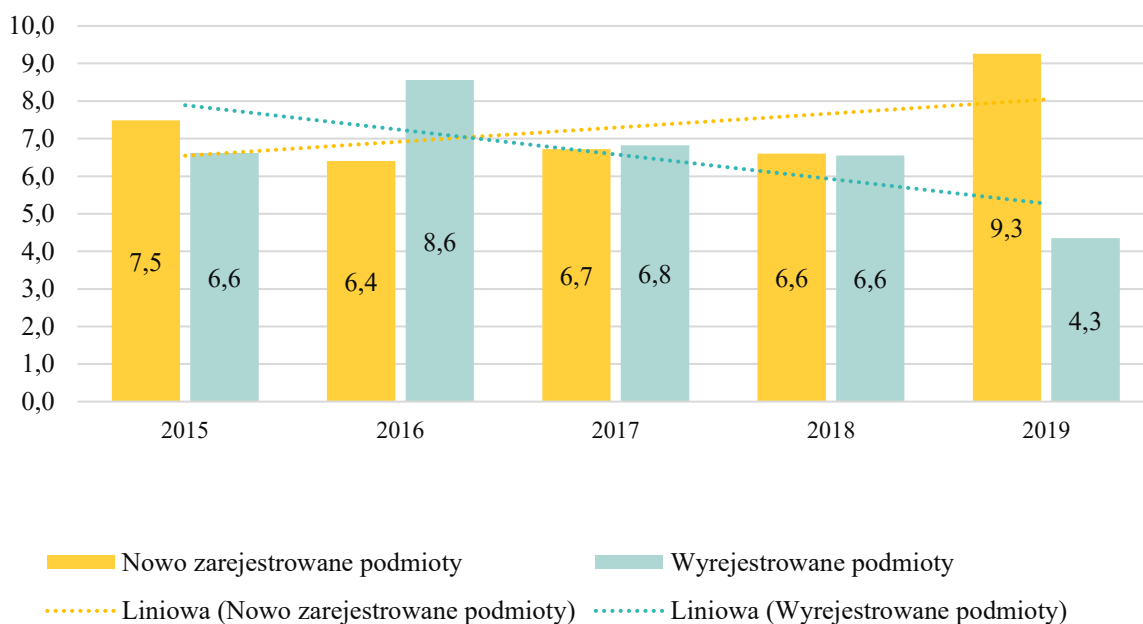
Wykres 10 Liczba podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 1 000 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania w 2019 r. na obszarze rewitalizacji, na terenie gminy, powiatu bocheńskiego i województwa małopolskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Nowym Wiśniczu

Również liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 1000 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania na obszarze rewitalizacji charakteryzuje się tendencją rosnącą. O stosunkowo dobrej kondycji przedsiębiorstw świadczy fakt spadkowego trendu wskaźnika liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych z rejestru REGON w przeliczeniu na 1 000 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania. Wartości ww. wskaźników dla obszaru rewitalizacji w latach 2015–2019 przedstawiono na wykresie 11.

Wykres 11 Wskaźniki: liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 1000 osób oraz liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych z rejestru REGON w przeliczeniu na 1 000 osób na obszarze rewitalizacji w latach 2015–2019

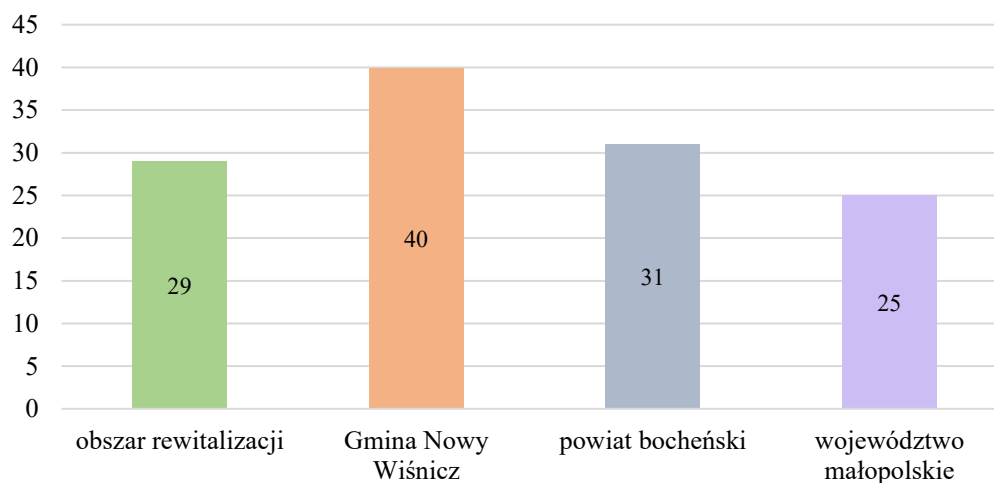
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Nowym Wiśniczu

Częstym powodem likwidacji podmiotów gospodarczych jest niedostosowanie zakresu usług do aktualnych potrzeb rynkowych. Biorąc pod uwagę zasoby i potencjały jakie posiada obszar rewitalizacji (m.in. Zamek Kmitów i Lubomirskich w Nowym Wiśniczu, tradycję i historię miejsca, produkty lokalne) istotne jest stworzenie odpowiednich warunków, aby mieszkańcy mogli rozwijać i wzmacniać swoją przedsiębiorczość oraz nawiązywać współpracę. Ważne jest wsparcie oraz pobudzenie przedsiębiorczości mieszkańców przez samorząd gminny poprzez zadania realizowane w partnerstwie z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej oraz Powiatowym Urzędem Pracy.

Wartość wskaźnika *liczba zarejestrowanych działalności gospodarczych osób fizycznych w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym* wzrosła od 8,9 w 2015 r. do 10,3 w 2019 r. i była wyższa niż średnia wartość dla gminy (7,2).

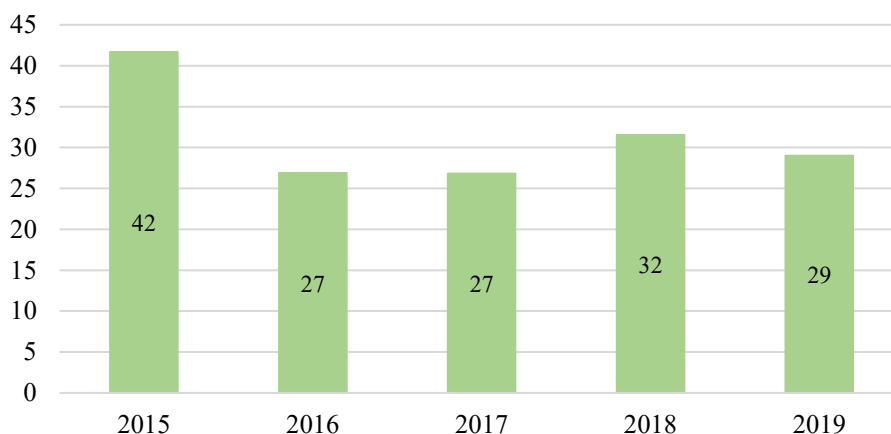
Odpowiednie dochody mieszkańców, a także odpowiednie warunki do pracy i atrakcyjność osiedleńcza danego miejsca wpływają na wzrost ilości budynków mieszkalnych w danym miejscu. Na wykresie 12 przedstawiono liczbę budynków nowo oddanych do użytkowania w 2019 roku w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców. Na obszarze rewitalizacji wskaźnik ten wyniósł 29, natomiast w Gminie Nowy Wiśnicz – 40. Wskaźnik ten był dla obszaru niższy także w stosunku do średniej dla powiatu bocheńskiego. Rozkład wartości wskaźnika w latach 2015–2019 dla obszaru rewitalizacji przedstawiono na wykresie 13. Dane na temat ilości budynków nowo oddanych do użytkowania na obszarze rewitalizacji w tym przypadku raczej nie świadczą o niższym stopniu atrakcyjności obszaru jako miejsca zamieszkania, powodem jest głównie brak dostępności działek budowlanych na sprzedaż.

Wykres 12 Budynki mieszkalne nowo oddane do użytkowania w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w 2019 roku na obszarze rewitalizacji, na terenie Gminy Nowy Wiśnicz, powiatu bocheńskiego i województwa małopolskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Nowym Wiśniczu oraz GUS

Wykres 13 Budynki mieszkalne nowe oddane do użytkowania na obszarze rewitalizacji w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w latach 2015–2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Nowym Wiśniczu

Fotografia numer 9 przedstawia stragany handlowe zlokalizowane na płycie Rynku w Nowym Wiśniczu. Są w złym stanie technicznym, co zaburza estetykę i ład przestrzenny Rynku i Ratusza. Sporadycznie odbywa się w tym miejscu handel, zazwyczaj sprzedawane są kwiaty, warzywa i owoce. Rynek jako miejsce handlu i spotkań w przypadku Nowego Wiśnicza nie spełnia swojej funkcji. Wymaga uporządkowania, modernizacji i wydzielenia miejsc, umożliwiając sprzedaż większej ilości produktów, w tym regionalnych.

Fotografia 9 Stragany przy Rynku w Nowym Wiśniczu

Źródło: InicjatywaLokalna.pl

Tereny gminy wyznaczone jako obszar rewitalizacji charakteryzują się problemami w sferze społecznej oraz w sferach: gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej, ale również potencjałami, które należy wykorzystać jako narzędzie do wyjścia z sytuacji kryzysowej. Zamek Kmitów i Lubomirskich w Nowym Wiśniczu stanowi wizytówkę zarówno obszaru rewitalizacji, jak i całej gminy. Jest to największy zamek zaraz po Zamku Królewskim na Wawelu. Brakuje jednak odpowiednio szerokiej jego promocji. Pozostałe obiekty historyczne i przyrodnicze dopełniają atrakcyjności obszaru rewitalizacji, który odpowiednio wykorzystany przez interesariuszy rewitalizacji może stać się produktem turystycznym przyczyniającym się do wzrostu uzyskiwanych dochodów przez mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Obok Rynku i Urzędu Miejskiego zlokalizowany jest XVII-wieczny Ratusz w stylu wczesnobarokowym, który stanowi o atrakcyjności centrum Nowego Wiśnicza. Jednak nieuporządkowany teren wokół obiektu zaburza ład przestrzenny i powoduje, że przestrzeń publiczna nie jest dostatecznie wykorzystywana przez mieszkańców zarówno do celów społecznych, jak i gospodarczych. Sam budynek Ratusza wymaga prac konserwatorskich i remontowych zarówno wewnątrz jak i na zewnątrz.

Fotografia 10 Ratusz przy Rynku w centrum Nowego Wiśnicza

Źródło: InicjatywaLokalna.pl

Jedną z możliwości spędzania wolnego czasu przez mieszkańców jest korzystanie w okresie letnim z basenu w Leksandrowej. Jednak w celu zapewnienia odpowiednich warunków technicznych, basen wymaga przeprowadzenia modernizacji, a przyległy do niego teren – uporządkowania i funkcjonalnego zagospodarowania na rzecz jego użytkowników. Przy obiekcie nie są również dostatecznie rozwinięte usługi uzupełniające jego charakter rekreacyjno-wypoczynkowy (fotografie 11–12).

Fotografia 11 Basen Nowy Wiśnicz – Leksandrowa

Źródło: Inicjatywalokalna.pl

Fotografia 12 Teren przy basenie otwartym Nowy Wiśnicz – Leksandrowa

Źródło: Inicjatywalokalna.pl

Na terenie wyznaczonego obszaru rewitalizacji prowadzi działalność Miejski Ośrodek Kultury w Nowym Wiśniczu, w którym organizowane są różnego rodzaju zajęcia artystyczne dla dzieci i młodzieży (fotografia 6). W ramach MOK funkcjonuje także 9 świetlic (w tym jedna w Królówce – świetlica zajmuje część parteru w Domu Ludowym) oraz Ośrodek Edukacji Regionalnej w Starym Wiśniczu. Pomimo obostrzeń obowiązujących od marca 2020 r. spowodowanych pandemią COVID-19, Miejski Ośrodek Kultury zorganizował w 2020 r. ponad 20 imprez o charakterze rekreacyjnym, kulturalnym i edukacyjnym, prowadził stałe zajęcia dla dzieci i sprawował opiekę nad Amatorskim Ruchem Artystycznym. Budynek stanowiący siedzibę MOK w Nowym Wiśniczu, w którym prowadzi swoją działalność, wymaga modernizacji i przebudowy, a także doposażenia w niezbędny sprzęt do prowadzenia działalności kulturalnej w celu rozszerzenia świadczonej oferty, a tym samym zwiększenia jej dostępności. Dużym brakiem na obszarze rewitalizacji, stanowiącym centrum gminy, w której corocznie przybywa mieszkańców, jest brak jakiegokolwiek sali widowiskowej. Według założeń *Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego*, minimalnym wyposażeniem ośrodków miejskich i gminnych, w zakresie obiektów kultury, są m.in. sale widowiskowe na min. 100 osób.

Fotografia 13 Miejski Ośrodek Kultury w Nowym Wiśniczu

Źródło: *InicjatywaLokalna.pl*

Zgodnie z *Rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 stycznia 2012 r. w sprawie sposobu prowadzenia i udostępniania rejestru instytucji kultury* (Dz. U. z 2012 r. poz. 189), Gmina Nowy Wiśnicz prowadzi Rejestr Instytucji Kultury. W Rejestrze tym znajdują się trzy jednostki, wszystkie zlokalizowane na obszarze rewitalizacji:

- Miejska Biblioteka Publiczna im. Jana Brzękowskiego w Nowym Wiśniczu,
- Miejski Ośrodek Kultury w Nowym Wiśniczu,
- Muzeum Ziemi Wiśnickiej w Nowym Wiśniczu.

Miejska Biblioteka Publiczna im. Jana Brzękowskiego w Nowym Wiśniczu jest gminną instytucją kultury, a bezpośredni nadzór nad nią sprawuje Zarząd Miejski w Nowym Wiśniczu. Celem działalności Biblioteki jest zaspokajanie i rozwijanie potrzeb czytelniczych społeczeństwa oraz upowszechnianie wiedzy i rozwój kultury. W strukturze organizacyjnej Miejskiej Biblioteki Publicznej wyróżnia się Filię w Starym Wiśniczu oraz Filię w Królówce. Siedziba główna biblioteki mieści się w budynku Ratusza.

Fotografia 14 Miejska Biblioteka Publiczna – Filia w Królówce

Źródło: Urząd Miejski w Nowym Wiśniczu

Muzeum Ziemi Wiśnickiej w Nowym Wiśniczu zlokalizowane jest w budynku przy ul. Zamkowej 13 – tzw. budynek Zakładu Ubogich (zwany dawniej szpitalem), założony w 1641 r. przez Stanisława Lubomirskiego. Po remoncie mocno zniszczonego budynku w 2002 r. otwarto tu ww. Muzeum, którego zadaniem jest gromadzenie i opracowywanie historycznych pamiątek dotyczących regionu. Ogólny nadzór nad Muzeum sprawuje Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, a bezpośredni – Zarząd Miejski w Nowym Wiśniczu.

Kolejnymi obiektami użyteczności publicznej na obszarze rewitalizacji są: Zespół Szkół im. Stanisława Lubomirskiego w Nowym Wiśniczu i Zespół Szkół im. Kazimierza Brodzińskiego w Królówce. Część budynków wymaga termomodernizacji, doposażenia oraz uzupełnienia o dodatkowe obiekty (m.in. boiska, stołówka) lub modernizacji w celu poprawy warunków technicznych do wysokiej jakości kształcenia.

Fotografia 15 Zespół Szkół im. Stanisława Lubomirskiego w Nowym Wiśniczu

Źródło: Źródło: Urząd Miejski w Nowym Wiśniczu

Fotografia 16 Zespół Szkół im. Kazimierza Brodzińskiego w Królówce

Źródło: Źródło: Urząd Miejski w Nowym Wiśniczu

Na obszarze rewitalizacji, w Mieście Nowy Wiśnicz, znajduje się również siedziba Samodzielnego Publicznego Gminnego Zakładu Opieki Zdrowotnej, który jest publicznym podmiotem leczniczym o wielofunkcyjnym profilu medycznym. Działalność kierowana jest do

osób w każdym wieku, oczekujących ogólnodostępnej, kompleksowej opieki medycznej i profilaktyki zdrowotnej. Świadczone są usługi bezpłatnie w ramach umów zawartych z Narodowym Funduszem Zdrowia. Usługi medyczne w ramach podstawowej opieki medycznej na terenie gminy świadczone są w trzech ośrodkach zdrowia, w tym dwóch na obszarze rewitalizacji – Ośrodek Zdrowia w Nowym Wiśniczu i Ośrodek Zdrowia w Królówce (poza obszarem Ośrodek Zdrowia w Muchówce).

Fotografia 17 Ośrodek Zdrowia w Królówce

Źródło: Źródło: Urząd Miejski w Nowym Wiśniczu

Fotografia 18 Ośrodek Zdrowia w Nowym Wiśniczu

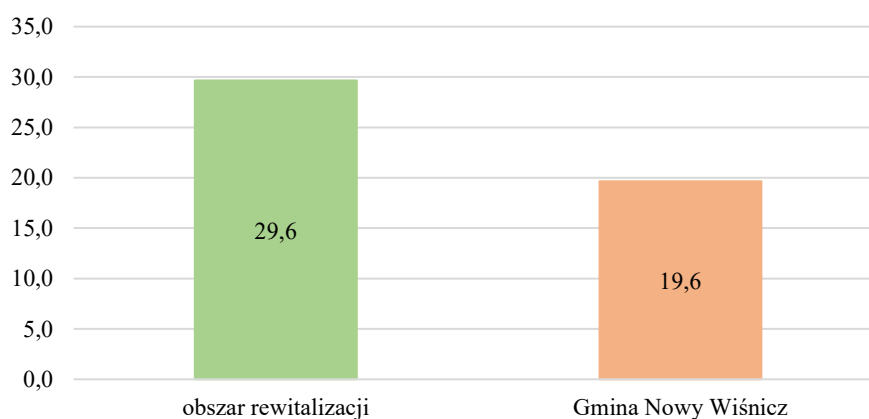

Źródło: Źródło: Urząd Miejski w Nowym Wiśniczu

Na terenie miasta funkcjonuje Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów w Nowym Wiśniczu. Jest to miejsce, do którego mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz całej gminy mogą dostarczyć odpady komunalne powstające w gospodarstwach domowych. Punkt wymaga modernizacji.

W sferze środowiskowej problemem na obszarze rewitalizacji jest dość duża ilość azbestu, czyli odpadu stwarzającego zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi lub stanu środowiska. Na wykresie 14 przedstawiono porównanie ilości azbestu na obszarze rewitalizacji w przeliczeniu na 1 km² do średniej dla gminy. Należy zaznaczyć, że w części obszaru rewitalizacji – Królówka – zinwentaryzowano o ponad połowę więcej azbestu niż w Nowym Wiśniczu (Królówka – 262,0 tony, Nowy Wiśnicz – 127,2 tony).

Wykres 144 Ilość odpadów stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi lub stanu środowiska – azbest (w tonach) w przeliczeniu na km² w 2019 roku na terenie obszaru rewitalizacji i Gminy Nowy Wiśnicz

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Nowym Wiśniczu

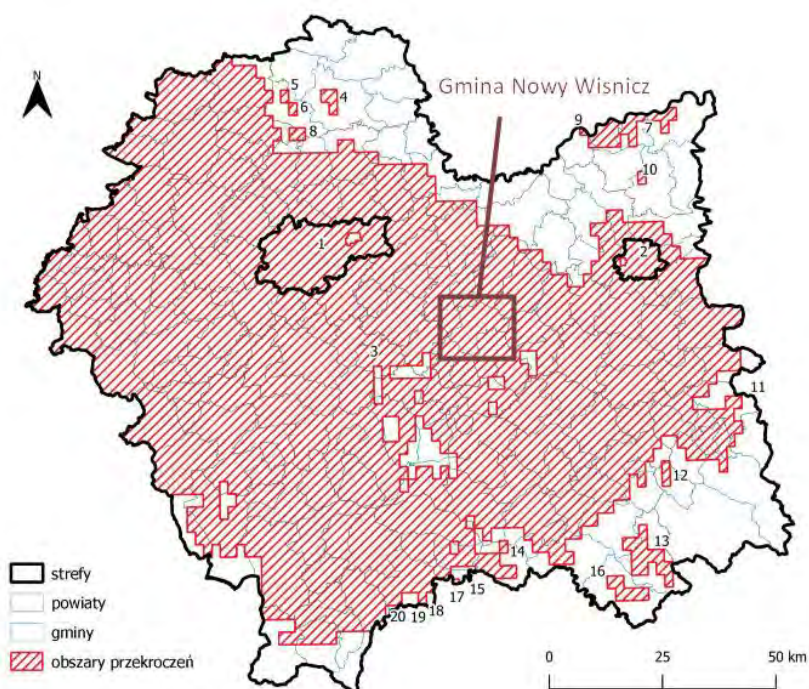
Kolejnym występującym problemem na obszarze rewitalizacji, a mającym konsekwencje dla stanu środowiska oraz zdrowia ludzi, jest palenie w piecach odpadami komunalnymi. Pomimo podjętych działań mających na celu likwidację przestarzałych źródeł ciepła o niskiej efektywności grzewczej, ważne jest podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców oraz podejmowanie dalszych działań służących ograniczeniu tzw. „niskiej” emisji zanieczyszczeń, a tym samym ochronie środowiska naturalnego.

Diagnoza w zakresie przekroczenia standardów jakości powietrza przeprowadzona została na podstawie corocznie opracowywanych raportów przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska – Regionalny Wydział Monitoringu w Krakowie, dotyczących oceny jakości

powietrza w województwie małopolskim¹⁶. Roczna ocena jakości powietrza¹⁷, dokonywana przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, jest prowadzona w odniesieniu do wszystkich substancji, dla których obowiązek taki wynika z *Rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 11 grudnia 2020 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu*. W ocenie dokonywanej pod kątem spełnienia kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia ludzi uwzględniono 12 substancji, natomiast w ocenach dokonywanych pod kątem spełnienia kryteriów odniesionych do ochrony roślin – 3 substancje. Oceny jakości powietrza wykonywane są w odniesieniu do obszaru strefy. Podział województwa małopolskiego na strefy obejmuje Aglomerację Krakowską, strefę Tarnów – miasto o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys. oraz strefę małopolską, czyli pozostały obszar województwa. Oceny pod kątem ochrony zdrowia dokonano w każdej ze stref, natomiast pod kątem ochrony roślin tylko w strefie małopolskiej.

Ocena pod kątem ochrony zdrowia wykazała, że w Gminie Nowy Wiśnicz w 2020 roku wystąpiło przekroczenie zanieczyszczenia BaP(PM10) – benzo(a)piren w pyłe PM10 (rok). Przekroczenie to dotyczyło większości obszaru województwa, co przedstawiono na mapie 5.

Mapa 4 Zasięg podobszarów przekroczeń poziomu docelowego benzo(a)pirenu w województwie małopolskim w 2020 roku

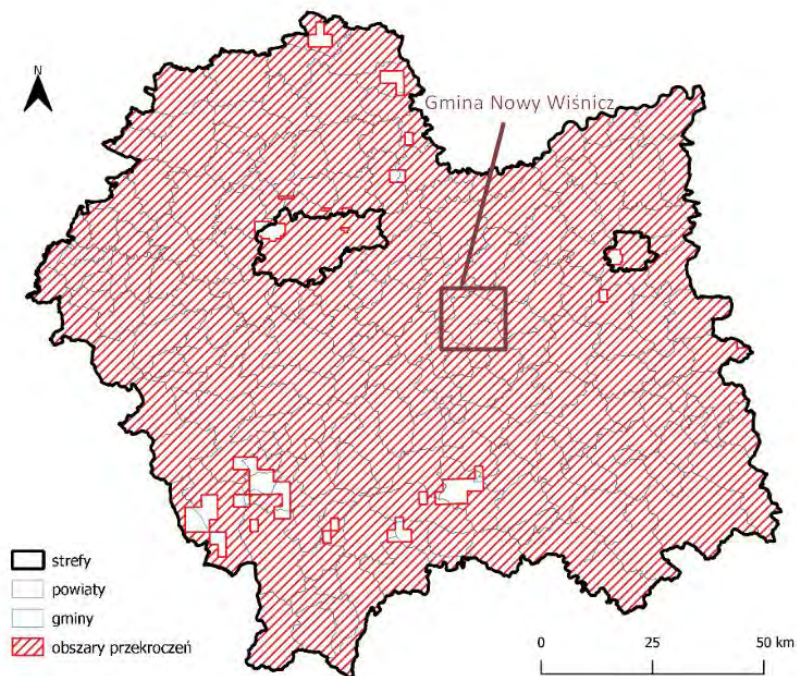
Źródło: *Roczna ocena jakości powietrza w województwie małopolskim – raport wojewódzki za rok 2020*, s. 133

¹⁶ Strona internetowa Inspekcji Ochrony Środowiska, powietrze.gios.gov.pl, inf. z dnia 30.05.2022 r.

¹⁷ *Roczna ocena jakości powietrza w województwie małopolskim – raport wojewódzki za rok 2020*, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Krakowie, Kraków 2021.

Niemal w całym województwie, w tym na obszarze Gminy Nowy Wiśnicz, zanotowano przekroczenia poziomu celu długoterminowego ozonu (mapa 6).

Mapa 5 Zasięg obszarów przekroczeń poziomu celu długoterminowego ozonu określonego ze względu na ochronę zdrowia w województwie małopolskim w 2020 roku

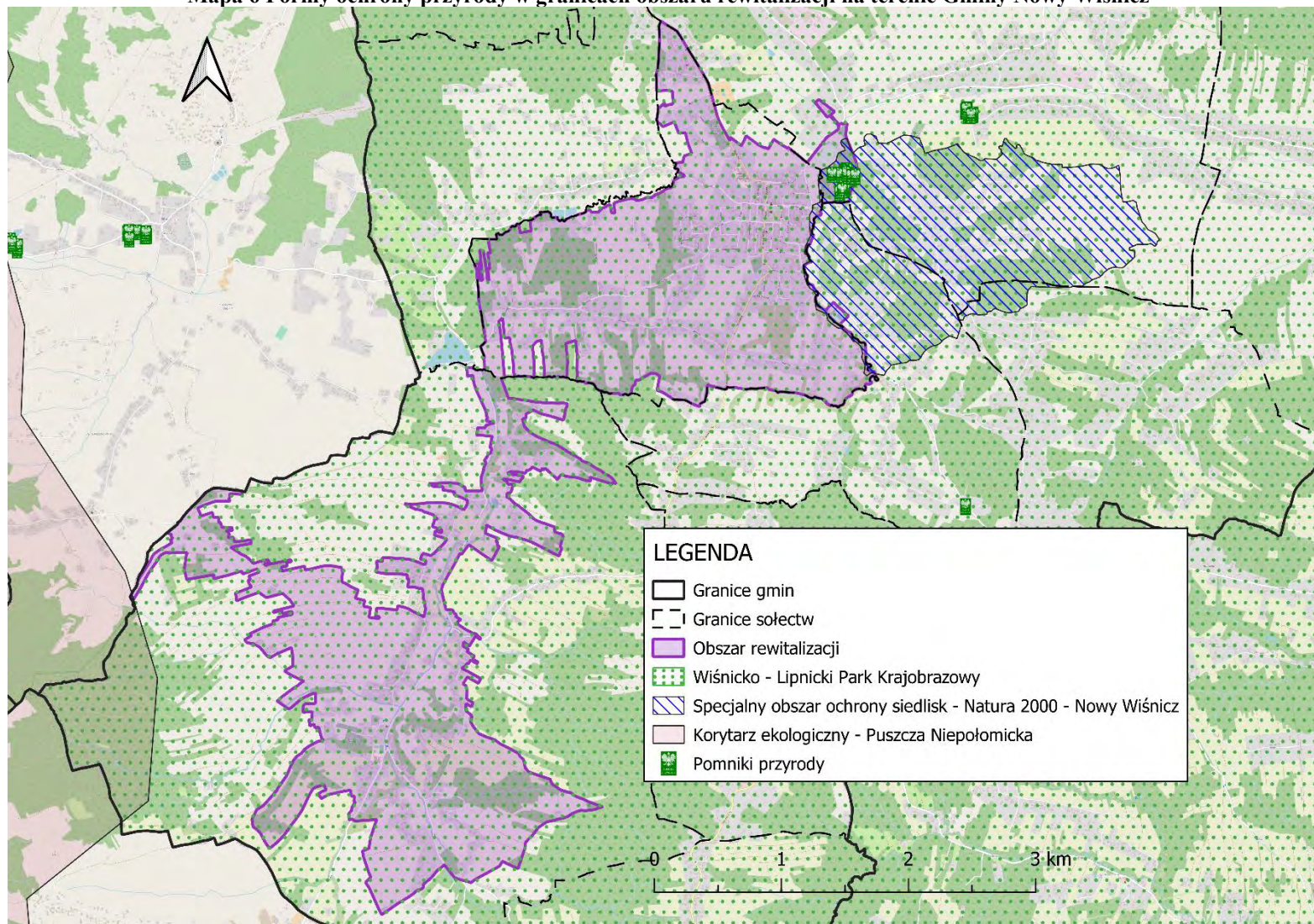

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie małopolskim – raport wojewódzki za rok 2020, s. 68

Dla żadnej innej substancji nie stwierdzono przekroczeń na obszarach obejmujących gminę.

Cały teren Gminy Nowy Wiśnicz (w tym obszar rewitalizacji) położony jest w granicach Wiśnicko-Lipnickiego Parku Krajobrazowego. Zajmuje on powierzchnię 14 311 ha, a jego granice biegną wzdłuż granic administracyjnych gmin Nowy Wiśnicz i Lipnica Murowana, które w całości leżą w jego obrębie. Ponadto na terenie gminy, w sołectwach: Leksandrowa, Łomna, Stary Wiśnicz oraz Mieście Nowy Wiśnicz, położony jest specjalny obszar ochrony siedlisk Natura 2000 Nowy Wiśnicz (obejmuje niewielki fragment wschodniej części obszaru rewitalizacji). Formy ochrony przyrody, które znajdują się w granicach obszaru rewitalizacji przedstawiono na mapie 7.

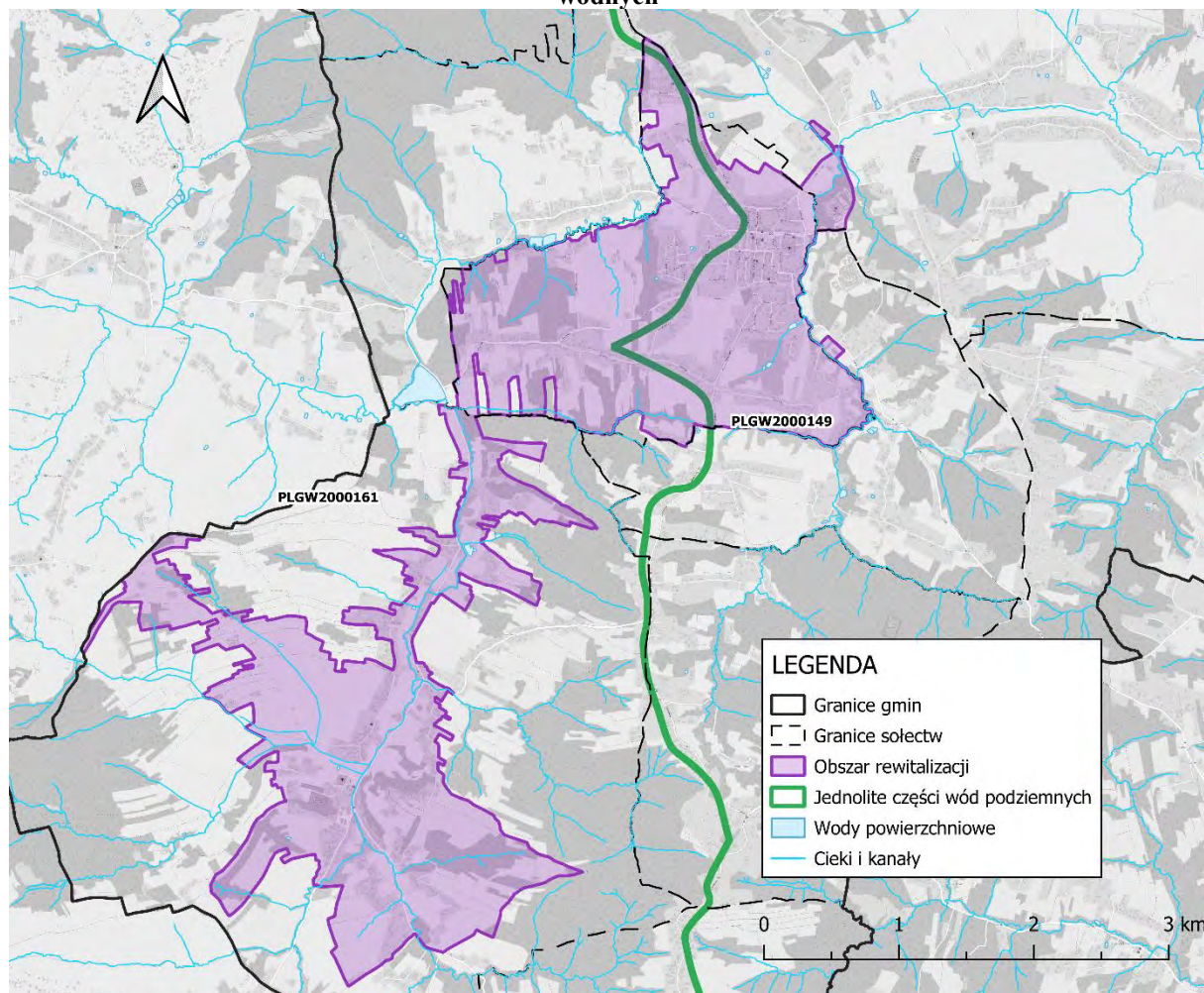
Mapa 6 Formy ochrony przyrody w granicach obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Nowy Wiśnicz

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska na podkładzie openstreetmap.org

Analizując zagrożenie powodziowe, Gmina Nowy Wiśnicz, a zatem również obszar rewitalizacji, usytuowany jest korzystnie, ponieważ nie występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią – mapa 8.

Mapa 7 Położenie obszaru rewitalizacji względem jednolitych części wód podziemnych oraz cieków wodnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Centralnej Bazy Danych Geologicznych i Hydroportalu, isok.gov.pl

Na obszarze nie występują większe rzeki, które powodowałyby zagrożenie powodziowe. Według danych z programu ISOK (mapy.isok.gov.pl/imap/) na obszarze rewitalizacji nie wyznaczono obszarów szczególnego zagrożenia powodzią. Występują jednak tereny potencjalnie narażone na zalewanie w dolinie potoku Leksandrówki (Nowy Wiśnicz, Stary Wiśnicz, Kobyle, Chronów) oraz Polanki (Królówka), a poza obszarem rewitalizacji także potoku Borowianki (Chronów) i Olchawki (Olchawa). Potoki należą do typu górskiego i charakteryzują się dużymi spadkami i nagłymi przyborami. Powodzie przez nie powodowane, mają charakter lokalnych podtopień.

Poniżej przedstawiono dane o stanie jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) i podziemnych (JCWPd) obejmujących swoim zasięgiem obszar rewitalizacji¹⁸:

I. Wody powierzchniowe – JCWP:

1) Uszwica do Niedźwiedzia:

- kod: RW2000122139669,
- stan ogólny zły,
- przypisane cele środowiskowe: dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny,
- działania podstawowe przypisane w Programie wodno-środowiskowym kraju: modernizacja oczyszczalni ścieków Stary Wiśnicz (IV kw. 2020), regularny wywóz nieczystości płynnych (działanie ciągłe);

2) Polanka:

- kod: RW20001221388899,
- stan ogólny dobry,
- przypisane cele środowiskowe: dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny,
- działania podstawowe przypisane w Programie wodno-środowiskowym kraju: modernizacja oczyszczalni ścieków Nowy Wiśnicz (IV kw. 2016), regularny wywóz nieczystości płynnych (działanie ciągłe).

II. Wody podziemne – JCWPd:

1) Nazwa JCWPd: 149,

- stan ogólny dobry,
- przypisane cele środowiskowe: dobry stan ilościowy, dobry stan chemiczny,
- działania podstawowe przypisane w Programie wodno-środowiskowym kraju: coroczne raportowanie pomiarów ilości eksploatowanych wód podziemnych przez właściciela/ użytkownika ujęcia (działanie ciągłe);

2) Nazwa JCWPd: 161,

- stan ogólny JCWPd: dobry,
- przypisane cele środowiskowe: dobry stan ilościowy, dobry stan chemiczny,
- działania przypisane w Programie wodno-środowiskowym kraju: działania podstawowe – sprawozdawczość z zakresu korzystania z wód.

¹⁸ Baza danych aPGW (aktualizacji planów gospodarowania wodami) oraz baza danych aPWŚK (aktualizacji planu wodno-środowiskowego kraju), apgw.gov.pl/pl/II-cykl-materialy-do-pobrania, inf. z dnia 30.05.2022 r.

W wyniku przeprowadzonej pogłębionej diagnozy wyznaczonego obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Nowy Wiśnicz oraz w oparciu o różne formy partycypacji społecznej (spotkania, warsztaty dla różnych grup interesariuszy), zidentyfikowano **problemy** i **potencjały** w podziale na sfery tematyczne (tabela 7) oraz wynikające z nich **potrzeby** o różnym charakterze i skali oddziaływania.

Tabela 7 Zidentyfikowane problemy oraz potencjały wyznaczonego obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Nowy Wiśnicz

Problemy	Potencjały
SFERA SPOŁECZNA	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Wyższy niż średnio w gminie w 2019 r. udział osób w wieku poprodukcyjnym, przy jednocześnie niższym udziale osób w wieku przedprodukcyjnym. 2. Ujemne saldo migracji. 3. Wskaźniki udziału osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa, bezrobocia, a także niepełnosprawności i alkoholizmu w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w 2019 r. wyższe niż średnie dla gminy. 4. Zagrożenie patologiami społecznymi (najczęstsze powody korzystania ze świadczeń pomocy społecznej to: bezrobocie i ubóstwo). 5. Mniejszy kapitał społeczny ludzi młodych zamieszkujących na obszarze rewitalizacji. 6. Niewystarczający w stosunku do zapotrzebowania zasób mieszkaniowy gminy. 7. Niewystarczający stan bezpieczeństwa publicznego – wzrostowa tendencja liczby stwierdzonych przestępstw ogółem na obszarze rewitalizacji w przeliczeniu na 1 000 osób, w 2019 r. wartość wskaźnika znacznie powyższej średniej dla gminy. 8. Niedostateczna aktywność, integracja i zaangażowanie mieszkańców w sprawy lokalne – brak poczucia tożsamości lokalnej i integracji między mieszkańcami rdzennymi i ludnością napływową. 9. Trudności w pozyskiwaniu środków finansowych przez organizacje pozarządowe oraz niewykorzystany potencjał tych organizacji. 10. Niedostatecznie rozwinięta oferta kulturalna i spędzania czasu wolnego przez mieszkańców. 11. Niewystarczająca jakość i dostępność usług i przestrzeni publicznych dla osób niepełnosprawnych. 12. Brak efektywnych partnerstw trójsektorowych. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dodatni i wyższy niż średnio w gminie w 2019 r. przyrost naturalny. 2. Stosunkowo niskie bezrobocie. 3. Wysoki poziom nauczania w Szkole Podstawowej w Nowym Wiśniczu – wyniki uczniów z egzaminu ósmoklasisty w latach 2019–2021 wyższe niż średnio dla gminy i w większości przypadków także wyższe od średnich dla powiatu i województwa. 4. Aktywna działalność Miejskiego Ośrodka Kultury oraz potencjał związany z kumulacją organizacji pozarządowych na obszarze rewitalizacji. 5. Aktywna działalność klubów sportowych. 6. Dostęp do istniejącej bazy obiektów opieki przedszkolnej. 7. Aktywny udział mieszkańców w życiu publicznym – wyższa niż w gminie, powiecie i województwie frekwencja w wyborach samorządowych i parlamentarnych. 8. Koncentracja różnego rodzaju organizacji pozarządowych.

13. Niewystarczające w stosunku do rosnących potrzeb wsparcie osób starszych.	
SFERA GOSPODARCZA	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Niedostateczne wykorzystanie tradycji historycznych i dziedzictwa kulturowego do inicjatyw gospodarczych. 2. Małe zróżnicowanie oferty handlu i usług przy Rynku. 3. Niewystarczająca dla profesjonalizacji przemysłu turystycznego infrastruktura turystyczna i okołoturystyczna, jak i związana z nią oferta usługowa. 4. Niewystarczająca przestrzeń oraz warunki techniczne na Rynku do prowadzenia działalności handlowej i sprzedaży produktów lokalnych. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przedsiębiorczość mieszkańców na obszarze rewitalizacji – liczba podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w 2019 r. wyższa niż średnia dla gminy. Potencjał ten jednak wymaga wsparcia – wskaźnik nadal dużo niższy niż średnio w powiecie i województwie. 2. Trend wzrostowy liczby nowo zakładanych podmiotów gospodarczych przy jednoczesnym malejącym trendzie liczby podmiotów wyrejestrowywanych. 3. Koncentracja na obszarze rewitalizacji obiektów usługowych, handlowych, produkcyjnych. 4. Korzystna lokalizacja i sąsiedztwo pod względem gospodarczym – położenie względem Krakowa i głównych szlaków komunikacyjnych. 5. Produkcja lokalnych produktów – miody, wino.
SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak spójności przestrzennej i funkcjonalnej pomiędzy częścią miejską i wiejską obszaru. 2. Bariery architektoniczne dla osób starszych oraz niepełnosprawnych w przestrzeniach publicznych i budynkach użyteczności publicznej. 3. Brak estetycznego, funkcjonalnego i bezpiecznego zagospodarowania przestrzeni publicznych (szczególnie Rynku). 4. Niedostatecznie rozwinięta oraz niefunkcjonalna infrastruktura sportowa, rekreacyjna, turystyczna i okołoturystyczna, w tym niefunkcjonalna i nieestetyczna przestrzeń wokół basenu Nowy Wiśnicz – Leksandrowa. 5. Brak spójnego systemu szlaków pieszych i rowerowych. 6. Niedostateczny stan techniczny oraz niefunkcjonalny układ części infrastruktury drogowej. 7. Brak wystarczającej liczby miejsc parkingowych w części miejskiej obszaru rewitalizacji. 8. Brak i/lub zły stan techniczny infrastruktury komunalnej. 9. Niewystarczający i częściowo będący w złym stanie technicznym system oświetlenia ulicznego. 10. Mniejsza od średniej dla gminy liczba budynków nowo oddanych do użytkowania na obszarze rewitalizacji w 2019 r. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Położenie przy ważnym szlaku komunikacyjnym: drodze wojewódzkiej nr 965 łączącej drogę krajową nr 28 w Limanowej z drogą wojewódzką nr 964 w Świniarach (województwo małopolskie). 2. Lokalizacja funkcji centrotwórczych: licznych obiektów administracyjnych, ochrony zdrowia, oświaty, usługowo-handlowych, kulturowych, religijnych, rekreacyjnych i innych. 3. Układ urbanistyczny Nowego Wiśnicza – przebieg ulic, działek w kształcie kwadratu z Rynkiem w środku. 4. Duża ilość budynków użyteczności publicznej będących w zasobach gminy.

SFERA TECHNICZNA	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Zły stan techniczny i niska efektywność energetyczna części budynków użyteczności publicznej. 2. Postępująca degradacja techniczna części obiektów zabytkowych. 3. Nieodpowiednie warunki techniczne części bazy sportowej i rekreacyjnej. 4. Niewystarczające możliwości lokalowe w stosunku do potrzeb Miejskiego Ośrodka Kultury w Nowym Wiśniczu. 5. Potrzeby modernizacyjne i braki w wyposażeniu niektórych obiektów publicznych. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Lokalizacja zabytków wpisanych do Rejestru Zabytków Nieruchomych Województwa Małopolskiego, w tym przede wszystkim: Zamek Kmitów i Lubomirskich w Nowym Wiśniczu, Ratusz.
SFERA ŚRODOWISKOWA	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Przekroczenie standardów jakości powietrza (wysokie stężenie benzo(a)pirenu (BaP) – stan za 2020 rok oraz przekroczenie poziomu celu długoterminowego ozonu). 2. Niedostateczna świadomość ekologiczna mieszkańców w zakresie ochrony środowiska. 3. Niewystarczająca ilość terenów zieleni urządzonej. 4. Nieurządzone skwery, nieuporządkowana zieleń na niektórych terenach publicznych. 5. Duża ilość azbestu pozostałego do unieszkodliwienia na obszarze rewitalizacji. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Walory przyrodniczo-krajobrazowe – położenie w granicach Wiśnicko-Lipnickiego Parku Krajobrazowego oraz częściowo na obszarze Natura 2000 Nowy Wiśnicz. 2. Przepływająca przez obszar rewitalizacji rzeka Leksandrówka. 3. Położenie na terenach nie będących obszarami szczególnego zagrożenia powodzią.

Źródło: Opracowanie własne

Po dokonaniu całościowej analizy **problemów** oraz **potencjałów** zidentyfikowanych na wyznaczonych podobszarach rewitalizacji, poniżej wskazano **skalę i charakter zdiagnozowanych potrzeb**, które determinują zakres działań rewitalizacyjnych.

Zidentyfikowane potrzeby w zakresie przewyższania zjawisk kryzysowych w sferze społecznej to:

1. *Tworzenie warunków do aktywności rodzin i mieszkańców obszaru rewitalizacji* – konieczne jest wsparcie rodzin dysfunkcyjnych, a także ogólnie rodzin zamieszkujących teren rewitalizacji oraz pozostałych mieszkańców poprzez stworzenie przestrzeni oraz systemu usług publicznych, który podniósłby ich aktywność społeczną oraz pozwoliłby na wzajemną integrację. Ważne w tym kontekście jest zapewnienie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych i rozszerzenie oferty kulturalnej i rekreacyjnej. Na obszarze rośnie udział osób najmłodszych przy jednoczesnym udziale osób najstarszych – należy dążyć do dostosowania usług do zmian demograficznych.

Jednocześnie powinno się podejmować działania dążące do integracji międzypokoleniowej, ale też integracji ludności rdzennej z napływową.

2. *Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne oraz integracji w działaniu na rzecz obszaru rewitalizacji* – niezbędne jest budowanie wspólnoty aktywnych mieszkańców wokół dobra wspólnego, integrowanie społeczności, zachęcanie do działania w organizacjach pozarządowych i wspieranie tych organizacji, wzmacnianie tożsamości lokalnej poprzez różne formy aktywności społecznej we współpracy z podmiotami czy instytucjami działającymi na obszarze rewitalizacji.
3. *Zapewnianie udziału w życiu społecznym seniorom oraz osobom niepełnosprawnym* – niezbędne jest zwiększanie dostępności do usług opiekuńczych oraz organizacja aktywnych form spędzania czasu wolnego (zaspokajanie ich potrzeb kulturalno-społecznych, rekreacyjnych i edukacyjnych poprzez organizowanie cyklicznych wydarzeń i spotkań integracyjnych, warsztatów międzypokoleniowych, wycieczek itp.). Na obszarze rewitalizacji zidentyfikowano wysoką skalę problemów społecznych oraz rosnący udział osób w wieku poprodukcyjnym, istnieje więc potrzeba realizacji działań mających na celu włączenie społeczne grup zagrożonych wykluczeniem.
4. *Utrzymanie wysokiej jakości edukacji i stworzenie możliwości do rozwoju zawodowego ludzi młodych* – istnieje potrzeba zapewnienia odpowiednich warunków technicznych, a także możliwości w zakresie kształcenia oraz samorozwoju w celu zwiększenia szans życiowych dzieci i młodzieży (m.in. kreowanie postaw przedsiębiorczych, wprowadzanie i rozwijanie nowych kierunków kształcenia, organizacja zajęć pozalekcyjnych i różnych form spędzania czasu wolnego). Ważne, aby zapewnić dzieciom i młodzieży wysokiej jakości warunki do nauki i rozwoju już od najmłodszych lat.
5. *Poprawa stanu bezpieczeństwa publicznego na obszarze rewitalizacji* – określono potrzeby w zakresie przeciwdziałania przestępczości i dewastacji mienia publicznego poprzez wzmacnianie więzi społecznych, zwiększenia poczucia tożsamości lokalnej, zamontowanie monitoringu, a także realizację profilaktycznych działań edukacyjnych we współpracy z Komisarzatem Policji w Nowym Wiśniczu. Istotne jest również dostosowanie infrastruktury drogowej do potrzeb użytkowników, szczególnie na trasach do szkół czy innych obiektów użyteczności publicznej. Ważne jest zapewnienie odpowiedniej jakości i bezpieczeństwa układów komunikacyjnych, z uwzględnieniem preferencji dla ruchu pieszego i rowerowego.

Zdiagnozowane potrzeby w zakresie przewyższania zjawisk kryzysowych w sferze gospodarczej to:

1. *Zwiększenie i pobudzenie przedsiębiorczości, a także rozwój kwalifikacji zawodowych mieszkańców obszaru rewitalizacji* – istnieje potrzeba „ożywienia” gospodarczego na terenie obszaru rewitalizacji, szczególnie bazującego na zasobach i walorach tego obszaru poprzez podjęcie kompleksowych działań inwestycyjnych w przestrzeni, tworzących odpowiednią bazę techniczną oraz wdrożenie programów ułatwiających podjęcie działalności gospodarczych przez mieszkańców obszaru rewitalizacji.
2. *Tworzenie warunków do rozwoju sektorów turystycznego i okółoturystycznego na obszarze rewitalizacji* – niezbędne jest podjęcie działań związanych z powstaniem spójnej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, sportowej oraz kulturalnej, służącej aktywnemu wypoczynkowi oraz spędzaniu czasu wolnego na terenie obszaru rewitalizacji, a także umożliwiającej mieszkańcom założenie działalności gospodarczej związanej z sektorem okółoturystycznym.

Zdiagnozowane potrzeby w zakresie przewyższania zjawisk kryzysowych w sferze przestrzenno-funkcjonalnej to:

1. *Zagospodarowanie przestrzeni publicznych sprzyjających aktywności interesariuszy rewitalizacji* – zauważa się szereg potrzeb związanych z poprawą estetyki, funkcjonalności i bezpieczeństwa w ogólnodostępnych przestrzeniach publicznych dla wzrostu aktywności społecznej i gospodarczej, m.in. poprzez tworzenie infrastruktury społecznej, elementów małej architektury, a także likwidowanie barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych i starszych.
2. *Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej i/lub zwiększenie dostępu do podstawowej infrastruktury komunalnej dla mieszkańców* – zdiagnozowano szeroki zakres potrzeb w zakresie uzupełnienia braków lub poprawy stanu technicznego podstawowej infrastruktury komunalnej, wpływającej na warunki i jakość zamieszkania czy prowadzenia działalności gospodarczej na obszarze rewitalizacji. Obszar rewitalizacji w części wiejskiej, jak i cała gmina, charakteryzują się stałym wzrostem ludności. Należy modernizować i uzupełniać istniejącą infrastrukturę w celu dostosowania jej do zmian demograficznych.
3. *Tworzenie warunków technicznych do aktywności rodzin i grup społecznych obszaru rewitalizacji, a także zapewnienie dostępu do podstawowych usług publicznych i kulturalnych* – zauważa się niedostateczne wykorzystanie obiektów użyteczności

publicznej oraz niedostateczne zagospodarowanie powierzchni do zidentyfikowanych potrzeb związanych z rozszerzeniem oferty kulturalnej (Miejski Dom Kultury) ze względu na ich nieodpowiedni stan techniczny, bariery architektoniczne dla osób starszych oraz niepełnosprawnych. W związku z tym konieczna jest ich modernizacja, rozbudowa i przebudowa, aby mieszkańcy w pełni mogli z nich korzystać. Mieszkańcy gminy, która od lat odznacza się wzrostem liczby mieszkańców, a więc jest miejscem atrakcyjnym osiedleńczo, wymagają nie tylko zaspokojenia potrzeb podstawowych, ale też tych wyższego rzędu, jak dostęp do kultury, rekreacji i atrakcyjnych możliwości spędzania czasu wolnego.

4. *Zwiększenie funkcjonalności i bezpieczeństwa układów komunikacyjnych z uwzględnieniem preferencji dla ruchu pieszego i rowerowego* – ze względu na planowany rozwój usług kulturalnych oraz infrastruktury rekreacyjno-sportowej konieczna jest poprawa stanu technicznego i jakości ciągów pieszo-jezdnych. Umożliwi to bezpieczną komunikację i poprawi dostępność do tych obiektów. Ważne jest utworzenie infrastruktury przyjaznej mieszkańcom i środowisku, jak szlaki czy ścieżki rowerowe.

Zdiagnozowane potrzeby w zakresie przewyższania zjawisk kryzysowych w sferze technicznej to:

1. *Modernizacja oraz przebudowa obiektów użyteczności publicznej* – zauważa się niedostateczne wykorzystanie istniejących już obiektów, ze względu na ich zły stan techniczny. W związku z tym konieczna jest ich przebudowa, modernizacja i adaptacja do nowych funkcji lub poprawy obecnego funkcjonowania, m.in. dostosowanie budynku Urzędu Miejskiego do potrzeb petentów i pracowników, w tym szczególnie osób niepełnosprawnych.
2. *Zachowanie i wykorzystanie na cele społeczne i publiczne obiektów zabytkowych świadczących o tożsamości lokalnej* – należy podjąć działania mające na celu zachowanie dziedzictwa kulturowego i przeciwdziałanie degradacji tych obiektów, m.in.: działania renowacyjne, remontowe czy modernizacyjne, służące ich zabezpieczeniu i adaptacji do pełnienia różnych funkcji na rzecz mieszkańców obszaru.

Zdiagnozowane potrzeby w zakresie przewyższania zjawisk kryzysowych w sferze środowiskowej to:

1. *Ograniczenie tzw. „niskiej” emisji zanieczyszczeń powietrza* – zdiagnozowano konieczność podjęcia kompleksowych działań zmniejszających wysoki poziom zanieczyszczenia powietrza w zakresie różnych projektów pozwalających na zastąpienie starych, nisko sprawnych urządzeń grzewczych, bardziej proekologicznymi rozwiązaniami dostarczającymi ciepło, a także zamontowanie instalacji odnawialnych źródeł energii. Ważne w tym kontekście jest również ograniczenie zużycia energii poprzez zwiększenie efektywności energetycznej budynków.
2. *Uporządkowanie oraz uzupełnienie zieleni urządzonej na terenach publicznych* – zauważa się potrzebę w zakresie uporządkowania i odpowiedniego zagospodarowania przestrzeni publicznych czy skwerów w zieleni urządzonej, które przyczynią się do ochrony i kształtowania klimatu oraz środowiska naturalnego, a także będą pełnić funkcje rekreacyjne i wypoczynkowe na rzecz mieszkańców różnych grup wiekowych.
3. *Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców* – potrzebne są inicjatywy edukacyjne dla mieszkańców obszaru rewitalizacji w zakresie świadomości, postaw i zachowań ekologicznych przyczyniających się do ochrony środowiska naturalnego.
4. *Efektywne wykorzystanie walorów przyrodniczych i zasobów naturalnych* – podczas planowania działań rewitalizacyjnych należy wykorzystywać wysokie walory przyrodnicze i mieć na uwadze ochronę prawnie chronionych obszarów przyrodniczych i krajobrazowych.

III. Część programowa

1. Założenia Gminnego Programu Rewitalizacji

Przeprowadzenie całościowej analizy zjawisk kryzysowych i potencjałów oraz wskazanie czynników mających szczególne znaczenie z punktu widzenia rewitalizacji (tabela 7) pozwoliło określić strategiczne kierunki działań dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Nowy Wiśnicz. Określono wizję (planowany efekt), misję oraz 2 cele rewitalizacji, wokół których skoncentrowane zostały kierunki działań. Realizacja zaplanowanych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych pozwoli na wykonanie misji, a tym samym wyprowadzenie wyznaczonego obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego.

1.1. Misja i wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Gminny Program Rewitalizacji opracowany został w układzie uwzględniającym dwa kluczowe jego elementy, tj. *wizję* – pokazującą wizerunek obszaru rewitalizacji w przyszłości i *misję* – będącą naczelnym kierunkiem zintegrowanej polityki terytorialnej, wokół której koncentrować się będą kompleksowe i partnerskie działania wszystkich interesariuszy rewitalizacji. Na podstawie przeprowadzonej pogłębionej diagnozy, analizy zjawisk kryzysowych i lokalnych potencjałów oraz w wyniku wspólnej pracy warsztatowej interesariuszy rewitalizacji, sformułowano misję oraz wizję stanu wyznaczonego obszaru po przeprowadzeniu procesu rewitalizacji jako efekt przeprowadzonych działań rewitalizacyjnych.

WIZJA

Obszar rewitalizacji bezpieczną i spójną przestrzenią, zapewniającą aktywnym mieszkańcom możliwości rozwoju i atrakcyjnego spędzania czasu wolnego oraz dobre warunki życia

MISJA REWITALIZACJI

Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości i aktywności społecznej oraz przeciwdziałanie rozwarstwieniu społecznemu poprzez wykorzystanie wizerunku Nowego Wiśnicza, lokalnych potencjałów i wzmacnianie współpracy interesariuszy rewitalizacji przy jednoczesnym poszanowaniu środowiska

Wizja obszaru rewitalizacji zawiera w sobie opis pożądanego stanu docelowego we wszystkich sferach, tj. społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej.

W wymiarze *społecznym* na rewitalizowanym obszarze nastąpi poprawa warunków i jakości życia mieszkańców poprzez wspieranie organizacji pozarządowych, budowanie postaw przedsiębiorczości, wzmocnianie lokalnej tożsamości, poprawę dostępu do nowoczesnych i bezpiecznych obiektów użyteczności publicznej oraz funkcjonalne zagospodarowanie przestrzeni, przyczyniając się tym do aktywizacji i integracji społecznej, wspólnie działającej na korzyść obszaru rewitalizacji. Łączenie wsparcia społeczności z działaniami infrastrukturalnymi zniwelują zjawisko marginalizacji i wykluczenia społecznego, spowodowane problemami społecznymi, takimi jak niepełnosprawność czy podeszły wiek.

W wymiarze *gospodarczym* proces rewitalizacji przyczyni się w sposób bezpośredni do wzmocnienia przedsiębiorczości mieszkańców, a w sposób pośredni – do wzrostu inwestycji. Duże znaczenie będzie miało stworzenie warunków do pracy zdalnej, co nie tylko przełoży się na wzrost możliwości pracy na lokalnym rynku pracy, ale też wzmocni potencjał osiedleńczy obszaru.

W wymiarze *przestrzenno-funkcjonalnym* po przeprowadzeniu kompleksowej rewitalizacji nastąpi zbudowanie spójnej i funkcjonalnej przestrzeni, która zostanie osiągnięta poprzez zagospodarowanie i ponowne nadanie funkcji terenom i obiektom publicznym na obszarze rewitalizacji – takich jak rekreacyjna, kulturowa, wypoczynkowa i sportowa, a także zwiększenie spójności przestrzenno-funkcjonalnej między częścią miejską i wiejską obszaru rewitalizacji.

W wymiarze *technicznym*, dzięki realizacji kompleksowych działań, zwiększy się dostępność wszystkich mieszkańców do podstawowych usług komunalnych, a także poprawiony zostanie stan techniczny (w tym efektywność energetyczna) zdegradowanych i częściowo nieużytkowanych budynków użyteczności publicznej i mieszkalnych, umożliwiając tym samym nadanie im nowej lub przywrócenie pierwotnej funkcji.

W wymiarze *środowiskowym* nastąpi poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie tzw. „niskiej” emisji zanieczyszczeń, a także zwiększenie powierzchni i uporządkowanie terenów zieleni urządzonej, które zwiększają komfort życia mieszkańców. Wszystkie działania, w tym te związane ściśle ze sferą techniczną i przestrzenną, będą uwzględniały zasady zrównoważonego rozwoju i będą się przyczyniać do realizacji wyzwań środowiskowych

i klimatycznych. Projekty rewitalizacyjne będą realizowane z myślą o zachowaniu i rozwoju zielonej infrastruktury, w tym ochrony drzew.

1.2. Cele rewitalizacji wraz z odpowiadającymi im kierunkami działań

Wypełnienie przyjętej wizji i misji jest uwarunkowane realizacją postawionych celów rewitalizacji i zaplanowanych do realizacji kierunków działań, służących eliminacji lub ograniczeniu zdiagnozowanych na etapie diagnostycznym negatywnych zjawisk, ściśle odpowiadających przyjętym celom (schemat 3).

Cele rewitalizacji są kwantyfikowalne (wymierne) oraz adekwatne do wyników pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji, co zostało wskazane w tabeli 19 *Wskaźniki monitoringowe wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji Nowego Wiśnicza na lata 2022–2030*, w której do poszczególnych celów przyporządkowano konkretne wskaźniki oddziaływania.

MISJA REWITALIZACJI

Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości i aktywności społecznej oraz przeciwdziałanie rozwarstwieniu społecznemu poprzez wykorzystanie wizerunku Nowego Wiśnicza, lokalnych potencjałów i wzmacnianie współpracy interesariuszy rewitalizacji przy jednoczesnym poszanowaniu środowiska

CEL REWITALIZACJI 1.

Mocny kapitał społeczny zintegrowanych i przedsiębiorczych mieszkańców

KIERUNEK DZIAŁANIA 1.1.

Włączanie społeczne osób wykluczonych oraz zagrożonych ubóstwem

KIERUNEK DZIAŁANIA 1.2.

Efektywne pobudzanie aktywności społecznej i tożsamości lokalnej

KIERUNEK DZIAŁANIA 1.3.

Wzmacnianie przedsiębiorczości i wzrost dochodów mieszkańców

CEL REWITALIZACJI 2.

Przyjazna przestrzeń do życia i atrakcyjna oferta usług publicznych

KIERUNEK DZIAŁANIA 2.1.

Zachowanie i wykorzystywanie zasobów dziedzictwa kulturowego oraz naturalnego

KIERUNEK DZIAŁANIA 2.2.

Racjonalne kształtowanie przestrzeni i zieleni oraz ochrona środowiska

KIERUNEK DZIAŁANIA 2.3.

Rozwój infrastruktury i usług sportu, rekreacji oraz kultury

Źródło: Opracowanie własne

Schemat 4 Kierunki działań wraz z odniesieniem ich do zidentyfikowanych potrzeb rewitalizacyjnych, mające na celu eliminację lub ograniczenie występowania negatywnych zjawisk

Kierunek działań	Potrzeba rewitalizacyjna
1.1. <i>Włączanie społeczne osób wykluczonych oraz zagrożonych ubóstwem</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Tworzenie warunków do aktywności rodzin i mieszkańców obszaru rewitalizacji; • Zapewnianie udziału w życiu społecznym seniorom oraz osobom niepełnosprawnym; • Utrzymanie wysokiej jakości edukacji i stworzenie możliwości do rozwoju zawodowego ludzi młodych; • Zwiększenie i pobudzenie przedsiębiorczości, a także rozwój kwalifikacji zawodowych mieszkańców obszaru rewitalizacji.
1.2. <i>Efektywne pobudzanie aktywności społecznej i tożsamości lokalnej</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Tworzenie warunków do aktywności rodzin i mieszkańców obszaru rewitalizacji; • Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne oraz integracji w działaniu na rzecz obszaru rewitalizacji; • Zagospodarowanie przestrzeni publicznych sprzyjających aktywności interesariuszy rewitalizacji.
1.3. <i>Wzmacnianie przedsiębiorczości i wzrost dochodów mieszkańców</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie i pobudzenie przedsiębiorczości, a także rozwój kwalifikacji zawodowych mieszkańców obszaru rewitalizacji; • Tworzenie warunków do rozwoju sektorów turystycznego i okołoturystycznego na obszarze rewitalizacji.
2.1. <i>Zachowanie i wykorzystywanie zasobów dziedzictwa kulturowego oraz naturalnego</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Zachowanie i wykorzystanie na cele społeczne i publiczne obiektów zabytkowych świadczących o tożsamości lokalnej; • Efektywne wykorzystanie walorów przyrodniczych i zasobów naturalnych.
2.2. <i>Racjonalne kształtowanie przestrzeni i zieleni oraz ochrona środowiska</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa stanu bezpieczeństwa publicznego na obszarze rewitalizacji; • Zagospodarowanie przestrzeni publicznych sprzyjających aktywności interesariuszy rewitalizacji; • Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej i/lub zwiększenie dostępu do podstawowej infrastruktury komunalnej dla mieszkańców; • Zwiększenie funkcjonalności i bezpieczeństwa układów komunikacyjnych z uwzględnieniem preferencji dla ruchu pieszego i rowerowego; • Modernizacja oraz przebudowa obiektów użyteczności publicznej; • Ograniczenie tzw. „niskiej” emisji zanieczyszczeń powietrza; • Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców.
2.3. <i>Rozwój infrastruktury i usług sportu, rekreacji oraz kultury</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Tworzenie warunków do aktywności rodzin i mieszkańców obszaru rewitalizacji; • Tworzenie warunków technicznych do aktywności rodzin i grup społecznych obszaru rewitalizacji, a także zapewnienie dostępu do podstawowych usług publicznych i kulturalnych; • Uporządkowanie oraz uzupełnienie zieleni urządzonej na terenach publicznych.

Źródło: Opracowanie własne

2. Projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne w latach 2022–2030

Gminny Program Rewitalizacji Nowego Wiśnicza na lata 2022–2030 złożony jest z listy planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz z charakterystyki pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Dzięki temu dokument jest konstrukcją złożoną z wielu różnorodnych projektów, która warunkuje osiągnięcie zaplanowanych efektów, a tym samym ich efektywne oddziaływanie na zidentyfikowane na etapie diagnozy zjawiska kryzysowe oraz wykorzystuje lokalne potencjały.

2.1. Lista planowanych podstawowych projektów/przedsięwzięć

W wyniku prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji, a także w oparciu o zasadę partnerstwa oraz partycypacji społecznej, zdefiniowano i scharakteryzowano 4 projekty podstawowe, czyli takie, bez których realizacja celów dokumentu nie będzie możliwa i obszar rewitalizacji nie będzie w stanie wyjść z kryzysowej sytuacji. Ponadto są to projekty kluczowe do powodzenia procesu rewitalizacji, ponieważ oddziałują kompleksowo na zidentyfikowane problemy we wszystkich sferach, a przede wszystkim w sferze społecznej. Główne założenia projektów przedstawiono w tabelach 8–11.

Tabela 8 Projekt podstawowy nr 1

Nazwa projektu	<i>Zwiększenie aktywności mieszkańców i włączenie społeczne poprzez zintegrowany rozwój społeczno-gospodarczy i funkcjonalne zagospodarowanie przestrzeni publicznych obszaru rewitalizacji</i>		
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji	Okres realizacji	2023–2030
Szacowana wartość	120 mln	Główne źródło finansowania	Fundusze Europejskie dla Małopolski na lata 2021–2027 (CP5, CP4)
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	<p>Zakres rzeczowy projektu obejmuje:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwój oferty kultury, rekreacji i możliwości rozwoju pasji poprzez: <ol style="list-style-type: none"> a. budowę nowej siedziby Miejskiego Ośrodka Kultury w Nowym Wiśniczu wraz z salą widowiskową na co najmniej 100 osób oraz jej wyposażenie; b. dokumentowanie, zachowanie i upowszechnianie dziedzictwa niematerialnego; c. rozbudowę i modernizację budynku po przedszkolu przy ul. Rynek 33 w Nowym Wiśniczu w celu adaptacji na siedzibę Szkoły Muzycznej; d. poprawę dostępności i jakości Stadionu Szreniawa w Starym Wiśniczu: modernizacja głównego boiska trawiastego, budowa bieżni z obiektami lekkoatletycznymi, rzutni do pchnięcia kulą, kortu do tenisa z sezonowym pneumatycznym zadaszaniem, skateparku, street workoutu, placu zabaw, siłowni zewnętrznej, boiska do piłki nożnej oraz koszykówki, trybun, parkingu z miejscami postojowymi, stojaków na rowery, placów manewrowych, miejsc do gromadzenia odpadów, przebudowa istniejących budynków szatniowych i kasy; e. stworzenie Miejsca Aktywności Mieszkańców w Królówce – budowa pełnowymiarowego stadionu sportowego wraz z zapleczem, placu zabaw i siłowni zewnętrznej oraz skateparku; f. modernizację basenu odkrytego w Leksandrowej wraz z zagospodarowaniem terenu; g. budowę pływalni krytej przy Szkole Podstawowej w Nowym Wiśniczu. 2. Podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego, w tym komunikacyjnego oraz spójne i funkcjonalne zagospodarowanie obiektów i przestrzeni poprzez: <ol style="list-style-type: none"> a. budowę i modernizację chodników dla pieszych, szczególnie w otoczeniu obiektów użyteczności publicznej, a także zwiększenie ogólnej powierzchni parkingów przy terenach i obiektach publicznych; b. budowę drogi gminnej w Królówce – połączenie Nowego Wiśnicza z Gminą Bochnia; c. dostosowanie obiektów i powierzchni do potrzeb osób z niepełnosprawnościami i innych osób ze szczególnymi potrzebami; d. rozbudowę i przebudowę budynku Urzędu Miejskiego w Nowym Wiśniczu i dostosowanie go do potrzeb osób z niepełnosprawnością; e. budowę i konsolidację systemu monitoringu na obszarze; f. modernizację i doposażenie istniejącego placu targowego; g. budowę budynku pasywnego z przeznaczeniem m.in. na toalety publiczne i punkt informacji publicznej przy Muzeum Ziemi Wiśnickiej w Nowym Wiśniczu; h. wytyczenie i budowę ścieżek rowerowych łączących część miejską z częścią wiejską obszaru rewitalizacji oraz stworzenie infrastruktury towarzyszącej, w tym wiat ze stojakami rowerowymi; i. ustanowienie parku kulturowego dla części Miasta Nowy Wiśnicz z Zamkiem. 		

	<p>3. Wsparcie przedsiębiorczości gospodarczej i społecznej mieszkańców poprzez:</p> <ol style="list-style-type: none"> a. adaptację budynku przy ul. Rynek 6 (obecny Miejski Ośrodek Kultury) na cele utworzenia inkubatora społecznego i inkubatora przedsiębiorczości. Inkubator społeczny będzie pełnił funkcję komórki wspierającej organizację pozarządowe z obszaru rewitalizacji i całej gminy. Inkubator przedsiębiorczości rozumiany jest jako stworzenie odpowiednich warunków (pomieszczenia, dostęp do wysokiej jakości Internetu) do pracy zdalnej. Pomieszczenia będą udostępniane w zależności od potrzeb na godziny lub dni; b. cyfryzację życia publicznego: e-usługi w administracji, zdrowiu, kulturze. <p>4. Ochronę i rozwój lokalnych zasobów dziedzictwa kulturowego poprzez:</p> <ol style="list-style-type: none"> a. prace konserwatorskie i remontowe wewnątrz i na zewnątrz Ratusza w Nowym Wiśniczu; b. prace konserwatorskie i remontowe przy murze wokół Zamku; c. remonty i konserwacje kapliczek i cmentarzy wojennych. <p>Podczas projektowania i realizacji zakresów projektu nastąpi szczególna dbałość o zachowanie i rozwój zielonej infrastruktury, zwłaszcza ochronę drzew. Projekt zostanie zrealizowany w podziale na etapy, w zależności od możliwości finansowania zewnętrznego.</p>
<p>Podmioty realizujące projekt</p>	<p>Gmina Nowy Wiśnicz, Miejski Ośrodek Kultury w Nowym Wiśniczu, organizacje pozarządowe, ewentualni inni partnerzy</p>
<p>Grupy docelowe</p>	<p>Główną grupą docelową są mieszkańcy obszaru rewitalizacji. Odbiorcami będą również mieszkańcy gminy, odwiedzający, pracownicy instytucji publicznych.</p>
<p>Oddziaływanie projektu na zdiagnozowane problemy i potencjały</p>	<p>Realizacja projektu oddziaływać będzie na następujące <u>zidentyfikowane problemy</u> (w tabeli 8):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) <i>w sferze społecznej</i>: 3, 4, 7, 8, 9, 10, 11, 12 – realizacja projektu, szczególnie w zakresie 2 „Podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego, w tym komunikacyjnego oraz spójne i funkcjonalne zagospodarowanie obiektów i przestrzeni” przyczyni się do zniwelowania problemu wzrostowej tendencji liczby stwierdzonych przestępstw, czy niewystarczającej dostępności przestrzeni dla osób starszych i osób z niepełnosprawnościami. Dzięki utworzeniu inkubatora społecznego zlikwidowany zostanie problem, szczególnie podnoszony przez mieszkańców – niewykorzystanego potencjału organizacji pozarządowych, które mają trudności w związku z biurokracją i znajdowaniem środków na funkcjonowanie. Wszelkie działania związane z poszerzeniem oferty kultury, rekreacji i rozwojem lokalnych zasobów dziedzictwa kulturowego przyczynią się do rozwiązania problemu niskiej aktywności, integracji i zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne, a także niedostatecznie rozwiniętej oferty kultury i spędzania czasu wolnego. 2) <i>w sferze gospodarczej</i>: 2, 3, 4 – realizacja projektu, szczególnie w zakresie utworzenia inkubatora przedsiębiorczości i poprawy infrastruktury istniejącego placu targowego, wpłynie na lepsze wykorzystanie przestrzeni do prowadzenia działalności gospodarczej oraz na przedsiębiorczość mieszkańców. Dzięki rozwojowi infrastruktury rekreacyjnej, a także budowie ścieżek rowerowych i ochronie zasobów dziedzictwa kulturowego, zwiększy się potencjał turystyczny obszaru. 3) <i>w sferze przestrzenno-funkcjonalnej</i>: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 10 – realizacja projektu wpłynie na zwiększenie spójności przestrzennej i funkcjonalnej między częścią miejską i wiejską obszaru, szczególnie poprzez budowę ścieżek rowerowych, poprawę infrastruktury drogowej, w tym szczególnie

	<p>chodników dla pieszych, zwiększenie oferty kulturowej i rekreacyjnej. W wyniku realizacji projektu zlikwidowane zostaną bariery architektoniczne w obiektach i przestrzeniach publicznych, w tym w Urzędzie Miejskim. Wzrośnie atrakcyjność obszaru zarówno dla mieszkańców jak i odwiedzających, dzięki atrakcyjnej ofercie rekreacji, w tym funkcjonalnie i estetycznie zagospodarowanej przestrzeni basenu otwartego.</p> <p>4) <i>w sferze technicznej:</i> 2, 3, 4, 5 – projekt jest odpowiedzią na zgłaszany przez mieszkańców obszaru i władze samorządowe oraz przedstawicieli instytucji kultury problem niewystarczających możliwości lokalowych w stosunku do potrzeb Miejskiego Ośrodka Kultury. Projekt odpowiada też na regionalne plany przestrzenne – według założeń <i>Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego</i>, minimalnym wyposażeniem ośrodków miejskich i gminnych w zakresie obiektów kultury, są m.in. sale widowiskowe na min. 100 osób. Obiekt kultury, w którym możliwa będzie realizacja szerokiej i ciekawej oferty kulturalnej, będzie sprzyjał integracji mieszkańców, zarówno międzypokoleniowej, jak i między mieszkańcami rdzennymi a ludnością napływową.</p> <p>5) <i>w sferze środowiskowej:</i> 3, 4 – działania związane z zagospodarowaniem przestrzeni przyczynią się do uporządkowania zieleni i wzrostu ilości terenów zieleni urządzonej.</p> <p>Ponadto projekt wykorzystywać będzie podczas wdrażania zakresu przedmiotowego <u>następujące potencjały</u> (tabela 7):</p> <p>1) <i>w sferze społecznej:</i> 1, 4, 5, 7, 8 – projekt wykorzystuje potencjał aktywnych organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów, działających szczególnie w zakresie sportu i rekreacji.</p> <p>2) <i>w sferze gospodarczej:</i> 1, 2, 3, 4, 5 – projekt wykorzystuje szczególnie korzystną lokalizację względem Krakowa i szlaków komunikacyjnych, dzięki którym obszar może stać się atrakcyjnym miejscem zamieszkania z możliwością pracy zdalnej. Produkowane na miejscu lokalne produkty będą mogły być sprzedawane na doposażonym i zmodernizowanym placu targowym.</p> <p>3) <i>w sferze przestrzenno-funkcjonalnej:</i> 1, 2, 3, 4 – projekt wykorzystuje wszystkie potencjały związane z przestrzenią i funkcjonalności obszaru, szczególnie w zakresie części miejskiej. W dużej części będzie dotyczył obiektów użyteczności publicznej, jak np. Urząd Miejski, budynek przy ul. Rynek 33 czy Szkoła Podstawowa w Nowym Wiśniczu.</p> <p>4) <i>w sferze technicznej:</i> 1 – w ramach projektu nastąpi ochrona i wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego, w tym szczególnie zabytków.</p> <p>5) <i>w sferze środowiskowej:</i> 1, 2, 3 – walory środowiskowe obszaru wzmocnią efekt realizacji projektu, szczególnie w zakresie oddziaływania infrastruktury rekreacyjnej i okołoturystycznej.</p>
<p>Cele rewitalizacji, kierunki działań, które realizuje projekt</p>	<p>CEL REWITALIZACJI 1. <i>Mocny kapitał społeczny zintegrowanych i przedsiębiorczych mieszkańców.</i></p> <p>KIERUNEK DZIAŁANIA 1.2. <i>Efektywne pobudzanie aktywności społecznej i tożsamości lokalnej.</i></p> <p>KIERUNEK DZIAŁANIA 1.3. <i>Wzmacnianie przedsiębiorczości i wzrost dochodów mieszkańców.</i></p> <p>CEL REWITALIZACJI 2. <i>Przyjazna przestrzeń do życia i atrakcyjna oferta usług publicznych.</i></p> <p>KIERUNEK DZIAŁANIA 2.1. <i>Zachowanie i wykorzystywanie zasobów dziedzictwa kulturowego oraz naturalnego.</i></p>

	<p>KIERUNEK DZIAŁANIA 2.2. <i>Racjonalne kształtowanie przestrzeni i zieleni oraz ochrona środowiska.</i></p> <p>KIERUNEK DZIAŁANIA 2.3. <i>Rozwój infrastruktury i usług sportu, rekreacji oraz kultury.</i></p>
<p>Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji</p>	<p>Prognozowane rezultaty podjętych działań to:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozwój lokalnych podmiotów prowadzących działalność kulturalną; – podniesienie jakości infrastruktury kultury oraz zwiększanie dostępu do oferty kulturalnej; – wzrost uczestnictwa w kulturze; – poprawa stanu zachowania dziedzictwa, stanowiącego ważny potencjał rozwoju społeczności lokalnej; – rozwój oferty rekreacyjnej; – wzrost atrakcyjności obszaru jako miejsca zamieszkania, pracy i odpoczynku; – wsparcie i wykorzystanie potencjału organizacji pozarządowych; – stworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości lokalnej; – poprawa estetyki, funkcjonalności i bezpieczeństwa przestrzeni publicznych; – likwidacja barier architektonicznych dla osób starszych i niepełnosprawnych; – zwiększona współpraca między władzami lokalnymi i partnerami społeczno-gospodarczymi; – poprawa jakości życia mieszkańców. <p><i>Wskaźniki produktu:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem [szt.]. – Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją [ha]. – Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [szt.]. – Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem [szt.]. <p><i>Wskaźniki rezultatu:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem [odwiedzający/rok].
<p>Powiązanie projektu z innymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi</p>	<p>Projekt wykazuje powiązania i oddziaływanie z następującymi podstawowymi projektami rewitalizacyjnymi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Projekt nr 2 <i>Czyste środowisko i rozwój niebiesko-błękitnej infrastruktury</i> – termomodernizacja budynków użyteczności publicznej wpłynie nie tylko na zwiększenie efektywności energetycznej, ale też estetyki tych obiektów i ich przestrzeni, co wzmocni efekty realizacji projektu nr 1 w zakresie podniesienia poziomu bezpieczeństwa publicznego, w tym komunikacyjnego oraz spójnego i funkcjonalnego zagospodarowania obiektów i przestrzeni. 2) Projekt nr 3 <i>Integracja mieszkańców poprzez wzrost świadomości i tożsamości lokalnej</i> – projekt obejmuje m.in. działania w zakresie budowania marki w oparciu o Zamek w Wiśniczu, który będzie objęty ochroną i pracami konserwatorskimi w ramach projektu nr 1. Wszelkie wydarzenia i imprezy realizowane w ramach projektu nr 3 będą mogły się odbywać w Miejskim Ośrodku Kultury, planowanym do wybudowania w ramach projektu nr 1 lub w przestrzeniach planowanych do objęcia wsparciem również w ramach tego projektu. 3) Projekt nr 4 <i>Aktywna integracja i uczenie się przez całe życie szansą na lepszą przyszłość</i> – do realizacji projektu będą mogły być wykorzystywane obiekty i przestrzenie objęte wsparciem w ramach projektu nr 1. Oba projekty zawierają elementy cyfryzacji, dzięki czemu nastąpi efekt synergii po ich realizacji. Budowanie potencjału partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa

	obywatelskiego będą łatwiejsze do realizacji i efektywniejsze dzięki stworzeniu inkubatora społecznego, planowanego do realizacji w ramach projektu nr 1.
--	---

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 9 Projekt podstawowy nr 2

Nazwa projektu	<i>Czyste środowisko i rozwój niebiesko-błękitnej infrastruktury</i>		
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji	Okres realizacji	2023–2030
Szacowana wartość	40 mln	Główne źródło finansowania	Fundusze Europejskie dla Małopolski na lata 2021–2027 (CP2)
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	<p>Zakres rzeczowy projektu obejmuje:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zwiększenie efektywności energetycznej budynków i redukcję emisji gazów cieplarnianych poprzez: <ol style="list-style-type: none"> a. kompleksową i głęboką termomodernizację budynków użyteczności publicznej, w tym szczególnie Domu Kultury w Królówce, budynku OSP w Nowym Wiśniczu; b. kompleksową i głęboką termomodernizację budynków mikro i małych przedsiębiorstw oraz wspólnot mieszkaniowych; c. przebudowę systemów grzewczych, instalację urządzeń OZE (w tym pomp ciepła), wdrożenie energooszczędnych technologii produkcji, odzyskiwanie energii w procesie produkcyjnym, wprowadzenie systemów zarządzania energią; d. działania promocyjne i edukacyjne w zakresie podnoszenia świadomości ekologicznej mieszkańców, w tym szczególnie edukacja, doradztwo w zakresie gospodarki niskoemisyjnej, promowanie oszczędności energii, gospodarki o obiegu zamkniętym i wykorzystania OZE. <p>Zakres działań, w odniesieniu do budynków, urządzeń technicznych lub instalacji i procesów technologicznych, będzie wynikał z audytów energetycznych.</p> 2. Rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii. 3. Usuwanie azbestu pozostałego do unieszkodliwienia. 4. Działania mające na celu adaptację do zmian klimatu i zapobieganie ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, poprzez: <ol style="list-style-type: none"> a. rozwój różnych form małej retencji; b. zabezpieczenie potrzeb służb ratowniczych, w tym szczególnie OSP; c. tworzenie i rozwój elementów błękitno-zielonej infrastruktury, w szczególności takich jak zielone przystanki, zielone dachy, nawierzchnie przepuszczalne. 5. Zwiększanie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej poprzez: <ol style="list-style-type: none"> a. rozwój infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej oraz rozwój i modernizacja infrastruktury oczyszczania ścieków komunalnych, w tym szczególnie budowa oczyszczalni ścieków w Królówce; b. budowa stacji uzdatniania wody oraz nowych studni głębinowych. 		
Podmioty realizujące projekt	Gmina Nowy Wiśnicz, Zakład Usług Komunalnych w Nowym Wiśniczu, przedsiębiorcy, wspólnoty mieszkaniowe, instytucje publiczne, ewentualni inni partnerzy		
Grupy docelowe	Główną grupą docelową są mieszkańcy obszaru rewitalizacji. Odbiorcami są wszyscy mieszkańcy gminy, a także instytucje publiczne i przedsiębiorcy.		

<p>Oddziaływanie projektu na zdiagnozowane problemy i potencjały</p>	<p>Realizacja projektu oddziaływać będzie na następujące <u>zidentyfikowane problemy</u> (w tabeli 8):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) w sferze społecznej: 2 – poprawa jakości stanu powietrza oraz wysokiej jakości środowisko i niezależność energetyczna przyczynią się do wzrostu atrakcyjności osiedleńczej obszaru, a co za tym idzie do zniwelowania problemu ujemnego salda migracji. 2) w sferze przestrzenno-funkcjonalnej: 1, 8 – działania z zakresu termomodernizacji przyczynią się nie tylko do zwiększenia efektywności energetycznej budynków, ale też ich estetyki. 3) w sferze technicznej: 1, 5 – projekt przyczyni się do zwiększenia efektywności energetycznej budynków. 4) w sferze środowiskowej: 1, 2, 5 – realizacja projektu przyczyni się do zmniejszenia niskiej emisji, zwiększy świadomość ekologiczną mieszkańców i ilość unieszkodliwionego azbestu. <p>Ponadto projekt wykorzystywać będzie podczas wdrażania zakresu przedmiotowego <u>następujące potencjały</u> (tabela 7):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) w sferze przestrzenno-funkcjonalnej: 4 – projekt w dużej mierze dotyczy bezpośrednio budynków użyteczności publicznej będących w zasobach gminy. 2) w sferze środowiskowej: 1, 2, 3 – projekt pozytywnie wpłynie na walory przyrodnicze i wzmocni ochronę oraz potencjał lokalnych zasobów środowiskowych.
<p>Cele rewitalizacji, kierunki działań, które realizuje projekt</p>	<p>CEL REWITALIZACJI 2. <i>Przyjazna przestrzeń do życia i atrakcyjna oferta usług publicznych.</i></p> <p>KIERUNEK DZIAŁANIA 2.2. <i>Racjonalne kształtowanie przestrzeni i zieleni oraz ochrona środowiska.</i></p>
<p>Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji</p>	<p>Prognozowane rezultaty podjętych działań to:</p> <ul style="list-style-type: none"> – redukcja emisji szkodliwych substancji; – zmniejszenie kosztów zużycia energii; – wzrost kapitału i partycypacji społecznej, aktywizacji obywateli w transformację energetyczną oraz zwalczanie ubóstwa energetycznego; – poprawa stanu i ilości zasobów wodnych; – ograniczenie niedostatecznie oczyszczonych ścieków przedostających się do wód powierzchniowych i podziemnych. <p><i>Wskaźniki produktu:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Przedsiębiorstwa objęte wsparciem [szt.]. – Lokale mieszkalne o lepszej udoskonalonej charakterystyce energetycznej [szt.]. – Budynki publiczne o lepszej charakterystyce energetycznej [szt.]. – Liczba jednostek służb ratowniczych wyposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof [szt.]. – Liczba nowych oczyszczalni ścieków [szt.]. <p><i>Wskaźniki rezultatu:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Roczne zużycie energii pierwotnej (w tym: w lokalach mieszkalnych, budynkach publicznych, przedsiębiorstwach, innych) [MWh/rok]. – Wytworzona energia odnawialna ogółem [MWh/rok]. – Ludność odnosząca korzyści ze środków ochrony przed klęskami żywiołowymi związanymi z klimatem [osoby].

Powiązanie projektu z innymi projektami/ przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi	<p>Projekt wykazuje powiązania i oddziaływanie z następującymi podstawowymi projektami rewitalizacyjnymi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Projekt nr 1 <i>Zwiększenie aktywności mieszkańców i włączenie społeczne poprzez zintegrowany rozwój społeczno-gospodarczy i funkcjonalne zagospodarowanie przestrzeni publicznych obszaru rewitalizacji</i> – termomodernizacja budynków użyteczności publicznej wpłynie nie tylko na zwiększenie efektywności energetycznej, ale też estetyki tych obiektów i ich przestrzeni, co wzmocni efekty realizacji projektu nr 1 w zakresie podniesienia poziomu bezpieczeństwa publicznego, w tym komunikacyjnego oraz spójnego i funkcjonalnego zagospodarowania obiektów i przestrzeni. 2) Projekt nr 3 <i>Integracja mieszkańców poprzez wzrost świadomości i tożsamości lokalnej</i> – projekt nr 3 obejmuje swym zakresem szereg działań edukacyjno-animacyjnych związanych z profilaktyką zdrowotną, edukacją ekologiczną czy promowaniem zdrowego i aktywnego trybu życia. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców przełoży się na lepsze efekty projektu nr 2, realizacja obu projektów przyczyni się do uzyskania efektu synergii. 3) Projekt nr 4 <i>Aktywna integracja i uczenie się przez całe życie szansą na lepszą przyszłość</i> – projekt obejmuje działania edukacyjne z zakresu edukacji ekologicznej i przyrodniczej, a także tożsamości regionalnej, w szczególności uwrażliwiające na problem zmian klimatycznych i zagrożeń z nich wynikających. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców przełoży się na lepsze efekty projektu nr 2, realizacja obu projektów przyczyni się do uzyskania efektu synergii.
---	--

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 10 Projekt podstawowy nr 3

Nazwa projektu	<i>Integracja mieszkańców poprzez wzrost świadomości i tożsamości lokalnej</i>		
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji	Okres realizacji	2023–2030
Szacowana wartość	2 mln	Główne źródło finansowania	środki krajowe Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	<p>Obszar rewitalizacji jest miejscem atrakcyjnym osiedleńczo, na którym notuje się stały wzrost liczby mieszkańców. Zauważa się powstawanie konfliktów między ludnością rdzenną a napływową. Nowi mieszkańcy nie utożsamiają się z tym miejscem, co przekłada się na marazm i brak aktywności społecznej na rzecz rozwoju gminy. Taki stan rzeczy ma też wpływ na brak zaufania między mieszkańcami a samorządem, a to jednocześnie może powodować roszczeniowość niektórych mieszkańców. Należy również zwrócić uwagę na starzejące się społeczeństwo, przy jednocześnie stosunkowo wysokim udziale osób najmłodszych – generuje to potrzebę integracji międzypokoleniowej. Istotne jest więc wspieranie integracji mieszkańców i zachęcanie do aktywności społecznej. Należy podejmować działania, które zwiększą poczucie tożsamości lokalnej, w tym promujące lokalne dziedzictwo kulturowe, będące zasobem, które może stanowić bazę integracji.</p> <p>Projekt obejmuje:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Działania w zakresie budowania marki „Nowy Wiśnicz” w oparciu o Zamek w Wiśniczu; 2. Opracowanie i wdrożenie "Programu wsparcia pasji i talentów dla uczniów szkół podstawowych i średnich" z obszaru rewitalizacji; 		

	<p>3. Organizację i/lub wsparcie różnego rodzaju zajęć, wydarzeń, imprez i prelekcji opartych między innymi o lokalne dziedzictwo kulturowe, mających na celu wzrost integracji i tożsamości lokalnej mieszkańców, w tym integracji międzypokoleniowej.</p> <p>4. Szereg działań edukacyjno-animacyjnych związanych z profilaktyką zdrowotną, edukacją ekologiczną czy promowaniem zdrowego i aktywnego trybu życia.</p>
Podmioty realizujące projekt	Gmina Nowy Wiśnicz, szkoły podstawowe i średnie z obszaru rewitalizacji, organizacje pozarządowe, Muzeum Ziemi Wiśnickiej w Nowym Wiśniczu z partnerami
Grupy docelowe	Główną grupą docelową są mieszkańcy obszaru rewitalizacji. Odbiorcami są wszyscy mieszkańcy gminy.
Oddziaływanie projektu na zdiagnozowane problemy i potencjały	<p>Realizacja projektu oddziaływać będzie na następujące <u>zidentyfikowane problemy</u> (w tabeli 8):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) <i>w sferze społecznej</i>: 1, 4, 7, 8, 12 – realizacja projektu przyczyni się do wzrostu poczucia tożsamości lokalnej i integracji, a co za tym idzie aktywności i zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne. 2) <i>w sferze gospodarczej</i>: 1 – mocna i rozpoznawalna marka „Nowy Wiśnicz” pozwoli wykorzystać tradycje historyczne i dziedzictwo kulturowe do inicjatyw gospodarczych. 3) <i>w sferze środowiskowej</i>: 2 – projekt w swoim zakresie przewiduje działania edukacyjno-animacyjne związane z edukacją ekologiczną. <p>Ponadto projekt wykorzystywać będzie podczas wdrażania zakresu przedmiotowego <u>następujące potencjały</u> (tabela 7):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) <i>w sferze społecznej</i>: 4, 7 – aktywne organizacje pozarządowe i instytucje kultury mogą być realizatorami projektu. 2) <i>w sferze przestrzenno-funkcjonalnej</i>: 1, 2, 3, 4 – lokalizacja i infrastruktura dostępna na obszarze będą ważnym czynnikiem umożliwiającym realizację projektu. 3) <i>w sferze technicznej</i>: 1 – zabytki, w tym Zamek w Wiśniczu, są jednym z kluczowych zasobów wykorzystywanych w projekcie. 4) <i>w sferze środowiskowej</i>: 1 – walory środowiskowe obszaru stanowią ważny potencjał planowany do wykorzystania podczas realizacji projektu.
Cele rewitalizacji, kierunki działań, które realizuje projekt	<p>CEL REWITALIZACJI 1. <i>Mocny kapitał społeczny zintegrowanych i przedsiębiorczych mieszkańców.</i></p> <p>KIERUNEK DZIAŁANIA 1.2. <i>Efektywne pobudzanie aktywności społecznej i tożsamości lokalnej.</i></p>
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Prognozowane rezultaty podjętych działań to:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zbudowana marka „Nowy Wiśnicz”; – zwiększona tożsamość lokalna mieszkańców; – zwiększona świadomość ekologiczna wśród mieszkańców; – poprawa jakości i rozszerzenie usług społecznych na terenie gminy; – zbudowany sentyment mieszkańca do miejsca zamieszkania już od najmłodszych lat; – pobudzenie i zwiększenie aktywności społecznej. <p><i>Wskaźniki produktu:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Liczba opracowanych i wdrożonych „Programów wsparcia pasji i talentów dla uczniów szkół podstawowych i średnich” [szt.]. <p><i>Wskaźniki rezultatu:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Liczba uczestników imprez i/lub wspólnych prac [osoby/rok].

Powiązanie projektu z innymi projektami/ przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi	<p>Projekt wykazuje powiązania i oddziaływanie z następującymi podstawowymi projektami rewitalizacyjnymi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Projekt nr 1 <i>Zwiększenie aktywności mieszkańców i włączenie społeczne poprzez zintegrowany rozwój społeczno-gospodarczy i funkcjonalne zagospodarowanie przestrzeni publicznych obszaru rewitalizacji</i> – projekt obejmuje m.in. działania w zakresie budowania marki w oparciu o Zamek w Wiśniczu, który będzie objęty ochroną i pracami konserwatorskimi w ramach projektu nr 1. Wszelkie wydarzenia i imprezy realizowane w ramach projektu nr 3 będą mogły się odbywać w Miejskim Ośrodku Kultury, planowanym do wybudowania w ramach projektu nr 1, lub w przestrzeniach planowanych do objęcia wsparciem również w ramach tego projektu. 2) Projekt nr 2 <i>Czyste środowisko i rozwój niebiesko-błękitnej infrastruktury</i> – projekt nr 3 obejmuje swym zakresem szereg działań edukacyjno-animacyjnych związanych z profilaktyką zdrowotną, edukacją ekologiczną czy promowaniem zdrowego i aktywnego trybu życia. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców przełoży się na lepsze efekty projektu nr 2, realizacja obu projektów przyczyni się do uzyskania efektu synergii. 3) Projekt nr 4 <i>Aktywna integracja i uczenie się przez całe życie szansą na lepszą przyszłość</i> – zarówno w ramach projektu nr 3 jak i projektu nr 4 zaplanowano działania edukacyjne z zakresu edukacji ekologicznej.
---	--

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 11 Projekt podstawowy nr 4

Nazwa projektu	<i>Aktywna integracja i uczenie się przez całe życie szansą na lepszą przyszłość</i>		
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji	Okres realizacji	2023–2030
Szacowana wartość	2 mln	Główne źródło finansowania	Fundusze Europejskie dla Małopolski na lata 2021–2027, CP4 / Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021–2027
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	<p>Projekt obejmuje działania mające na celu zapobieganie marginalizacji, włączenie społeczne oraz wspieranie uczenia się przez całe życie poprzez:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Działania edukacyjne z zakresu edukacji ekologicznej i przyrodniczej, a także tożsamości regionalnej, w szczególności uwrażliwiające na problem zmian klimatycznych i zagrożeń z nich wynikających; 2. Cyfryzację szkół, zapobieganie wykluczeniu cyfrowemu i edukację w zakresie cyberbezpieczeństwa; 3. Realizację lokalnych inicjatyw edukacyjnych dla dorosłych; 4. Organizację spotkań z doradcą zawodowym oraz psychologiem w celu pogłębienia wiedzy na temat m.in. własnych cech osobowościowych, mocnych i słabych stron, umiejętności radzenia sobie w sytuacjach stresowych. Indywidualne i grupowe zajęcia z doradcą zawodowym umożliwiają określenie szkoleń zawodowych, które są zgodne z preferencjami oraz kwalifikacjami uczestników projektu z deficytowych zawodów na lokalnym rynku pracy; 5. Działania podejmowane w ramach aktywnego włączenia społecznego, dotyczące osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz osób biernych zawodowo, w celu poprawy ich funkcjonowania w społeczeństwie, jak również zwiększenia ich szans na zatrudnienie. 		

	<p>6. Rozwój kompetencji kluczowych i podnoszenie kwalifikacji zawodowych mieszkańców.</p> <p>7. Wspieranie budowania potencjału partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego.</p>
Podmioty realizujące projekt	Gmina Nowy Wiśnicz, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowym Wiśniczu, organizacje pozarządowe, Powiatowy Urząd Pracy w Bochni, szkoły z obszaru rewitalizacji.
Grupy docelowe	Główną grupą docelową są mieszkańcy obszaru rewitalizacji, w tym szczególnie osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz osoby bierne zawodowo, dzieci i młodzież, organizacje pozarządowe. Ze względu na charakter projektu odbiorcami mogą być również mieszkańcy pozostałych obszarów gminy, w tym szczególnie obszaru zdegradowanego.
Oddziaływanie projektu na zdiagnozowane problemy i potencjały	<p>Realizacja projektu oddziaływać będzie na następujące <u>zidentyfikowane problemy</u> (w tabeli 8):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) <i>w sferze społecznej</i>: 1, 3, 4, 8, 12 – realizacja projektu przyczyni się do ograniczenia negatywnych konsekwencji problemów społecznych, zapobiegania rozwarstwieniu społecznemu i zwiększy aktywność społeczną i zawodową mieszkańców. 2) <i>w sferze gospodarczej</i>: 2, 3 – wzrost kompetencji i kwalifikacji mieszkańców przyczyni się do wzrostu ich możliwości zatrudnienia, a w niektórych przypadkach może doprowadzić do wzrostu przedsiębiorczości. 3) <i>w sferze środowiskowej</i>: 2 – projekt przyczyni się do wzrostu świadomości ekologicznej mieszkańców. <p>Ponadto projekt wykorzystywać będzie podczas wdrażania zakresu przedmiotowego <u>następujące potencjały</u> (tabela 7):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) <i>w sferze społecznej</i>: 3, 6 – dzięki dostępności miejsc opieki nad dziećmi w wieku przedszkolnym łatwiejsze będzie wejście na rynek pracy rodzicom, którzy podniosą swoje kompetencje i zdobędą kwalifikacje w projekcie. 2) <i>w sferze gospodarczej</i>: 3, 4, 5 – współpraca wielosektorowa – mieszkańcy z wysokimi kwalifikacjami będą korzystać z potencjałów obszaru w sferze gospodarczej, w szczególności z rosnącej liczby nowo zakładanych przedsiębiorstw, a tym samym miejsc pracy.
Cele rewitalizacji, kierunki działań, które realizuje projekt	<p>CEL REWITALIZACJI 1. <i>Mocny kapitał społeczny zintegrowanych i przedsiębiorczych mieszkańców.</i></p> <p>KIERUNEK DZIAŁANIA 1.1. <i>Włączanie społeczne osób wykluczonych oraz zagrożonych ubóstwem.</i></p> <p>KIERUNEK DZIAŁANIA 1.3. <i>Wzmacnianie przedsiębiorczości i wzrost dochodów mieszkańców.</i></p>

<p>Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji</p>	<p>Prognozowane rezultaty podjętych działań to:</p> <ul style="list-style-type: none"> – włączenie społeczne osób wykluczonych; – aktywizacja społeczna i zawodowa osób pozostających bez pracy; – poprawa jakości usług publicznych w zakresie edukacji na obszarze rewitalizacji; – wzrost partnerstw wielosektorowych. <p><i>Wskaźniki produktu:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Liczba osób objętych wsparciem [osoby]. – Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie [osoby]. – Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie [osoby]. <p><i>Wskaźniki rezultatu:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu [osoby]. – Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu [osoby].
<p>Powiązanie projektu z innymi projektami/ przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi</p>	<p>Projekt wykazuje powiązania i oddziaływanie z następującymi podstawowymi projektami rewitalizacyjnymi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Projekt nr 1 <i>Zwiększenie aktywności mieszkańców i włączenie społeczne poprzez zintegrowany rozwój społeczno-gospodarczy i funkcjonalne zagospodarowanie przestrzeni publicznych obszaru rewitalizacji</i> – do realizacji projektu będą mogły być wykorzystywane obiekty i przestrzenie objęte wsparciem w ramach projektu nr 1. Oba projekty zawierają elementy cyfryzacji, dzięki czemu nastąpi efekt synergii po ich realizacji. Budowanie potencjału partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego będą łatwiejsze do realizacji i efektywniejsze dzięki stworzeniu inkubatora społecznego, planowanego do realizacji w ramach projektu nr 1. 2) Projekt nr 2 <i>Czyste środowisko i rozwój niebiesko-błękitnej infrastruktury</i> – projekt obejmuje działania edukacyjne z zakresu edukacji ekologicznej i przyrodniczej, a także tożsamości regionalnej, w szczególności uwrażliwiające na problem zmian klimatycznych i zagrożeń z nich wynikających. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców przełoży się na lepsze efekty projektu nr 2, ich realizacji przyczyni się do uzyskania efektu synergii. 3) Projekt nr 3 <i>Integracja mieszkańców poprzez wzrost świadomości i tożsamości lokalnej</i> – zarówno w ramach projektu nr 3 jak i projektu nr 4 zaplanowano działania edukacyjne z zakresu edukacji ekologicznej.

Źródło: Opracowanie własne

Wszystkie projekty zostały zweryfikowane w trybie partycypacji społecznej. Pierwszym etapem było przeprowadzenie otwartego naboru pomysłów na projekty rewitalizacyjne, które można było składać do Urzędu Miejskiego za pomocą fiszek projektowych dostępnych na stronie internetowej gminy, na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej oraz w Urzędzie Miejskim w Nowym Wiśniczu. Wszystkie założenia dokumentu i elementy projektów były konsultowane z różnymi grupami interesariuszy zarówno podczas otwartych spotkań konsultacyjnych z mieszkańcami obszaru rewitalizacji jak i podczas posiedzeń Komitetu Rewitalizacji. Wszystkie powyżej wskazane i opisane projekty podstawowe, ze względu na zidentyfikowane w pogłębionej diagnozie

obszaru problemy i potencjały (tabela 7), są kluczowe dla powodzenia procesu rewitalizacji oraz osiągnięcia założonych celów w dążeniu do wizji obszaru (planowanego efektu). Tylko kompleksowe działania odnoszące się do wszystkich sfer: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej, spowodują osiągnięcie efektu synergii w oddziaływaniu na sytuację kryzysową.

Ze względu na to, że wyznaczony obszar rewitalizacji posiada potencjał w postaci unikatowych zasobów naturalnych – ich wykorzystanie w działaniach rewitalizacyjnych przyczyni się do wzrostu dochodów mieszkańców całej gminy, a nie tylko obszaru rewitalizacji. Dzięki takiemu podejściu rewitalizacja jest niezbędnym elementem rozwoju gminy. Kompleksowe działania dotyczące rozwoju atrakcyjnej infrastruktury oraz świadczonych usług, spowodują wzrost atrakcyjności osiedleńczej oraz jakości życia mieszkańców. Szeroki zakres projektów polegających na aktywizacji i integracji różnych interesariuszy rewitalizacji spowoduje zwiększenie ich zaangażowania w sprawy lokalne. Zarówno działania inwestycyjne, jak i społeczne, realizowane przez podmioty z sektorów: społecznego, gospodarczego oraz publicznego, współfinansowane z różnych źródeł zewnętrznych, przyczynią się do osiągnięcia wizji obszaru: *Obszar rewitalizacji bezpieczną i spójną przestrzenią, zapewniającą aktywnym mieszkańcom możliwości rozwoju i atrakcyjnego spędzania czasu wolnego oraz dobre warunki życia.*

Należy podkreślić, że wszelkie działania rewitalizacyjne, modernizacyjne czy remonty konserwatorskie na obszarze pomnika historii, układu urbanistycznego, przy obiektach indywidualnie wpisanych do rejestru zabytków i ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków, będą spełniać każdorazowo wymagania uzgodnienia konserwatorskiego, a przed wykonaniem projektu wykonawczego nastąpią wystąpienia do organu Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków celem uzyskania zaleceń konserwatorskich na podstawie art. 27 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

W kontekście planowanych działań utrzymuje się istniejące urządzenia i sieci telefoniczne, z możliwością ich rozbudowy i przebudowy w zależności od potrzeb oraz realizacji nowych. Obowiązuje realizacja sieci telekomunikacyjnych za pomocą kanalizacji teletechnicznej i kabli doziemnych lub napowietrznych i innych dostępnych rozwiązań opisanych w normach operatora. W razie potrzeby istnieje możliwość budowy i rozbudowy stacji bazowych oraz masztów telefonii komórkowej i radiofonii. W przypadku wystąpienia kolizji z istniejącymi urządzeniami telekomunikacyjnymi własności operatora należy wystąpić do niego o wydanie warunków technicznych na ich zabezpieczenie lub przełożenia.

W tabeli 12 przedstawione zostały potencjalne planowane i alternatywne źródła finansowania projektów podstawowych.

Tabela 12 Planowane źródła finansowania projektów podstawowych

Lp.	Nazwa projektu	Planowane źródło finansowania	Alternatywne źródło finansowania
1.	<i>Zwiększenie aktywności mieszkańców i włączenie społeczne poprzez zintegrowany rozwój społeczno-gospodarczy i funkcjonalne zagospodarowanie przestrzeni publicznych obszaru rewitalizacji</i>	Fundusze Europejskie dla Małopolski na lata 2021–2027 (CP5, CP4) / budżet gminy i ewentualnych partnerów	<ul style="list-style-type: none"> – Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy na lata 2021–2027 (w zakresie cyfryzacji); – Krajowy Plan Odbudowy; – Środki krajowe, np. Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych, Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych, Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg; – Środki prywatne – inne
2.	<i>Czyste środowisko i rozwój niebiesko-błękitnej infrastruktury</i>	Fundusze Europejskie dla Małopolski na lata 2021–2027 (CP2) / budżet gminy i ewentualnych partnerów	<ul style="list-style-type: none"> – Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko na lata 2021–2027; – Krajowy Plan Odbudowy; – Środki krajowe, np. Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych, Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych; – Środki prywatne i inne
3.	<i>Integracja mieszkańców poprzez wzrost świadomości i tożsamości lokalnej</i>	środki krajowe Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego / budżet gminy i ewentualnych partnerów	<ul style="list-style-type: none"> – Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021–2027; – Krajowy Plan Odbudowy; – Środki prywatne; – inne
4.	<i>Aktywna integracja i uczenie się przez całe życie szansą na lepszą przyszłość</i>	Fundusze Europejskie dla Małopolski na lata 2021–2027 (CP4) / Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021–2027 / budżet gminy i ewentualnych partnerów	<ul style="list-style-type: none"> – Krajowy Plan Odbudowy; – Środki prywatne; – inne

Źródło: Opracowanie własne

2.2. Charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć

Uzupełnieniem listy podstawowych projektów rewitalizacyjnych jest charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych (tabela 13), realizujących określone kierunki działań, które mają na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową na wyznaczonym obszarze rewitalizacji. Należy również zaznaczyć, że wzmacniają one zaplanowane efekty procesu rewitalizacji w odniesieniu do rozwoju społeczno-gospodarczego całej gminy.

Tabela 13 Charakterystyka uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Charakterystyka tematyczna przedsięwzięcia	Powiązanie z celami rewitalizacji i kierunkami działań	Potrzeby rewitalizacyjne
1.	<i>Organizowanie zajęć rekreacyjnych i sportowych dla mieszkańców</i>	Zakres rzeczowy przedsięwzięcia obejmuje organizację i rozszerzenie oferty działań sportowych i rekreacyjnych (szczególnie w obiektach/przestrzeniach rewitalizowanych) na rzecz społeczności lokalnej poprzez podjęcie współpracy z klubami sportowymi oraz instytucjami/podmiotami działającymi na rzecz promowania zdrowego i aktywnego trybu życia oraz włączenia różnych grup społecznych do regularnej aktywności fizycznej. W ramach działań przewidziane zostaną m.in. zajęcia sportowe dla uczniów z elementami gimnastyki korekcyjno-kompensacyjnej.	CEL 1. Kierunek działania 1.2. CEL 2. Kierunek działania 2.3.	<ul style="list-style-type: none"> – Tworzenie warunków do aktywności rodzin i mieszkańców obszaru rewitalizacji; – Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne oraz integracji w działaniu na rzecz obszaru rewitalizacji; – Tworzenie warunków do rozwoju sektorów turystycznego i okołoturystycznego na obszarze rewitalizacji; – Zagospodarowanie przestrzeni publicznych sprzyjających aktywności

				interesariuszy rewitalizacji.
2.	<i>Termomodernizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych, budynków użyteczności publicznej i przedsiębiorstw na terenie całej gminy</i>	Przedsięwzięcie obejmuje kompleksową termomodernizację budynków mieszkalnych, budynków przedsiębiorstw i budynków użyteczności publicznej, która umożliwi zmniejszenie zużycia energii, obniży koszty użytkowania budynków i poprawi estetykę przestrzeni publicznej.	Cel 2. Kierunek działania 2.2.	<ul style="list-style-type: none"> – Ograniczenie tzw. „niskiej” emisji zanieczyszczeń powietrza; – Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców.
3.	<i>Organizacja ponadregionalnych cyklicznych wydarzeń kulturalnych</i>	Realizacja ponadlokalnych cyklicznych wydarzeń kulturalnych w nowym obiekcie Miejskiego Ośrodka Kultury w Nowym Wiśniczu.	CEL 1. Kierunek działania 1.2. CEL 2. Kierunek działania 2.3.	<ul style="list-style-type: none"> – Tworzenie warunków do aktywności rodzin i mieszkańców obszaru rewitalizacji; – Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne oraz integracji w działaniu na rzecz obszaru rewitalizacji; – Tworzenie warunków do rozwoju sektorów turystycznego i okołoturystycznego na obszarze rewitalizacji.
4.	<i>Tworzenie infrastruktury i usług dostosowanych do zmian demograficznych</i>	Przedsięwzięcie obejmuje ogół działań związanych z dostosowaniem usług i infrastruktury do potrzeb osób starszych (starzejące się społeczeństwo), ale też rodzin z dziećmi (napływ ludności w gminie, stosunkowo wysoki udział grupy osób najmłodszych). W ramach przedsięwzięcia zrealizowany zostanie m.in. projekt <i>Utworzenie w Chronowie Dziennego Domu Opieki Medycznej oraz filii Środowiskowego Domu Samopomocy z wykorzystaniem zabytkowego Dworku i terenu wokół</i> . Projekt nie będzie realizowany na obszarze rewitalizacji, ale na obszarze zdegradowanym, w	Cel 1. Kierunek działania 1.1.	<ul style="list-style-type: none"> – Zapewnianie udziału w życiu społecznym seniorom oraz osobom niepełnosprawnym; – Utrzymanie wysokiej jakości edukacji i stworzenie możliwości

		nieużytkowanym, zdegradowanym, zabytkowym obiekcie w Chronowie. Projekt skierowany będzie do wszystkich mieszkańców, w tym szczególnie mieszkańców obszaru rewitalizacji, gdzie nie ma obiektów, które można by wykorzystać na ten cel.		do rozwoju zawodowego ludzi młodych; – Tworzenie warunków do aktywności rodzin i mieszkańców obszaru rewitalizacji.
5.	<i>Tworzenie infrastruktury społecznej, zdrowotnej i opiekuńczej</i>	Zakres tematyczny przedsięwzięcia dotyczy przede wszystkim działań na rzecz deinstytucjonalizacji opieki nad osobami niesamodzielnymi poprzez rozwój alternatywnych form opieki nad ww. osobami (w tym osobami starszymi), obejmujący: 1) Tworzenie miejsc świadczenia usług opiekuńczych w formie usług świadczonych w społeczności lokalnej w nowych jak i istniejących placówkach zapewniających opiekę dzienną, w tym osób starszych, niepełnosprawnych, chorych. 2) Rozwój i poprawa dostępności do usług asystenckich, opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych, m.in. usług asystenta osoby niepełnosprawnej, specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, usług opieki wytchnieniowej.	Cel 1. Kierunek działania 1.1.	– Zapewnianie udziału w życiu społecznym seniorom oraz osobom niepełnosprawnym; – Tworzenie warunków do aktywności rodzin i mieszkańców obszaru rewitalizacji.
6.	<i>Rozwój i modernizacja infrastruktury sportowej oraz rekreacyjnej</i>	Przedsięwzięcie polega na budowie oraz modernizacji, przebudowie i/lub remoncie wraz z doposażeniem istniejących obiektów sportowych i rekreacyjnych na rzecz różnych grup interesariuszy rewitalizacji (w tym dostosowanie do potrzeb sportu osób niepełnosprawnych). Zakres dotyczy: sal sportowych (sal gimnastycznych, siłowni, sal do sportów walki, hal sportowych), boisk sportowych oraz terenowych urządzeń sportowych, kompleksów lub urządzeń lekkoatletycznych, kortów tenisowych itp. oraz zaplecza szatniowo-sanitarnego dla ww. obiektów. W ramach przedsięwzięcia planuje się m.in. budowę skateparku przy Szkole Podstawowej w Starym Wiśniczu, budowę placu rekreacyjno-sportowego w Połomiu Dużym, budowę wielofunkcyjnego boiska sportowego w Kobylu, a także budowę wielofunkcyjnego boiska w Łomnej wraz z zagospodarowaniem terenu przy szkole.	CEL 1. Kierunek działania 1.2. CEL 2. Kierunek działania 2.3.	– Zagospodarowanie przestrzeni publicznych sprzyjających aktywności interesariuszy rewitalizacji; – Tworzenie warunków technicznych do aktywności rodzin i grup społecznych obszaru rewitalizacji, a także zapewnienie dostępu do podstawowych usług publicznych i kulturalnych;

				<ul style="list-style-type: none"> – Tworzenie warunków do aktywności rodzin i mieszkańców obszaru rewitalizacji; – Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne oraz integracji w działaniu na rzecz obszaru rewitalizacji.
7.	<p><i>Stworzenie systemu wspierania przedsiębiorczości mieszkańców (ze szczególnym uwzględnieniem obszaru rewitalizacji)</i></p>	<p>W ramach przedsięwzięcia przewiduje się prowadzenie kampanii informacyjnych, doradztwa indywidualnego i grupowego związanego z możliwościami zewnętrznego finansowania projektów na rozpoczęcie i rozwój działalności gospodarczej. Ponadto planuje się nawiązanie ścisłej współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie wsparcia merytoryczno-finansowego mieszkańców planujących założyć lub rozwinąć swoją działalność (w szczególności na wyznaczonym obszarze rewitalizacji). Ważnym elementem będzie również wdrożenie systemu wsparcia merytorycznego związanego z powstawaniem podmiotów ekonomii społecznej.</p>	<p>CEL 1. Kierunek działania 1.3.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Zwiększenie i pobudzenie przedsiębiorczości, a także rozwój kwalifikacji zawodowych mieszkańców obszaru rewitalizacji; – Tworzenie warunków do rozwoju sektorów turystycznego i okołoturystycznego na obszarze rewitalizacji.
8.	<p><i>Rozwój infrastruktury edukacyjnej i wychowania przedszkolnego</i></p>	<p>Zakres przedsięwzięcia obejmuje budowę, rozbudowę i modernizację istniejącej infrastruktury szkolnej szczebla podstawowego i średniego; wyposażenie lub doposażenie w nowoczesny sprzęt i materiały dydaktyczne pracowni (szczególnie matematycznych i przyrodniczych) w szkołach podstawowych; rozwój infrastruktury przedszkolnej w zakresie wyrównania dostępu do ww. usług.</p>	<p>CEL 1. Kierunek działania 1.1. Kierunek działania 1.3.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Utrzymanie wysokiej jakości edukacji i stworzenie możliwości do rozwoju zawodowego ludzi młodych; – Zwiększenie i pobudzenie przedsiębiorczości, a także rozwój kwalifikacji

				<p>zawodowych mieszkańców obszaru rewitalizacji;</p> <ul style="list-style-type: none"> – Tworzenie warunków do aktywności rodzin i mieszkańców obszaru rewitalizacji; – Utrzymanie wysokiej jakości edukacji i stworzenie możliwości do rozwoju zawodowego ludzi młodych.
9.	<p><i>Zachowanie i udostępnianie obiektów zabytkowych</i></p>	<p>Przedsięwzięcie polega na modernizacji, renowacji, konserwacji oraz adaptacji obiektów dziedzictwa kulturowego w celu nadania im funkcji społecznych, gospodarczych, turystycznych i rekreacyjnych. Dzięki takim działaniom możliwa jest ochrona, zachowanie i udostępnienie zabytków mieszkańcom i turystom.</p>	<p>CEL 2. Kierunek działania 2.1.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Zachowanie i wykorzystanie na cele społeczne i publiczne obiektów zabytkowych świadczących o tożsamości lokalnej.

Źródło: Opracowanie własne

2.3. Mechanizmy zapewnienia komplementarności oraz integrowania działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

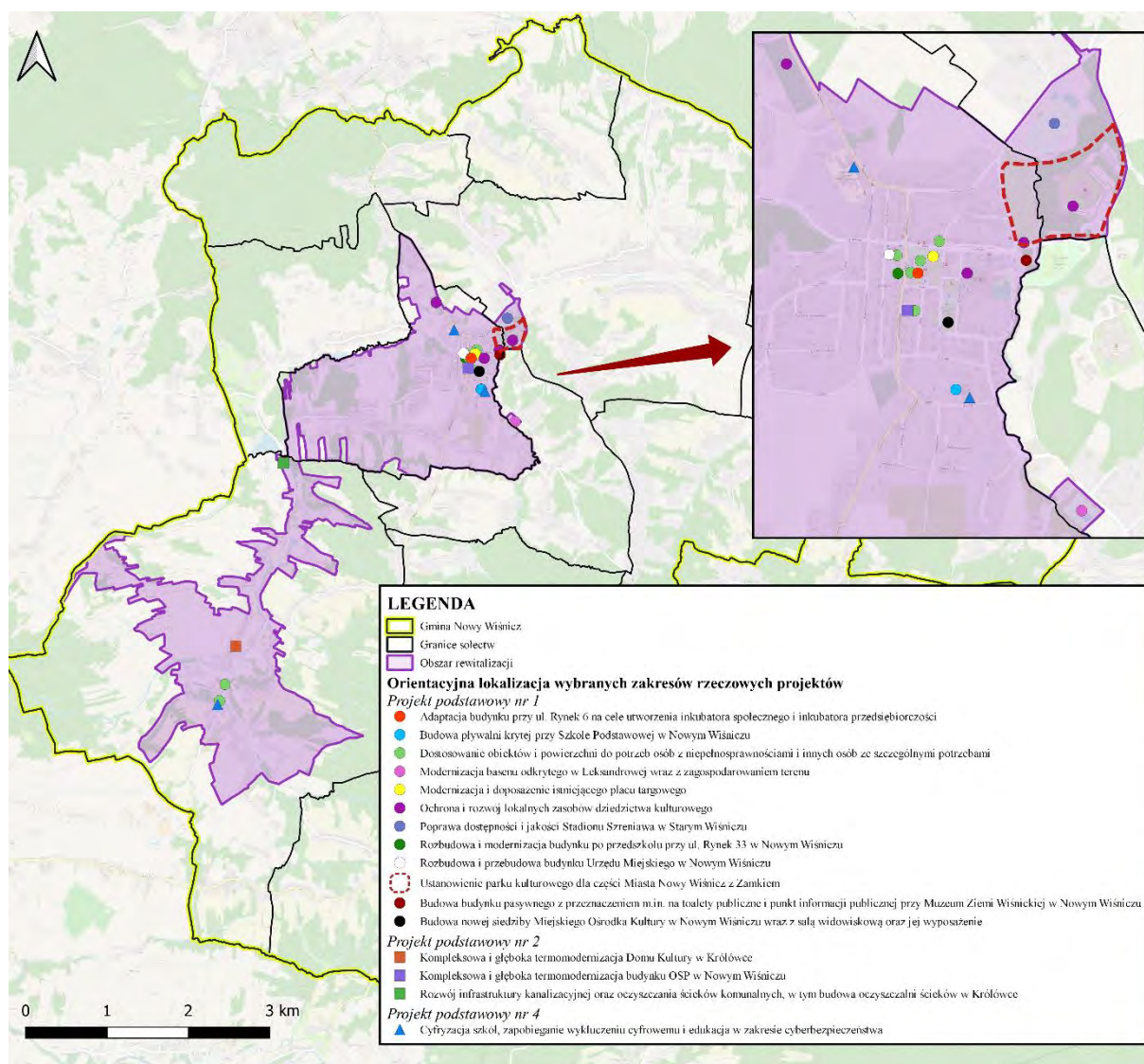
Gminny Program Rewitalizacji Nowego Wiśnicza na lata 2022–2030 ma charakter kompleksowy, dlatego że podczas programowania działań rewitalizacyjnych zastosowano mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji. W odniesieniu do projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w celu osiągnięcia efektu synergii w oddziaływaniu na obszar rewitalizacji, zapewniona została ich komplementarność w różnych wymiarach, tj. przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, międzyokresowym oraz źródeł finansowania.

KOMPLEMENTARNOŚĆ PRZESTRZENNA

Wszystkie projekty zawarte w dokumencie realizowane będą na wyznaczonym obszarze rewitalizacji, w miejscowości centralnej gminy – Nowym Wiśniczu, gdzie zlokalizowane są funkcje centrotwórcze, a także na terenach przyległych – w części miejscowości sąsiedniej Królówka, na fragmentach sołectw Leksandrowa i Stary Wiśnicz, przylegających do miasta, charakteryzujących się potencjałem i szczególnym znaczeniem dla rozwoju całej gminy. Spowoduje to, że zasięg ich oddziaływania będzie znacznie większy i efektywniejszy z punktu widzenia interesariuszy rewitalizacji. Część z zaplanowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, ze względu na charakter działań, obejmie teren całej gminy, ponieważ tylko poprzez większą skalę zadań, szczególnie w sferze społecznej, można uzyskać założone efekty w postaci rozwiązania zidentyfikowanych problemów. Wzajemne dopełnianie się projektów podstawowych i przedsięwzięć uzupełniających oraz zaangażowanie lokalnej społeczności pozwoli na osiągnięcie efektu rewitalizacji widocznego na całym jego obszarze i uniknięcie wybiórczości inwestycji. Zindywidualizowane działania rewitalizacyjne wdrażane na obszarze rewitalizacji, a także poza obszarem, wzajemnie będą się dopełniać przestrzennie, dzięki czemu efekty ich realizacji nie będą widoczne punktowo w pojedynczych miejscach, a na całym obszarze objętym kryzysem. Projekty i/lub przedsięwzięcia podstawowe zostały zaprogramowane w taki sposób, aby odpowiadały na problemy mieszkańców, a przede wszystkim nie skutkowały przenoszeniem problemów w inne miejsce. W tym celu zawarto

zarówno przedsięwzięcia inwestycyjne, jak i społeczne, które zapobiegą prowadzeniu do niepożądanych efektów społecznych, w tym konfliktów międzyludzkich i „dziedziczenia biedy”. Dostępność do powstałej infrastruktury oraz działań społecznych i kulturalnych dla wszystkich użytkowników zamieszkujących dany teren spowoduje, że z pozytywnych efektów rewitalizacji korzystać będą wszyscy mieszkańcy, bez względu na sytuację materialną. Taka sytuacja przyczyni się do wzrostu aktywności społecznej i integracji społeczności lokalnej przy korzystaniu ze wspólnych zasobów i walorów przestrzennych, a także kapitału społecznego. Na mapie 8 przedstawiono lokalizację realizacji projektów podstawowych nr 1, 2 i 4.

Mapa 8 Przestrzenne rozmieszczenie projektów podstawowych w Gminie Nowy Wiśnicz

Źródło: Opracowanie własne

KOMPLEMENTARNOŚĆ PROBLEMOWA

Projekty i/lub przedsięwzięcia podstawowe oraz uzupełniające zawarte w dokumencie stanowią kompleksową odpowiedź na zdiagnozowane we wszystkich sferach zróżnicowane problemy i wykorzystują potencjały lokalne wyznaczonego obszaru rewitalizacji w zakresie kapitału społecznego, zasobów naturalnych oraz lokalnego dziedzictwa kulturowego i historycznego. Wykazane to zostało w powiązaniu każdego projektu podstawowego ze zdiagnozowanymi problemami. Dzięki temu wszystkie projekty i/lub przedsięwzięcia uzupełniające są komplementarne w oddziaływaniu całościowym na obszar rewitalizacji w aspekcie społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym i środowiskowym. Takie podejście ma przeciwdziałać fragmentaryzacji działań koncentrując się na całościowym spojrzeniu na przyczyny kryzysu danego obszaru, które w tym przypadku spowodowane są głównie kumulacją wykluczenia społecznego oraz niewykorzystaniem potencjałów obszaru. W związku z tym wykonana została pogłębiona analiza i diagnoza obszaru rewitalizacji we wszystkich aspektach: społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym i środowiskowym, która zawarta jest w II części niniejszego dokumentu. Konieczne jest również określenie pożądanego stanu do jakiego mają doprowadzić dany obszar projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne, dlatego została określona wizja (planowany efekt rewitalizacji), uwzględniająca uwarunkowania i zasoby wewnętrzne obszaru, tj. Zamek Kmitów i Lubomirskich w Nowym Wiśniczu, budynki, obiekty oraz przestrzenie użyteczności publicznej, basen w Leksandrowej, ukształtowanie terenu i atrakcyjna lokalizacja, ciekawa historia i tradycje. Parametryzacja efektów rewitalizacji określona została na poziomie celów rewitalizacji, ponieważ wizja określa zbiór poświadanych wartości do osiągnięcia po wdrożeniu założeń dokumentu.

Komplementarność problemowa wykazana została w tabeli 14, gdzie przedstawione zostały potrzeby rewitalizacyjne, odpowiadające im cele i kierunki działań oraz projekty podstawowe i przedsięwzięcia uzupełniające w każdej sferze. Poszczególne projekty realizują konkretne cele rewitalizacji i kierunki działań. Wszystkie kierunki działań i odpowiadające im projekty są powiązane problemowo oraz odnoszą się do wszystkich sfer: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej, rozwiązując zidentyfikowane problemy (zawarte w tabeli 8).

Podczas podejmowania strategicznych decyzji przez samorząd lokalny na innych płaszczyznach będą brane pod uwagę zaplanowane działania rewitalizacyjne, aby zapewnić

koordynację tematyczną i organizacyjno-techniczną działań administracji samorządowej. Ponadto ważne jest, że proces rewitalizacji realizuje założenia innych dokumentów strategicznych i planistycznych zarówno na szczeblu lokalnym, jak i powiatowym, regionalnym, krajowym czy europejskim, co zostało wykazane w rozdziale 2 części I dokumentu.

Tabela 14 Komplementarność problemowa – potrzeby rewitalizacyjne wraz z odpowiadającymi im celami rewitalizacji i kierunkami działań oraz zaplanowanymi projektami podstawowymi i przedsięwzięciami uzupełniającymi

SFERA	POTRZEBA REWITALIZACYJNA	CEL REWITALIZACJI	KIERUNKI DZIAŁANIA	PROJEKTY PODSTAWOWE	PRZEDSIĘWZIĘCIA UZUPEŁNIAJĄCE
SPOLECZNA	<i>Tworzenie warunków do aktywności rodzin i mieszkańców obszaru rewitalizacji</i>	Cel rewitalizacji 1	1.1. 1.2.	1, 3	1, 3, 4, 5, 6, 8
		Cel rewitalizacji 2	2.3.		
	<i>Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne oraz integracji w działaniu na rzecz obszaru rewitalizacji</i>	Cel rewitalizacji 1	1.2.	1	1, 3, 6
	<i>Zapewnianie udziału w życiu społecznym seniorom oraz osobom niepełnosprawnym</i>	Cel rewitalizacji 1	1.1.	4	4, 5
	<i>Utrzymanie wysokiej jakości edukacji i stworzenie możliwości do rozwoju zawodowego ludzi młodych</i>	Cel rewitalizacji 1	1.1.	4	4, 5, 8
	<i>Poprawa stanu bezpieczeństwa publicznego na obszarze rewitalizacji</i>	Cel rewitalizacji 2	2.2.	1, 2	-
GOSPODARCZA	<i>Zwiększenie i pobudzenie przedsiębiorczości, a także rozwój kwalifikacji zawodowych mieszkańców obszaru rewitalizacji</i>	Cel rewitalizacji 1	1.1. 1.3.	1, 4	7, 8
	<i>Tworzenie warunków do rozwoju sektorów turystycznego i okółoturystycznego na obszarze rewitalizacji</i>	Cel rewitalizacji 1	1.3.	1, 4	1, 3, 7

Gminny Program Rewitalizacji Nowego Wiśnicza na lata 2022–2030

PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	<i>Zagospodarowanie przestrzeni publicznych sprzyjających aktywności interesariuszy rewitalizacji</i>	Cel rewitalizacji 1	1.2.	1	1, 6
		Cel rewitalizacji 2	2.2.		
	<i>Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej i/lub zwiększenie dostępu do podstawowej infrastruktury komunalnej dla mieszkańców</i>	Cel rewitalizacji 2	2.2.	2	-
	<i>Tworzenie warunków technicznych do aktywności rodzin i grup społecznych obszaru rewitalizacji, a także zapewnienie dostępu do podstawowych usług publicznych i kulturalnych</i>	Cel rewitalizacji 2	2.3.	1	6
	<i>Zwiększenie funkcjonalności i bezpieczeństwa układów komunikacyjnych z uwzględnieniem preferencji dla ruchu pieszego i rowerowego</i>	Cel rewitalizacji 2	2.2.	1	-
TECHNICZNA	<i>Modernizacja oraz przebudowa obiektów użyteczności publicznej</i>	Cel rewitalizacji 2	2.2.	1, 2	-
	<i>Zachowanie i wykorzystanie na cele społeczne i publiczne obiektów zabytkowych świadczących o tożsamości lokalnej</i>	Cel rewitalizacji 2	2.1.	1	9
ŚRODOWISKOWA	<i>Ograniczenie tzw. „niskiej” emisji zanieczyszczeń powietrza</i>	Cel rewitalizacji 2	2.2.	2	2
	<i>Uporządkowanie oraz uzupełnienie zieleni urządzonej na terenach publicznych</i>	Cel rewitalizacji 2	2.3.	1, 2	-
	<i>Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców</i>	Cel rewitalizacji 2	2.2.	2, 3, 4	2
	<i>Efektywne wykorzystanie walorów przyrodniczych i zasobów naturalnych</i>	Cel rewitalizacji 2	2.1.	1	-

Źródło: Opracowanie własne

KOMPLEMENTARNOŚĆ PROCEDURALNO-INSTYTUCJONALNA

Dla zagwarantowania, że przyjęte postanowienia będą konsekwentnie realizowane, zapewnione zostały warunki organizacyjne i instytucjonalne do ich wdrażania oraz weryfikacji. Podmiotem odpowiedzialnym za wdrażanie założeń dokumentu jest Burmistrz Nowego Wiśnicza przy pomocy pracowników Referatu Organizacji, Kontroli i Promocji. Jednocześnie jest to efekt osadzenia rewitalizacji w ramach istniejących struktur organizacyjnych Urzędu Miejskiego w Nowym Wiśniczu, odpowiedzialnych za koordynację systemu zarządzania rozwojem gminy. W przypadku potrzeby wsparcia merytorycznego ww. wydziału, wszyscy naczelnicy i pracownicy Urzędu oraz kierownicy jednostek organizacyjnych zobowiązani są do ścisłej współpracy i udzielania niezbędnych informacji.

Wdrażanie założeń rewitalizacji w ramach struktur organizacyjnych Urzędu przyczyni się do wzajemnego uzupełniania się działań oraz spójności procedur w realizacji poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych w zakresie powiązanych projektów infrastrukturalnych („twardych”) oraz społecznych („miękkich”). Przewiduje się, iż w zależności od realizowanego przedsięwzięcia, w proces wdrażania będą włączani również przedstawiciele interesariuszy rewitalizacji realizujących zaplanowane projekty.

Jako organ opiniodawczo-doradczy Burmistrza Nowego Wiśnicza, powołany został Komitet Rewitalizacji. Wybrani kandydaci zostali powołani na członków Komitetu Rewitalizacji *Zarządzeniem nr I/140/2021 Burmistrza Nowego Wiśnicza z dnia 30.08.2021 r. w sprawie powołania Komitetu Rewitalizacji ds. Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Nowy Wiśnicz na lata 2022–2030* (po przeprowadzeniu właściwej procedury wynikającej z ustawy o rewitalizacji).

KOMPLEMENTARNOŚĆ MIĘDZYOKRESOWA

W Gminnym Programie Rewitalizacji zwrócono również uwagę na zachowanie ciągłości programowej w odniesieniu do przedsięwzięć o charakterze infrastrukturalnym, które zostały już zrealizowane w ramach polityki spójności 2014–2020, a także komplementarnymi projektami społecznymi planowanymi do wdrażania w ramach polityki spójności 2021–2027. Ma to kluczowe znaczenie dla efektywności procesu rewitalizacji w oddziaływaniu na sytuację kryzysową występującą na danym obszarze.

W okresie programowania UE na lata 2014–2020 samorząd gminy zrealizował wiele projektów z naciskiem na rozwiązywanie problemów w sferze społecznej lub na podniesienie poziomu życia mieszkańców. Można uznać to za początek działań rewitalizacyjnych. Tym samym stanowią one podstawę do jego kontynuacji lub/i rozwinięcia w ramach obecnej perspektywy finansowej na lata 2021–2027 w zakresie rozwiązywania problemów społecznych oraz w wyniku realizacji *Gminnego Programu Rewitalizacji Nowego Wiśnicza na lata 2022–2030*. Planuje się ich rozwinięcie, szczególnie w zakresie podnoszenia wiedzy i kompetencji mieszkańców, a co za tym idzie – ich przedsiębiorczości oraz poziomu życia.

Wykaz najważniejszych projektów zrealizowanych przez Gminę Nowy Wiśnicz, Samodzielny Publiczny Gminny Zakład Opieki Zdrowotnej w Nowym Wiśniczu oraz Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowym Wiśniczu, obejmujących swym zasięgiem wyznaczony obszar rewitalizacji i/lub mających na niego wpływ społeczno-gospodarczy przedstawiono w tabeli 15.

Tabela 15 Wykaz najważniejszych projektów zrealizowanych na wyznaczonym obszarze rewitalizacji lub mających wpływ na jego rozwój społeczno-gospodarczy na terenie Gminy Nowy Wiśnicz

Tytuł projektu	Nazwa beneficjenta	Wartość projektu [zł]	Dofinansowanie z EU [zł]	Źródło Finansowania
<i>Wyeliminowanie terytorialnych różnic w możliwości dostępu do szerokopasmowego Internetu o wysokich przepustowościach - Zdalna Szkoła</i>	Gmina Nowy Wiśnicz	69 996,16	69 996,16	<i>Program Operacyjny Polska Cyfrowa na lata 2014–2020 Działanie 1.1.</i>
<i>Wyeliminowanie terytorialnych różnic w możliwości dostępu do szerokopasmowego Internetu o wysokich przepustowościach - Zdalna Szkoła+</i>	Gmina Nowy Wiśnicz	90 634,53	90 634,53	<i>Program Operacyjny Polska Cyfrowa na lata 2014–2020 Działanie 1.1.</i>
<i>Zwiększenie dostępu do edukacji przedszkolnej poprzez adaptację budynku szkoły przy ul. Kościelnej w Nowym Wiśniczu</i>	Gmina Nowy Wiśnicz	8 423 310,00	4 583 888,86	<i>Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego na lata 2014–2020 Działanie 11.2.</i>
			552 275,77	środki krajowe
<i>Wsparcie na rzecz łączenia życia zawodowego z prywatnym na terenie Gminy Nowy Wiśnicz poprzez dostosowanie budynku znajdującego się na działce nr 2215/1 w miejscowości Stary Wiśnicz na cele utworzenia klubu dziecięcego</i>	Gmina Nowy Wiśnicz	570 000,00	484 500,00	<i>Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego na lata 2014–2020 Działanie 8.5.</i>
<i>Stworzenie nowoczesnego centrum edukacji w budynku Muzeum Ziemi Wiśnickiej</i>	Gmina Nowy Wiśnicz	721 199,11	458 898,00	<i>Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 Działanie</i>

<i>poprzez wdrożenie projektu - Moja Wiśnicka Rodzina</i>				„Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich”
<i>Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Nowy Wiśnicz</i>	Gmina Nowy Wiśnicz	824 525,28	515 515,47	<i>Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020 Działanie 5.3.</i>
<i>Przebudowa, rozbudowa i modernizacja obiektów o charakterze sportowo- rekreacyjnym oraz zagospodarowanie przestrzeni publicznej na terenie działki nr 733 i działki 734 w centrum Nowego Wiśnicza - targowica</i>	Gmina Nowy Wiśnicz	971 629,88	674 644,60	<i>Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020 Działanie 11.2.</i>
<i>Obniżenie poziomu niskiej emisji na terenie Gminy Nowy Wiśnicz poprzez wymianę źródeł ciepła w indywidualnych gospodarstwach domowych (paliwa gazowe)</i>	Gmina Nowy Wiśnicz	1 395 650,20	1 372 407,61	<i>Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego na lata 2014–2020 Działanie 4.4.</i>
<i>Poszerzenie oferty turystycznej i rekreacyjnej z okazji 400-lecia powstania Nowego Wiśnicza poprzez budowę parku u podnóża zamku Kmitów i Lubomirskich</i>	Gmina Nowy Wiśnicz	2 021 233,07	1 515 924,79	<i>Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego na lata 2014–2020 Działanie 6.6.</i>
<i>Głęboka modernizacja energetyczna budynków edukacji szkolnej na terenie Gminy Nowy Wiśnicz</i>	Gmina Nowy Wiśnicz	3 874 327,10	1 782 190,43	<i>Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego na lata 2014–2020 Działanie 4.3.</i>
<i>W kierunku nowoczesnego urzędu. E- administracja w Urzędzie Miejskim w Nowym Wiśniczu</i>	Gmina Nowy Wiśnicz	615 674,00	379 102,50	<i>Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego na lata 2014–2020 Działanie 2.1.</i>
<i>Informatyzacja Samodzielnego Publicznego Gminnego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Nowym Wiśniczu wraz z wdrożeniem nowych usług</i>	Samodzielny Publiczny Gminny Zakład Opieki Zdrowotnej w Nowym Wiśniczu	270 699,00	145 903,10	<i>Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego perspektywa 2007–2013 Działanie 1.2.</i>
<i>Czas na aktywność. Program aktywizacji społecznej i zawodowej w Gminie Nowy Wiśnicz</i>	Miasto i Gmina Nowy Wiśnicz/ Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowym Wiśniczu	929 357,64	789 953,99	<i>Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego perspektywa 2007–2013 Działanie 7.1.</i>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Nowym Wiśniczu oraz portalu Ministerstwa Rozwoju – Mapa Dotacji UE, mapadotacji.gov.pl

Przeprowadzona analiza wykazała, że przedsięwzięcia podejmowane w poprzednich latach mają swoją ciągłość i kontynuację w aktualnym dokumencie. Wnioski wyciągnięte z realizacji poprzednich działań na wyznaczonym obszarze pozwolą na bardziej efektywne wykorzystanie środków i możliwości w obecnej perspektywie finansowej, dzięki czemu proces rewitalizacji wzmocni ich efektywność i skuteczność.

KOMPLEMENTARNOŚĆ ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA

Projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne zawarte w niniejszym dokumencie będą współfinansowane z różnych źródeł, obejmujących m.in. środki Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+), krajowych środków publicznych oraz środków prywatnych z wykluczeniem ryzyka podwójnego finansowania.

Komplementarność źródeł finansowania określona została w rozdziale 3 części III, dotyczącym szacunkowych ram finansowych programu, gdzie na poziomie poszczególnych przedsięwzięć określono szacowaną ogólną wartość projektu w podziale na publiczne i prywatne źródła finansowania.

Dzięki zaangażowaniu środków publicznych (składających się ze środków własnych gminy, jednostek podległych gminie, podmiotów z sektora finansów publicznych) następuje integracja finansowa zaplanowanych projektów podstawowych i przedsięwzięć uzupełniających.

Poszczególne projekty podstawowe i przedsięwzięcia uzupełniające realizują konkretne cele rewitalizacji i kierunki działań. Wszystkie kierunki działań i odpowiadające im projekty są powiązane problemowo oraz odnoszą się do wszystkich sfer: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej, rozwiązując zidentyfikowane problemy.

3. Powiązanie programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Gminny Program Rewitalizacji odnosząc się w swych założeniach do określonych problemów społecznych mieszkańców na wyznaczonym obszarze rewitalizacji, realizuje założenia innych dokumentów strategicznych i planistycznych na szczeblu lokalnym (stanowiąc istotny element całościowej wizji rozwoju gminy), a także założenia dokumentów regulujących działania w przedmiotowym obszarze na szczeblu subregionalnym, regionalnym, krajowym oraz europejskim. W związku z tym komplementarność z celami, działaniami czy priorytetami innych dokumentów wpływa na skuteczność i efektywność procesu rewitalizacji.

Zestawienie dokumentów wraz z nawiązaniem do ich założeń przedstawiono w tabeli 16.

Tabela 16 Nawiązanie Gminnego Programu Rewitalizacji do dokumentów strategicznych i planistycznych

	Nazwa dokumentu	Nawiązanie GPR do zapisów dokumentu strategicznego i planistycznego ¹⁹
POZIOM MIĘDZYNARODOWY I KRAJOWY		
1.	<i>Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju</i>	<p><i>Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju</i>, przyjęta w 2015 r. przez 193 państwa Organizacji Narodów Zjednoczonych (ONZ), to program działań o bezprecedensowym zakresie i znaczeniu, definiujący model zrównoważonego rozwoju na poziomie globalnym. Zgodnie z Agendą 2030 współczesny wysiłek modernizacyjny powinien koncentrować się na wyeliminowaniu ubóstwa we wszystkich jego przejawach, przy równoczesnej realizacji szeregu celów gospodarczych, społecznych i środowiskowych.</p> <p>Analiza spójności dokumentów strategicznych z Agendą ONZ 2030 stanowi swego rodzaju novum w polskiej polityce rozwoju. Zobowiązanie do realizacji Agendy jest dobrowolne i nie umocowane w instrumentach finansowych, z których mogłaby korzystać Polska lub polskie regiony. Niemniej układ celów Agendy wyznacza uniwersalny, globalny model zrównoważonego rozwoju, a sygnatariusze Agendy, w tym Polska, solidarnie zobowiązali się do aktywnej realizacji i monitorowania jej postępu.</p> <p>Założenia niniejszego Gminnego Programu Rewitalizacji wpisują się w większość celów wskazanych w Agendzie, przy czym największa spójność występuje pomiędzy:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Celem 1 GPR <i>Mocny kapitał społeczny zintegrowanych i przedsiębiorczych mieszkańców</i>, a następującymi celami Agendy: 1 <i>Wyeliminować ubóstwo we wszystkich jego formach na całym świecie</i>, 3 <i>Zapewnić wszystkim ludziom w każdym wieku zdrowe życie oraz promować dobrobyt</i>, 4 <i>Zapewnić wszystkim wysokiej jakości edukację oraz promować uczenie się przez całe życie</i>, 8 <i>Promować stabilny, zrównoważony i inkluzywny wzrost gospodarczy, pełne i produktywne zatrudnienie oraz godną pracę dla wszystkich</i>; 2. Celem 2 GPR <i>Przyjazna przestrzeń do życia i atrakcyjna oferta usług publicznych</i>, a następującymi celami Agendy: 6 <i>Zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wody i warunków sanitarnych poprzez zrównoważoną</i>

¹⁹ Zapis założeń dokumentów przytoczono w niezmienionej formie.

		<p><i>gospodarkę zasobami wodnym, 7 Zapewnić wszystkim dostęp do źródeł stabilnej, zrównoważonej i nowoczesnej energii po przystępnej cenie, 11 Uczynić miasta i osiedla ludzkie bezpiecznymi, stabilnymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu, 13 Podjąć pilne działania w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom i 15 Chronić, przywrócić oraz promować zrównoważone użytkowanie ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczać pustynnienie, powstrzymać i odwracać proces degradacji gleby oraz powstrzymać utratę różnorodności biologicznej.</i></p>
<p>2.</p>	<p><i>Umowa Partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021–2027 w Polsce</i></p>	<p>Umowa Partnerstwa określa strategiczne kierunki programowania i ustalenia dotyczące skutecznego i efektywnego korzystania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+), Funduszu Spójności (FS), Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FST) i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury (EFMRA) na okres od dnia 1 stycznia 2021 r. do dnia 31 grudnia 2027 r. Dokument ten zawiera 6 celów, są to:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki promowaniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej;</i> • <i>Bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa;</i> • <i>Lepiej połączona Europa;</i> • <i>Europa o silniejszym wymiarze społecznym;</i> • <i>Europa bliżej obywateli;</i> • <i>Umożliwienie regionom i obywatelom łagodzenia społecznych, gospodarczych i środowiskowych skutków.</i> <p>Proces rewitalizacji wpisuje się wprost w cel polityki 5 „Europa bliżej obywateli”: <i>szczególnym rodzajem działań podejmowanych w ramach CP5 będzie kontynuacja procesu wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych. Wspierane będą kompleksowe, zintegrowane działania na rzecz: lokalnej społeczności i gospodarki, ładu przestrzennego i zrównoważonego gospodarowania przestrzenią, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji. W Umowie Partnerstwa określono oczekiwane rezultaty interwencji w ramach poszczególnych celów. Jednym z rezultatów przewidzianych w ramach CP5 jest przyczynienie się działań związanych z rewitalizacją: <i>do zmniejszenia problemów społecznych i gospodarczych w obszarach zdegradowanych wyznaczonych do rewitalizacji. Realizacja celu poprawi także bezpieczeństwo przestrzeni publicznych i zdolności samorządu lokalnego do współpracy w zakresie polityki bezpieczeństwa oraz reagowania na różnego rodzaju zagrożenia w przestrzeni publicznej.</i></i></p> <p>Wszystkie założone cele i kierunki działań w niniejszym GPR są spójne i zgodne z zapisami Umowy Partnerstwa i wpisują się szczególnie w Cel Polityki 5.</p>

<p>3.</p>	<p>Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 z perspektywą do 2030</p>	<p>Głównym celem <i>Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 z perspektywą do 2030</i> (SOR) jest: <i>tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski, przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym</i>. Cel ten uwypukla zatem aspekty związane z jakością życia i dobrobytem ludności, stawiając wymiar społeczny na pierwszym miejscu.</p> <p>Poniżej przedstawiono najważniejsze założenia SOR, w które bezpośrednio lub pośrednio wpisują się założenia niniejszego GPR:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Cel szczegółowy I <i>Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną</i> – spójność z celem 1 GPR, w tym szczególnie z kierunkiem działania 1.3. <i>Wzmocnienie przedsiębiorczości i wzrost dochodów mieszkańców</i>; 2. Cel szczegółowy II <i>Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony</i> – spójność z celem 1 GPR, w tym szczególnie z kierunkiem działania 1.1. <i>Włączenie społeczne osób wykluczonych oraz zagrożonych ubóstwem</i>.
<p>4.</p>	<p>Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030</p>	<p><i>Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030</i> (KSRR) jest dokumentem przyjętym przez Radę Ministrów we wrześniu 2019 r. i jest on w pełni komplementarny do zapisów SOR w wymiarze terytorialnym. KSRR przewiduje realizację trzech głównych celów:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym</i>; - <i>Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych</i>; - <i>Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk publicznych</i>. <p>W zakresie komplementarności z merytorycznymi celami KSRR <i>Gminny Program Rewitalizacji Nowego Wiśnicza na lata 2022–2030</i> wykazuje najsilniejszą komplementarność z celami szczegółowymi:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 1.4. <i>Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych</i>; – 1.5. <i>Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów</i>; – 2.1. <i>Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego</i>; – 2.2. <i>Wsparcie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym</i>; – 3.2. <i>Wzmacnianie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym</i>; – 3.3. <i>Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych</i>. <p>Samo opracowanie i wdrażanie zapisów GPR jest już spójne z założeniami KSRR 2030, w myśl celu 1.4. <i>Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych</i>. Rewitalizacja jako proces wyprowadzenia ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, wykorzystywana jest do zapewnienia spójności terytorialnej i wyrównywania szans obszarów borykających się z problemami rozwojowymi.</p>
<p>5.</p>	<p>Polityka Ekologiczna Państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej</p>	<p>W systemie dokumentów strategicznych <i>Polityka Ekologiczna Państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej</i> (PEP2030) stanowi doprecyzowanie i operacjonalizację zapisów SOR. W związku z powyższym, cel główny PEP2030, tj. <i>Rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców</i>, został przeniesiony wprost z SOR. Cele szczegółowe zostały doprecyzowane i określone w odpowiedzi na najważniejsze trendy w obszarze środowiska:</p> <p><i>Cel I: Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego</i>;</p>

		<p><i>Cel II: Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska;</i></p> <p><i>Cel III: Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych.</i></p> <p>Na cele te w sposób bezpośredni lub pośredni odpowiada w szczególności Cel 2. GPR: <i>Przyjazna przestrzeń do życia i atrakcyjna oferta usług publicznych, kierunek działań 2.1. Zachowanie i wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego i naturalnego oraz kierunek działania 2.2. Racjonalne kształtowanie przestrzeni i zieleni oraz ochrona środowiska.</i></p>
6.	<p>Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030</p>	<p>GPR wykazuje spójność ze wszystkimi celami <i>Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2030</i>, tj.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Cel szczegółowy 1: <i>Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne;</i> – Cel szczegółowy 2: <i>Wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich;</i> – Cel szczegółowy 3: <i>Zwiększenie wykorzystania potencjału kulturowego i kreatywnego dla rozwoju.</i> <p>Cel główny <i>Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2030</i> stanowi <i>wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków</i>, co w sposób bezpośredni wiąże się także z wizją przyjętą w GPR, która obrazuje obszar rewitalizacji w przyszłości jako bezpieczne miejsce dobrej jakości życia aktywnych mieszkańców. Oba dokumenty kładą nacisk na rozwój kultury i budowanie tożsamości. W <i>Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego</i> przyjęto, że digitalizacja, cyfrowa rekonstrukcja i udostępnianie zbiorów dziedzictwa kulturowego za pomocą Internetu należą do najważniejszych przedsięwzięć prowadzących do rozwoju kultury cyfrowej w Polsce. W ramach projektów podstawowych GPR przewiduje się m.in. cyfryzację szkół, zapobieganie wykluczeniu cyfrowemu i edukację w zakresie cyberbezpieczeństwa (projekt nr 4) oraz dokumentowanie, zachowanie i upowszechnianie dziedzictwa niematerialnego, np. za pomocą digitalizacji (projekt nr 1).</p>
POZIOM REGIONALNY I SUBREGIONALNY		
7.	<p>Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”</p>	<p>Wizja: <i>Małopolska regionem równych szans i wszechstronnego rozwoju Małopolan, nowoczesnej gospodarki, odpowiedzialnie podchodzącym do zasobów środowiska naturalnego, silnym aktywnością swych mieszkańców, czerpiącym z dziedzictwa przeszłości, zachowującym swoją tożsamość i aktywnie działającym na rzecz integracji europejskiej.</i></p> <p>Rewitalizacja w Gminie Nowy Wiśnicz jest szczególnie spójna z następującymi elementami struktury celów <i>Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”</i>:</p> <p>Obszar: <i>Rozwój Zrównoważony Terytorialnie;</i></p> <p>Cel szczegółowy: <i>Zrównoważony i trwały rozwój oparty na endogenicznych potencjalach;</i></p> <p>Kierunki polityki rozwoju:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Ład przestrzenny,</i> - <i>Wsparcie miast;</i> - <i>Rozwój obszarów wiejskich;</i> - <i>Spójność wewnątrzregionalna i dostępność.</i> <p>Główne kierunki działań:</p> <p>1.5. <i>Wspieranie kompleksowej rewitalizacji zdegradowanych części miast, ukierunkowanej przede wszystkim na przezwycięzenie kryzysu</i></p>

		<p><i>społecznego na tych obszarach i uruchomienie trwałych mechanizmów ich rozwoju (jako działanie w ramach kierunku polityki Ład przestrzenny);</i></p> <p><i>3.5. Wspieranie procesów odnowy wsi i rewitalizacji, w tym działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych na obszarach wiejskich i ich fizycznej regeneracji (jako działanie w ramach kierunku polityki Rozwój obszarów wiejskich).</i></p>
<p>8.</p>	<p>Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego</p>	<p>W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego (PZPWM) wskazano Nowy Wiśnicz jako jedno z miasteczek małopolskich, które do dziś zachowały swój historyczny układ urbanistyczny. W dokumencie wskazano również na cenny i wymagający wyróżnienia układ przestrzenny w postaci kompleksu klasztornego w Nowym Wiśniczu, który objęty jest obszarem rewitalizacji. W Planie wskazano, że: <i>Jednym z kierunków polityki przestrzennej województwa małopolskiego jest poprawa struktury przestrzennej i zmniejszenie różnic wewnątrzregionalnych. Jednym z zasadniczych elementów wyrównywania dysproporcji w poziomie rozwoju gospodarczego i społecznego jest kształtowanie zrównoważonego dostępu mieszkańców regionu do usług wyższego rzędu. Dostępność ta jest pochodną polityki hierarchii ośrodków usługowych.</i> W Planie ujęto Nowy Wiśnicz jako jeden z miejskich ośrodków lokalnych (ośrodki trzeciego rzędu). Zgodnie z zapisami dokumentu: <i>Ośrodki usługowe danego poziomu winny być wyposażone w pewien minimalny zbiór instytucji usługowych i obiektów infrastruktury społecznej, a także powinny charakteryzować się adekwatnymi standardami dostępności.</i></p> <p>W Planie wskazano Nowy Wiśnicz wraz z Zamkiem jako: <i>miejsce rekomendowane do utworzenia parku kulturowego (obszar ogród), co pozwoliłoby od strony prawnej ograniczyć lub nawet zlikwidować cały szereg negatywnych zjawisk związanych z reklamą, sztyldami i spontanicznymi procesami budowlanymi (...).</i> Pilne jest także utworzenie parków kulturowych w najcenniejszych miastach, zwłaszcza tam, gdzie zachowały się jeszcze obiekty miejskiej architektury drewnianej oraz – co równie ważne – tradycyjny charakter zabudowy. Chodzi tu przede wszystkim o Ciężkowice, Lipnicę Murowaną, Nowy Wiśnicz wraz z zamkiem, Szczyrzyc wraz z klasztorem, Tuchów z klasztorem, a także Zakliczyn. Na całym obszarze ogrodu (obszaru funkcjonalnego, do którego zaliczono Nowy Wiśnicz) pożądane jest wprowadzenie twardej regulacji dotyczącej reklam i sztyldów.</p> <p>Wskazane w Planie kluczowe zasady polityki przestrzennej, których realizacja wymaga skoordynowanych działań na poziomie regionalnym i lokalnym, i w które najmocniej wpisują się założenia GPR, to:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 1. <i>Poprawa struktury przestrzennej i zmniejszanie różnic wewnątrzregionalnych;</i> – 4. <i>Działania na rzecz jakości krajobrazu, architektury i ochrony środowiska kulturowego;</i> – 7. <i>Rozwój infrastruktury technicznej.</i> <p>W Planie w ramach kierunku polityki 1. <i>Poprawa struktury przestrzennej i zmniejszanie różnic wewnątrzregionalnych</i> wskazano <i>Węzły Rewitalizacji.</i> W ramach tego kierunku określono, że działaniom rewitalizacyjnym powinny podlegać trzy kategorie obszarów: tereny poprzemysłowe i pogórnice – wyrobiska poeksploatacyjne, historyczna zabudowa miejska oraz osiedla zabudowy blokowej o niekorzystnej sytuacji społecznej i przestrzennej. <i>W odniesieniu do zabudowy historycznej centrów miast należy działania skupić na uzupełnianiu zabudowy, w nawiązaniu do charakteru miejsca i lokalnych</i></p>

		<p>gabarytów. W ramach rewitalizacji zabytkowych układów urbanistycznych pożądaną byłoby objęcie odnową centrów mniejszych miejscowości, m.in. takich jak: Lipnica Murowana, Nowy Wiśnicz, Tuchów, Ciężkowice czy Zakliczyn.</p>
9.	<p>Strategia Rozwoju Powiatu Bocheńskiego na lata 2021–2030</p>	<p>W <i>Strategii Rozwoju Powiatu Bocheńskiego na lata 2021–2030</i> określono 5 celów strategicznych, a w ramach nich łącznie 16 celów operacyjnych. Te, z którymi najmocniej korelują założenia GPR, to:</p> <p>Cel strategiczny 1. <i>Powiat Bocheński jako obszar różnorodnej aktywności gospodarczej z silnymi, innowacyjnymi podmiotami, również działającymi w sferze nowoczesnych technologii:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Cel operacyjny 1.3. Wspieranie lokalnych zasobów rynku pracy; - Cel operacyjny 1.4. Tworzenie warunków instytucjonalnych dla rozwoju przedsiębiorczości (urząd przyjazny inwestorom). <p>Cel strategiczny 2. <i>Nowocześnie zarządzane placówki oświatowe gwarantujące wszechstronny rozwój mieszkańców oraz dobre przygotowanie do aktywności na rynku pracy, a także do życia społecznego:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Cel operacyjny 2.1. <i>Wspieranie rozwoju uczniów poprzez tworzenie warunków do rozwoju ich talentów;</i> - Cel operacyjny 2.2. <i>Wspieranie rozwoju placówek oświatowych na rzecz efektywnego nauczania;</i> - Cel operacyjny 2.3. <i>Rozwój infrastruktury sportowej dla młodzieży szkolnej Powiatu Bocheńskiego.</i> <p>Cel strategiczny 5. <i>Zapewnienie mieszkańcom Powiatu Bocheńskiego wysokiego poziomu bezpieczeństwa społecznego i ekologicznego:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Cel operacyjny 5.2. <i>Wsparcie tworzenia warunków dla dywersyfikacji źródeł energii;</i> - Cel operacyjny 5.3. <i>Długotrwała ochrona obszarów cennych ze względu na walory krajobrazowe.</i> <p>Zarówno <i>Strategia Rozwoju Powiatu Bocheńskiego na lata 2021–2030</i>, jak i <i>Gminny Program Rewitalizacji Nowego Wiśnicza na lata 2022–2030</i> kładą nacisk na silną wspólnotę mieszkańców, wykorzystanie potencjału dziedzictwa kulturowego i naturalnego oraz wspieranie przedsiębiorczości mieszkańców, a także zapewnienie czystego i zdrowego środowiska naturalnego.</p>
POZIOM LOKALNY		
10.	<p>Strategia Rozwoju Gminy Nowy Wiśnicz do 2030 roku</p>	<p>Wizja: <i>Wysoka jakość życia w Gminie Nowy Wiśnicz – miejscu zielonym, kompaktowym i silnym aktywnością swoich mieszkańców;</i></p> <p>Misja: <i>Tworzenie atrakcyjnych warunków do zamieszkania i rekreacji, a także integracji mieszkańców i rozwoju ich aktywności społecznej i gospodarczej, z wykorzystaniem istniejących potencjałów lokalnych.</i></p> <p>W wyniku przeprowadzonych analiz oraz na podstawie zebranych informacji, w <i>Strategii</i> sformułowano wizję, misję, dwa cele strategiczne i dla każdego z nich dwa cele szczegółowe. Do celów strategicznych zostały przyporządkowane działania priorytetowe wyznaczające obszary, w ramach których będą realizowane zadania. <i>W ramach Strategii określono 17 projektów strategicznych, a więc takich, które w pierwszej kolejności powinny być zrealizowane, gdyż są priorytetowe i ich efekty bezpośrednio przełożą się na założone cele. Projekty te przyczynią się do rozwiązania kluczowych problemów, zmniejszą bariery rozwojowe i wzmocnią lokalny potencjał.</i></p> <p>Jednym z projektów jest projekt nr 6 <i>Rozwój i poprawa stanu infrastruktury komunalnej w Gminie Nowy Wiśnicz</i>, w ramach którego zaplanowano m.in. „na obszarze rewitalizacji wymiana nawierzchni chodników na płycie i wzdłuż</p>

		<p>wszystkich pierzei, dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych, remont muru oporowego przy Zamku, wymiana oświetlenia ulicznego”.</p> <p>Przy większości projektów strategicznych wskazano, że: <i>Część elementów projektu realizowana będzie na wyznaczonym obszarze rewitalizacji, w związku z czym projekt ten będzie komplementarny także z projektami, które zostaną określone w Gminnym Programie Rewitalizacji Nowego Wiśnicza na lata 2022–2030.</i> W Strategii określono obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, czyli obszary, które ze względu na występowanie określonych czynników o różnym charakterze, mogą powodować sytuację kryzysową bądź też odwrotnie – posiadać potencjał rozwojowy. Za obszar taki w Gminie Nowy Wiśnicz uznano obszar rewitalizacji, dla którego opracowano niniejszy GPR.</p>
11.	<p>Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Nowy Wiśnicz</p>	<p>Gmina Nowy Wiśnicz posiada Studium (SUiKZP) przyjęte <i>Uchwałą Nr XXV/231/20 Rady Miejskiej w Nowym Wiśniczu z dnia 17 grudnia 2020 r. w sprawie uchwalenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Nowy Wiśnicz.</i> W SUiKZP wskazano cele rozwoju gminy w kontekście jej zagospodarowania przestrzennego. Silnie korelują one z celami i kierunkami działań wskazanymi w GPR. Są to:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Cel 1: <i>Rozwój gospodarczy gminy (aktywizacja gospodarcza gminy powinna być oparta na kierunkach przyjaznych środowisku, jak rekreacja, turystyka, usługi, rolnictwo ekologiczne, agroturystyka, drobna nieuciążliwa wytwórczość).</i> - Cel 2: <i>Podniesienie standardu i jakości życia mieszkańców (prowadzenie racjonalnej polityki lokalizacyjnej, intensywnie wykorzystującej istniejące tereny do zagospodarowania na cele mieszkaniowe i usługowe, kompletne wyposażenie terenów w sieci i urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, sprzyjanie inicjatywom tworzenia usług komercyjnych związanych z obsługą mieszkańców i turystów, polepszenie obsługi komunikacyjnej mieszkańców, eliminacja barier urbanistycznych i architektonicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami).</i> - Cel 3: <i>Ochrona środowiska naturalnego, w tym ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych (utrzymanie dla przyszłych pokoleń posiadanych zasobów i odpowiednie ich gospodarowanie, zgodnie z zasadami ustalonymi w Planie Ochrony Wiśnicko-Lipnickiego Parku Krajobrazowego, który został przyjęty Uchwałą Nr XLI/630/17 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 25 września 2017 roku w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Wiśnicko-Lipnickiego Parku Krajobrazowego uwzględniającego zakres planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLH120048 Nowy Wiśnicz (Dz. Urz. Woj. Małopolskiego, Poz. 6178), obejmującą cały obszar gminy).</i> - Cel 4: <i>Ochrona wartości kulturowych (utrzymanie w dobrym stanie występujących na obszarze gminy licznych zespołów i obiektów zabytkowych, będących świadectwem historii, kultury i tradycji).</i> - Cel 5: <i>Wzrost atrakcyjności turystycznej (rozbudowa szeroko pojętej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, poprawa standardów istniejących obiektów i urządzeń usług związanych z obsługą turystów, stworzenie spójnego systemu promocji i informacji turystycznej).</i>
12.	<p>Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla</p>	<p>Cel generalny: <i>Tworzenie instytucjonalnych, organizacyjnych i materialnych warunków sprzyjających ograniczaniu obszarów wykluczenia społecznego.</i></p> <p>Cele rewitalizacji są spójne z celami strategii, przy czym najmocniej korelują z następującymi:</p>

	<p>Gminy Nowy Wiśnicz na lata 2022–2027</p>	<p><i>I. Tworzenie warunków sprzyjających włączeniu społecznemu osób starszych, niepełnosprawnych i chorych;</i> <i>IV. Tworzenie warunków sprzyjających zapewnieniu bezpieczeństwa socjalnego mieszkańcom gminy, w szczególności dotkniętych ubóstwem i bezrobociem.</i></p> <p>Poniżej zestawiono kierunki działań wskazane w Strategii oraz kierunki działań określone w GPR, które są ze sobą najbardziej komplementarne:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Kierunek działania 1.1. w GPR <i>Włączenie społeczne osób wykluczonych oraz zagrożonych ubóstwem</i> bezpośrednio wiąże się z kierunkami Strategii I.II <i>Poprawa standardu życia osób starszych, chorych i niepełnosprawnych</i> oraz I.III. <i>Integracja społeczna osób starszych, niepełnosprawnych i chorych.</i> – Kierunek 1.3. w GPR <i>Wzmacnianie przedsiębiorczości i wzrost dochodów mieszkańców</i> wiąże się z kierunkiem Strategii IV.II <i>Funkcjonowanie systemu wsparcia na rzecz osób bezrobotnych.</i> <p>Zarówno Strategia jak i GPR kładą nacisk na zapobieganie marginalizacji, włączenie społeczne oraz wzrost dostępności i jakości usług społecznych. Oba dokumenty mają na celu wyprowadzenie mieszkańców ze zdiagnozowanej sytuacji kryzysowej.</p>
<p>13.</p>	<p>Gminny Program Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomani na rok 2022</p>	<p>Głównym celem Programu jest: <i>ograniczenie występowania zjawisk będących skutkiem używania środków psychoaktywnych poprzez rozwój działań związanych z profilaktyką i terapią uzależnień, wzrost społecznej świadomości, przeciwdziałanie powstawaniu i redukcja następstw używania substancji psychoaktywnych, integrację społeczną i zawodową osób uzależnionych oraz doskonalenie współpracy pomiędzy instytucjami zaangażowanymi w jego realizację.</i> Działania rewitalizacyjne ukierunkowane będą m.in. na integrację społeczną i zawodową mieszkańców obszaru rewitalizacji, zwiększanie współpracy międzysektorowej, w tym wspieranie organizacji pozarządowych, a także zapobieganie wykluczeniu społecznemu, co w dużej mierze przyczynić się może do osiągnięcia celów założonych w Programie.</p>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ww. dokumentów strategicznych i planistycznych

Strategia Rozwoju Gminy Nowy Wiśnicz do 2030 roku wskazuje, że głównym problemem na terenie gminy jest „niewystarczająca aktywność społeczna i gospodarza mieszkańców”, czego skutkami są m.in. „braki we współpracy międzysektorowej”, „wzrost liczby osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym”, „powstawanie konfliktów między rdzennymi mieszkańcami a ludnością napływową – brak integracji i poczucia niektórych mieszkańców, że są częścią wspólnoty”, czy też „niewykorzystany potencjał ludzki”. Obszar rewitalizacji, ze względu na występowanie na nim czynników o różnym charakterze, które powodują sytuację kryzysową, a także ze względu na jego potencjał rozwojowy i znaczenie dla całej gminy, został wskazany w *Strategia Rozwoju Gminy Nowy Wiśnicz do 2030 roku* jako obszar strategicznej interwencji kluczowy dla gminy. W Strategii określono 4 cele szczególne:

- *Poprawa warunków życia mieszkańców;*

- *Wysoka jakość i dostępność usług publicznych;*
- *Zwiększona tożsamość lokalna;*
- *Aktywność gospodarcza mieszkańców.*

Realizacja celów przyczyni się do osiągnięcia stanu określonego w wizji przedstawionej w Strategii, tj. „Wysoka jakość życia w Gminie Nowy Wiśnicz – miejscu zielonym, kompaktowym i silnym aktywnością swoich mieszkańców”. Założenia GPR wpisują się w tę wizję oraz we wszystkie wskazane powyżej cele, przy czym najbardziej spójne ze sobą są:

- cel szczegółowy Strategii *Poprawa życia mieszkańców* jest spójny z kierunkiem działania 2.2. *Racjonalne kształtowanie przestrzeni i zieleni oraz ochrona środowiska;*
- cel szczegółowy Strategii *Wysoka jakość i dostępność usług publicznych* jest spójny z kierunkiem działania 1.2. *Efektywne pobudzanie aktywności społecznej i tożsamości lokalnej* oraz kierunkiem działania 2.3. *Rozwój infrastruktury i usług sportu, rekreacji oraz kultury;*
- cel szczegółowy Strategii *Zwiększona tożsamość lokalna* jest spójny z kierunkiem działania 1.1. *Włączenie społeczne osób wykluczonych oraz zagrożonych ubóstwem* oraz kierunkiem działania 1.2. *Efektywne pobudzanie aktywności społecznej i tożsamości lokalnej;*
- cel szczegółowy Strategii *Aktywność gospodarcza mieszkańców* jest spójny z kierunkiem działania 1.3. *Wzmacnianie przedsiębiorczości i wzrost dochodów mieszkańców* oraz kierunkiem działania 2.1. *Zachowanie i wykorzystywanie zasobów dziedzictwa kulturowego oraz naturalnego.*

Ponadto w zawartej w Strategii analizie SWOT przedstawiono najistotniejsze problemy (słabe strony), które są uzasadnieniem dla potrzeby przeprowadzenia działań rewitalizacyjnych wpisujących się w ww. kierunki²⁰:

- niska aktywność społeczna mieszkańców,
- niewystarczająca aktywność gospodarcza/przedsiębiorczość mieszkańców,
- niewystarczający dostęp do opieki społecznej, szczególnie w zakresie dostępności usług dla osób starszych (np. dzienne domy pomocy społecznej, kluby seniora itp.),
- braki we współpracy międzysektorowej i niezawijanie partnerstw ponadlokalnych,
- bariery podtrzymania atrakcyjności osiedleńczej (braki w infrastrukturze technicznej, szczególnie kanalizacyjnej).

²⁰ *Strategia Rozwoju Gminy Nowy Wiśnicz do 2030 roku*, str. 8–10.

Należy zwrócić uwagę, że w *Strategii Rozwoju Gminy Nowy Wiśnicz do 2030 roku* przy badaniu spójności dokumentu z *Koncepcją Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030* wskazano, że: *jednym z procesów, w których gmina ma doświadczenia i które zamierza kontynuować jest rewitalizacja obszarów zdegradowanych, wymagających wsparcia. W III kwartale 2021 r. Rada Miejska przyjęła uchwałę o przystąpieniu do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji. Zgodnie z ustawą o rewitalizacji GPR będzie dokumentem zgodnym z polityką przestrzenną gminy i jeśli będzie taka potrzeba, dokument wyznaczy niezbędne zmiany jakie powinny zostać przeprowadzone w SUiKZP lub MPZP. Działania zaplanowane w GPR będą miały na celu m.in. przywrócenie obszarom zdegradowanym (w skład wyznaczonego obszaru rewitalizacji wchodzi m.in. Miasto Nowy Wiśnicz) funkcji administracyjnych, społecznych i gospodarczych oraz stworzenie warunków sprzyjających ich powtórnemu zagospodarowaniu, dzięki skorelowanym interwencjom w sferze planowania przestrzennego, inwestycjom infrastrukturalnym oraz wsparciu zasobów ludzkich i przedsiębiorczości. Działania restrukturyzacyjne i rewitalizacyjne doprowadzą do odzyskania atrakcyjności obszaru, w tym miasta, do przywrócenia korzystnych warunków życia i podejmowania działalności gospodarczej oraz inwestycyjnej z wykorzystaniem istniejącego potencjału kulturowego i zachowaniem funkcji. W Strategii w tabeli 28, w której wskazano dokumenty na poziomie lokalnym i dokonano oceny ich aktualności i spójności w kontekście zapisów Strategii, wskazano, że: *opracowywany nowy GPR powinien być szczególnie spójny ze Strategią i wpisujący się w jej założenia, tym bardziej, że obszar rewitalizacji, dla którego sporządza się GPR, stanowi wyznaczony w Strategii lokalny obszar strategicznej interwencji. Niniejszy dokument, zgodnie z powyższym, jest spójny z założeniami Strategii.**

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Nowy Wiśnicz na lata 2022–2027 jest dokumentem opracowanym zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 1 *Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej* (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.), a za koordynację jego realizacji odpowiada Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowym Wiśniczu. W Strategii tej określono cel generalny: *Tworzenie instytucjonalnych, organizacyjnych i materialnych warunków sprzyjających ograniczaniu obszarów wykluczenia społecznego*, a dla jego osiągnięcia zaplanowano cztery cele strategiczne:

- *Tworzenie warunków sprzyjających włączeniu społecznemu osób starszych, niepełnosprawnych i chorych;*
- *Tworzenie warunków sprzyjających umacnianiu instytucji rodziny;*
- *Tworzenie warunków sprzyjających redukcji uzależnienia i przemocy w rodzinie;*

- *Tworzenie warunków sprzyjających zapewnieniu bezpieczeństwa socjalnego mieszkańcom gminy, w szczególności dotkniętych ubóstwem i bezrobociem.*

Zadania realizowane w ramach powyższych celów będą częścią kompleksowych działań zaplanowanych do realizacji w ramach procesu rewitalizacji na wyznaczonym obszarze. Dzięki temu wdrożenie wszystkich planów rewitalizacyjnych przyczyni się również do realizacji misji rozwoju społecznego gminy.

Gmina Nowy Wiśnicz posiada Studium (SUiKZP) przyjęte *Uchwałą Nr XXV/231/20 Rady Miejskiej w Nowym Wiśniczu z dnia 17 grudnia 2020 r. w sprawie uchwalenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Nowy Wiśnicz.* W Studium zawarto informację o obszarze zdegradowanym i obszarze rewitalizacji, a także o przyjętym dla nich Gminnym Programie Rewitalizacji z marca 2017 r. – podrozdział 6.7. W związku z aktualizacją tj. ponowną analizą i wyznaczeniem nowych obszarów, a także sporządzeniem dla nich niniejszego programu, przy najbliższej zmianie Studium konieczna będzie również aktualizacja jego zapisów w tym zakresie. Pomimo różnic w obszarze, założenia niniejszego Programu są spójne i korelują z celami wskazanymi w Studium. Poza obszarem rewitalizacji, w Studium określono także obszary wymagające rekultywacji – jest to wykorzystywana część składowiska odpadów komunalnych w Nowym Wiśniczu oraz nieliczne i niewielkie „dzikie” wysypiska śmieci, które są sukcesywnie likwidowane. Na terenie gminy, a więc i na obszarze rewitalizacji, nie występują tereny wymagające remediacji czy tereny zamknięte ze strefami ochronnymi. Zgodnie z rysunkiem Studium (kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy), większość obszaru rewitalizacji włączone jest w wyznaczoną strefę urbanizacji (oznaczenie cyfrą rzymską „I” na rysunku Studium – fragment przedstawiono na mapie 1). Strefa urbanizacji *obejmuje tereny istniejącej zabudowy mieszkaniowej, usługowej, produkcyjnej oraz innego rodzaju zainwestowana wraz z terenami komunikacji i urządzeń infrastruktury technicznej oraz tereny przyległe, niezabudowane, ale przeznaczone do zainwestowania w obowiązujących dokumentach planistycznych i poszerzone o nowe enklawy wyznaczone zgodnie z oczekiwaniami mieszkańców po przeprowadzeniu pełnej analizy potrzeb i możliwości rozwojowych, w tym bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę dla zapewnienia perspektywicznego rozwoju gminy.* W Studium określono, że: *podstawowym kierunkiem działań w strefie urbanizacji jest utrzymanie, kontynuacja, porządkowanie oraz rozwój funkcji mieszkaniowej, usługowej oraz działalności produkcyjnej i gospodarczej przy zachowaniu zasad ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego. Uzupełniającym, ale szczególnie ważnym kierunkiem działań w strefie urbanizacji jest realizacja wyraźnego systemu*

zieleni na bazie istniejących zasobów przyrodniczych poprzez ochronę szczególnie cennych jej elementów, ich utrzymanie i porządkowanie. Obszar rewitalizacji obejmuje też strefa II, czyli strefa terenów rolnych i siedliskowych. Obejmuje ona swym zasięgiem: tereny rolne i odłogowane, enklawy istniejących lasów i zadrzewień, tereny przylegające do lasów, wody powierzchniowe wraz z ich obudową biologiczną oraz istniejącą zabudowę mieszkaniową, siedliska rolnicze wraz z terenami sąsiednimi predysponowanymi dla rozwoju zabudowy. Ponadto w strefie znajdują się sieci i urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacyjnej. Podstawowym kierunkiem działań w tej strefie jest utrzymanie przyrodniczego charakteru terenu i kontynuacja dotychczasowego użytkowania wraz z zabudową. Na niewielkich fragmentach obszaru wyznaczona została również strefa III – przyrodnicza, która obejmuje swym zasięgiem: tereny lasów oraz tereny zieleni naturalnej, zadrzewień i zakrzewień, niewielkich użytków rolnych, terenów przeznaczonych do zalesienia oraz tereny wód powierzchniowych wraz z ich naturalną obudową biologiczną. Podstawowym kierunkiem działań w strefie przyrodniczej jest ochrona i utrzymanie istniejących zasobów przyrodniczych i krajobrazowych oraz rekonstrukcja i kontynuacja przyrodniczego charakteru tego terenu. W strefie przyrodniczej nie wyznacza się nowych terenów budowlanych. Wszelka działalność inwestycyjna w strefie przyrodniczej winna zapewniać poprawę obecnego stanu środowiska i musi być zgodna z przepisami odrębnymi.

Planowane do realizacji projekty pełniące głównie funkcje społeczne, gospodarcze, środowiskowe i związane z zagospodarowaniem przestrzeni publicznych są w całości zgodne z obowiązującymi zapisami Studium. Wymagane zmiany w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego określone zostały w części IV, rozdziale 6 (podrozdział 6.2.) niniejszego GPR.

Mapa 9 Obszar rewitalizacji na tle rysunku Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Nowy Wiśnicz

Źródło: System Informacji Przestrzennej Urzędu Miasta i Gminy Nowy Wiśnicz, nowywisnicz.e-mapa.net

Wszystkie przedstawione założenia dokumentów strategicznych i planistycznych gminy są powiązane z opracowanym Gminnym Programem Rewitalizacji, szczególnie w sferze społecznej, poprzez rozwój przedsiębiorczości mieszkańców oraz potencjały jakie posiada obszar rewitalizacji.

4. Szacunkowe ramy finansowe dokumentu wraz ze wskazaniem źródeł finansowania

Indykatywne ramy finansowe *Gminnego Programu Rewitalizacji Nowego Wiśnicza na lata 2022–2030* obejmują projekty podstawowe, które wynikają z planów projektowych gminy, podległych jej jednostek organizacyjnych, jak również projektów zgłoszonych przez interesariuszy rewitalizacji planujących ich realizację na obszarze rewitalizacji lub poza wyznaczonym obszarem, ale wpływających na jego rozwój społeczno-gospodarczy.

Podsumowanie podanych wartości brutto poszczególnych projektów pozwoliło określić szacunkowe ramy finansowe dokumentu z podziałem na różne źródła finansowania (także spoza funduszy polityki spójności na lata 2021–2027 – publiczne i prywatne środki krajowe w celu realizacji zasady dodatkowości środków Unii Europejskiej).

Ze względu na charakterystykę tematyczną projektów uzupełniających realizowanych w systemie ciągłym, a tym samym brak możliwości dokładnego oszacowania ich całkowitych wartości, ramy finansowe z uwzględnieniem różnych źródeł finansowania podane zostały szacunkowo. Ramy finansowe dokumentu przedstawiono w tabeli 17.

Tabela 17 Szacunkowe ramy finansowe Gminnego Programu Rewitalizacji Nowego Wiśnicza na lata 2022–2030

Lp.	Nazwa projektu/przedsięwzięcia	Całkowita wartość projektu (w mln zł)	Środki publiczne					Środki prywatne	Środki z innych źródeł
			Środki budżetu gminy	Środki UE			Krajowe środki publiczne		
				EFRR	EFS+	FS			
PROJEKTY PODSTAWOWE									
1.	<i>Zwiększenie aktywności mieszkańców i włączenie społeczne poprzez zintegrowany rozwój społeczno-gospodarczy i funkcjonalne zagospodarowanie przestrzeni publicznych obszaru rewitalizacji</i>	120,0	24,0	86,0	-	-	9,6	0,2	0,2
2.	<i>Czyste środowisko i rozwój niebiesko-błękitnej infrastruktury</i>	40,0	4,0	29,0	-	-	4,0	3,0	-
3.	<i>Integracja mieszkańców poprzez wzrost świadomości i tożsamości lokalnej</i>	2,0	0,4	-	1,3	-	0,2	0,1	-
4.	<i>Aktywna integracja i uczenie się przez całe życie szansą na lepszą przyszłość</i>	2,0	0,1	-	1,5	-	0,2	0,2	-
PROJEKTY UZUPEŁNIAJĄCE									
1.	<i>Organizowanie zajęć rekreacyjnych i sportowych dla mieszkańców</i>	1,0	0,1	-	0,5	-	0,2	0,2	-
2.	<i>Termomodernizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych, budynków użyteczności publicznej i przedsiębiorstw na terenie całej gminy</i>	2,0	0,5	1,3	-	-	-	0,2	-
3.	<i>Organizacja ponadregionalnych cyklicznych wydarzeń kulturalnych</i>	1,2	0,3	-	0,4	-	0,2	0,2	0,1
4.	<i>Tworzenie infrastruktury i usług dostosowanych do zmian demograficznych</i>	3,0	0,6	2,2	-	-	0,2	-	-
5.	<i>Tworzenie infrastruktury społecznej, zdrowotnej i opiekuńczej</i>	3,0	0,6	2,2	-	-	0,2	-	-
6.	<i>Rozwój i modernizacja infrastruktury sportowej oraz rekreacyjnej</i>	2,5	0,4	1,8	-	-	0,3	-	-

Gminny Program Rewitalizacji Nowego Wiśnicza na lata 2022–2030

7.	Stworzenie systemu wspierania przedsiębiorczości mieszkańców (ze szczególnym uwzględnieniem obszaru rewitalizacji)	1,0	0,3	-	0,5	-	0,2	-	-
8.	Rozwój infrastruktury edukacyjnej i wychowania przedszkolnego	2,0	0,4	0,4	0,9	-	0,3	-	-
9.	Zachowanie i udostępnianie obiektów zabytkowych	5,0	1,0	1,5	-	-	1,0	0,5	1,0
SUMA PROJEKTÓW PODSTAWOWYCH		164,0	28,5	115,0	2,8	-	14,0	3,5	0,2
SUMA PROJEKTÓW UZUPEŁNIAJĄCYCH		20,7	4,2	9,4	2,3	-	2,6	1,1	1,1
SUMA		184,7	32,7	124,4	5,1	-	16,6	4,6	1,3

Źródło: Opracowanie własne

IV. Część wdrożeniowa

1. System realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji

Gminny Program Rewitalizacji jest dokumentem ponadkadencyjnym, określającym cele i plany działań rewitalizacyjnych na kilka lat, dlatego ważnym elementem decydującym o efektywności realizacji jego założeń jest skuteczny i zintegrowany system zarządzania. Proces wdrażania jest złożonym przedsięwzięciem, które wymaga dobrego przygotowania informacyjnego oraz stałej komunikacji z otoczeniem, opierającej się o pozyskiwanie obiektywnej informacji o jego przebiegu, skutkach i publicznym odbiorze.

1.1. Struktura zarządzania dokumentem wraz z jego kosztami

Dla zagwarantowania, że przyjęte postanowienia będą konsekwentnie realizowane, zapewnione zostały warunki organizacyjne i instytucjonalne do ich wdrażania oraz weryfikacji.

Podmiotem odpowiedzialnym za wdrażanie założeń dokumentu jest Burmistrz Nowego Wiśnicza przy pomocy pracowników Referatu Organizacji, Kontroli i Promocji w Urzędzie Miejskim w Nowym Wiśniczu. Jednocześnie jest to efekt osadzenia rewitalizacji w ramach istniejących struktur organizacyjnych Urzędu Miejskiego w Nowym Wiśniczu, odpowiedzialnych za koordynację systemu zarządzania rozwojem gminy. W przypadku potrzeby wsparcia merytorycznego ww. referatu, wszyscy kierownicy i pracownicy Urzędu Miejskiego w Nowym Wiśniczu oraz kierownicy jednostek organizacyjnych zobowiązani będą do ścisłej współpracy i udzielania niezbędnych informacji.

Wdrażanie założeń rewitalizacji w ramach struktur organizacyjnych Urzędu, przyczyni się do wzajemnego uzupełniania się działań oraz spójności procedur w realizacji poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych w zakresie powiązanych projektów infrastrukturalnych („twardych”) oraz społecznych („miękkich”). Przewiduje się, iż w zależności od realizowanego przedsięwzięcia, w proces wdrażania będą włączani również przedstawiciele interesariuszy rewitalizacji realizujących zaplanowane projekty.

Dodatkowo Kierownik Referatu Organizacji, Kontroli i Promocji odpowiedzialny będzie za przepływ informacji między interesariuszami rewitalizacji (w tym partnerami projektów rewitalizacyjnych) a Burmistrzem, który będzie podejmował kluczowe decyzje dotyczące procesu rewitalizacji.

Zadania niezbędne do wdrażania dokumentu wykonywane będą w ramach obowiązków poszczególnych struktur organizacyjnych gminy, dlatego nie określono dodatkowych kosztów

ich realizacji. W ramach swoich kompetencji każda z komórek Urzędu i/lub jednostek organizacyjnych gminy będzie wdrażała te działania, dostosowując w sposób elastyczny swoje zasoby osobowe do określonych aktualnie potrzeb.

Wszystkie projekty i/lub przedsięwzięcia rewitalizacyjne realizujące zadania własne gminy będą wdrożone zgodnie z uchwaloną przez Radę Miejską w Nowym Wiśniczu Wieloletnią Prognozą Finansową oraz budżetami rocznymi, zapewniając efektywną realizację zaplanowanych działań. W zakresie zarządzania środkami finansowymi niezbędnymi do wdrożenia projektów rewitalizacyjnych włączony zostanie Skarbnik Gminy.

Referat Organizacji, Kontroli i Promocji ramach wykonywanych zadań będzie ściśle współpracował z Komitetem Rewitalizacji, powołanym jako organ opiniodawczo-doradczy Burmistrza Nowego Wiśnicza w zakresie rewitalizacji i partnerami projektów rewitalizacyjnych. Będzie również odpowiadał za obsługę techniczną i organizacyjną Komitetu Rewitalizacji. Głównym zadaniem Komitetu Rewitalizacji będzie nadzór nad efektywnością i jakością oraz postępem w realizacji określonych projektów, a tym samym celów GPR poprzez opiniowanie dokumentów i inicjatyw związanych z rewitalizacją.

W związku z tym, że realizacja zaplanowanych działań rewitalizacyjnych odbywać się będzie w oparciu o system wdrażania pomocy strukturalnej Unii Europejskiej, to interesariusze rewitalizacji, korzystając z dofinansowania projektów unijnymi środkami finansowymi, będą zobowiązani przestrzegać zasad i procedur wspólnotowych (szczególnie w zakresie realizacji projektów partnerskich). Zasady realizacji projektów rewitalizacyjnych współfinansowanych z Funduszy Europejskich dla Małopolski na lata 2021–2027 będą wynikać z obowiązujących dokumentów programowych, a determinowane będą określonymi procedurami konkursowymi.

Wdrażanie projektów rewitalizacyjnych nie ma szans powodzenia bez udanej współpracy, efektywnego współdziałania oraz wzajemnego uzupełniania się działań różnych podmiotów z sektorów: społecznego, gospodarczego i publicznego. W związku z tym określenie zasad i sposobów współuczestnictwa interesariuszy jest kluczowym elementem osiągnięcia zgodności podejmowanych działań z potrzebami i oczekiwaniami społeczności lokalnej, ograniczenia występowania konfliktów oraz kosztów ich rozwiązywania, a także jest podstawą tworzenia się współczesnych form samoświadomości społecznej.

Współpraca międzysektorowa w realizacji zapisów Gminnego Programu Rewitalizacji odbywać się będzie w kilku zintegrowanych wymiarach:

1. MERYTORYCZNYM – poprzez wspólne podejmowanie decyzji, rozwiązywanie

problemów, opiniowanie, realizowane przede wszystkim na poziomie Komitetu Rewitalizacji.

2. ORGANIZACYJNYM – polegającym na angażowaniu specyficznych i unikalnych zasobów oraz kompetencji charakterystycznych dla danego sektora i wzajemnym ich uzupełnianiu podczas realizacji wspólnych projektów.
3. FINANSOWYM – opierającym się na współudziale finansowym wszystkich partnerów poprzez zapewnienie wkładu własnego w realizację określonych przedsięwzięć i wykorzystanie koncepcji partnerstwa (w tym np. publiczno-prywatnego).

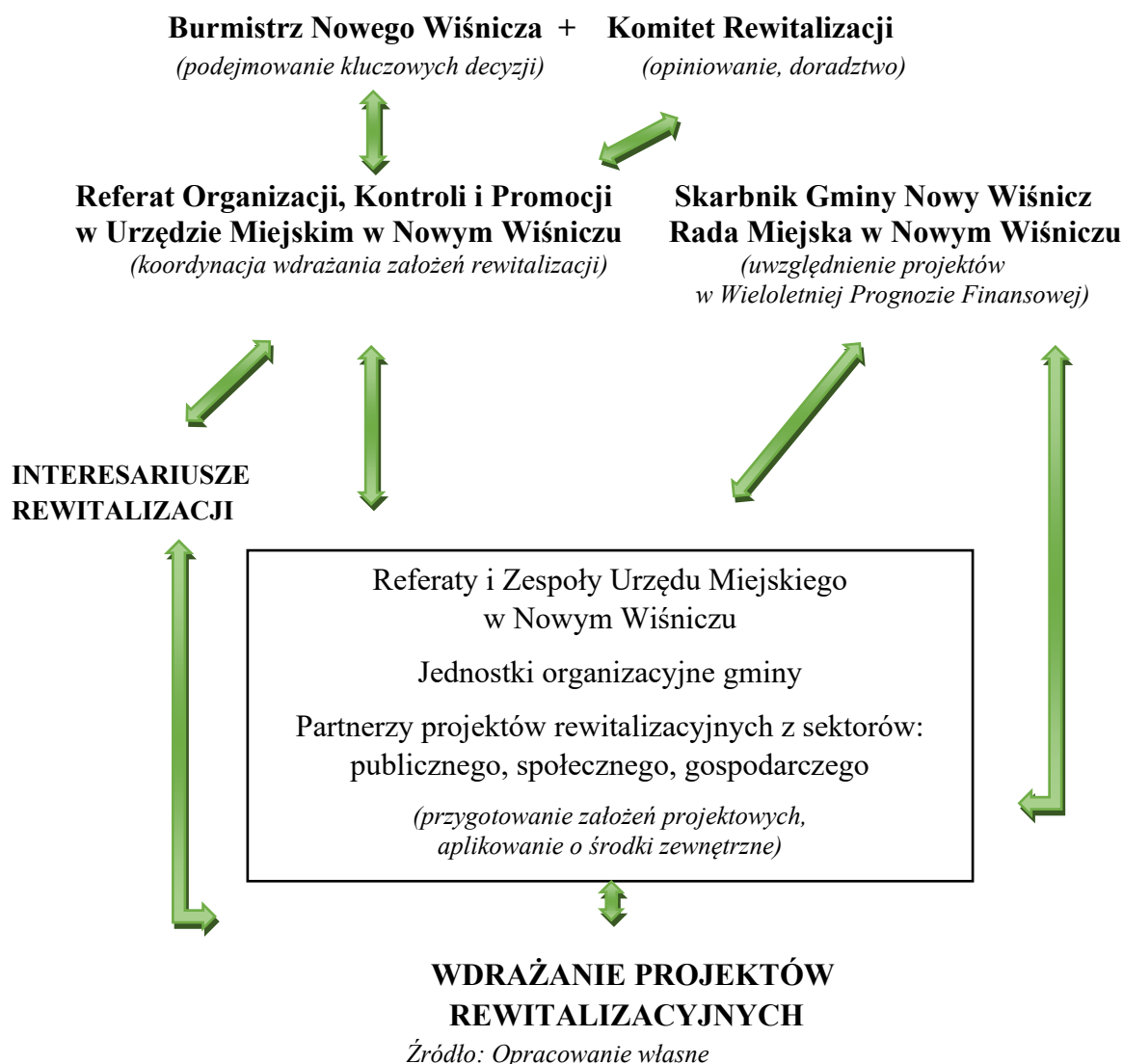
Partnerstwo trzech sektorów: publicznego, społecznego i gospodarczego, oprócz wspólnego celu, jakim jest wyprowadzenie obszaru rewitalizacji z sytuacji kryzysowej w celu poprawy jakości życia mieszkańców, ma określone podstawowe zasady stanowiące fundament wspólnych działań:

- 1) respektowanie własnych potrzeb, możliwości i dążenie do osiągnięcia kompromisu,
- 2) przejrzystość podejmowanych działań,
- 3) otwarty dialog z mieszkańcami.

Współpraca pomiędzy interesariuszami rewitalizacji ma na celu:

- wykorzystanie potencjału organizacji oraz społeczności lokalnej poprzez skoordynowanie działań w ramach kilkunastu wspólnych i spójnych projektów akceptowanych i wspieranych przez wszystkich uczestników;
- optymalne wykorzystanie kompetencji i zasobów będących w dyspozycji gminy, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców czy mieszkańców;
- wsparcie innowacyjności proponowanych rozwiązań, wyrażające się zastosowaniem nowych podejść do rozwiązywania problemów.

Schemat 5 Struktura zarządzania i wdrażania rewitalizacji w Gminie Nowy Wiśnicz

1.2. Harmonogram realizacji programu

Założono, że Gminny Program Rewitalizacji będzie dokumentem na lata 2022–2030, obejmującym okres realizacji zaplanowanych projektów. Przyjęcie takiego horyzontu czasowego jest zgodne z zaleceniami planistycznymi oraz pozwala na dostosowanie do aktualnych potrzeb i oczekiwań mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz wytycznych wynikających z perspektywy finansowej Unii Europejskiej na lata 2021–2027. Z uwagi na okres obowiązywania programu przyjęto, że będzie to dokument strategiczny skoncentrowany terytorialnie i komplementarny problemowo, tj. mający przeciwdziałać fragmentaryzacji działań w celu wyprowadzenia wyznaczonego obszaru rewitalizacji z sytuacji kryzysowej. Harmonogram wdrażania dokumentu przedstawiono w tabeli 18.

Tabela 18 Harmonogram wdrażania dokumentu

Lp.	Nazwa projektu	Okres realizacji (w latach)							
		2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
PROJEKTY PODSTAWOWE									
1.	<i>Zwiększenie aktywności mieszkańców i włączenie społeczne poprzez zintegrowany rozwój społeczno-gospodarczy i funkcjonalne zagospodarowanie przestrzeni publicznych obszaru rewitalizacji</i>								
2.	<i>Czyste środowisko i rozwój niebiesko-błękitnej infrastruktury</i>								
3.	<i>Integracja mieszkańców poprzez wzrost świadomości i tożsamości lokalnej</i>								
4.	<i>Aktywna integracja i uczenie się przez całe życie szansą na lepszą przyszłość</i>								
PROJEKTY UZUPEŁNIAJĄCE									
1.	<i>Organizowanie zajęć rekreacyjnych i sportowych dla mieszkańców</i>								
2.	<i>Termomodernizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych, budynków użyteczności publicznej i przedsiębiorstw na terenie całej gminy</i>								
3.	<i>Organizacja ponadregionalnych cyklicznych wydarzeń kulturalnych</i>								
4.	<i>Tworzenie infrastruktury i usług dostosowanych do zmian demograficznych</i>								
5.	<i>Tworzenie infrastruktury społecznej, zdrowotnej i opiekuńczej</i>								
6.	<i>Rozwój i modernizacja infrastruktury sportowej oraz rekreacyjnej</i>								
7.	<i>Stworzenie systemu wspierania przedsiębiorczości mieszkańców (ze szczególnym uwzględnieniem obszaru rewitalizacji)</i>								
8.	<i>Rozwój infrastruktury edukacyjnej i wychowania przedszkolnego</i>								
9.	<i>Zachowanie i udostępnianie obiektów zabytkowych</i>								

Źródło: Opracowanie własne

1.3. Promocja dokumentu

W celu efektywnego i skutecznego wdrożenia zapisów Gminnego Programu Rewitalizacji ważne jest, aby umożliwić społeczności lokalnej udział w procesie ich tworzenia i realizacji, a tym samym zapewnić skuteczną metodę komunikacji społecznej, czyli przekazywania danych do otoczenia. Szeroka komunikacja stanowić będzie jeden z fundamentów powodzenia całego procesu rewitalizacji, służąc osiągnięciu wizji obszaru rewitalizacji.

Podmiotami odpowiedzialnymi za organizację oraz przeprowadzenie działań promocyjnych związanych z opracowaniem i wdrażaniem założeń Gminnego Programu Rewitalizacji, a w jego ramach również wszystkich projektów i/lub przedsięwzięć rewitalizacyjnych – jest Referat Organizacji, Kontroli i Promocji we współpracy z Referatem Kultury, Promocji, Turystyki i Sportu w Urzędzie Miejskim w Nowym Wiśniczu. Jednostki te mają za zadanie zapewnić powszechny dostęp do bieżących informacji na temat prowadzonych przedsięwzięć, tj. o zakresie i wymiarze pozyskanego dofinansowania zewnętrznego dla poszczególnych projektów oraz rezultatach działań na poziomie obszaru rewitalizacji oraz całej gminy. Do zakresu ich działań należy wsparcie skutecznej komunikacji, opierającej się na następujących kanałach i narzędziach komunikacji:

- Internet – aktualizacja informacji z zakresu rewitalizacji i projektów realizowanych w ramach GPR na stronie internetowej gminy (nowywisnicz.pl) oraz na stronie internetowej w Biuletynie Informacji Publicznej;
- komunikacja bezpośrednia – warsztaty, spotkania, posiedzenia itp.;
- inne środki promocji – plakaty, zawiadomienia, zaproszenia, ogłoszenia parafialne.

Działania promujące będą miały zarówno zasięg lokalny, jak i regionalny oraz skierowane będą do interesariuszy rewitalizacji, tj. takich grup odbiorców, jak:

- 1) mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczysti nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego;
- 2) mieszkańcy gminy;
- 3) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;

- 4) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
- 5) jednostki organizacyjne gminy;
- 6) organy władzy publicznej;
- 7) podmioty realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

Celem działań związanych z promocją dokumentu jest dotarcie do jak najszerszej grupy interesariuszy – mieszkańców, organizacji pozarządowych i przedsiębiorców, a także instytucji publicznych mogących stać się partnerami w realizacji określonych działań rewitalizacyjnych.

Ponadto odpowiedzialność za upowszechnianie bieżących informacji na temat poszczególnych działań rewitalizacyjnych spoczywa również na partnerach realizowanych przedsięwzięć. Jeśli projekty będą współfinansowane ze środków Unii Europejskiej, wówczas promocja tychże przedsięwzięć będzie się odbywać zgodnie z wytycznymi właściwych instytucji w tym zakresie.

2. System monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu

Kluczowe znaczenie dla prawidłowej i efektywnej realizacji założeń Gminnego Programu Rewitalizacji ma system monitoringu skuteczności działań, oceny oraz wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu dokumentu.

2.1. Sposoby monitorowania i sprawozdawczości

Wdrażanie Gminnego Programu Rewitalizacji będzie się odbywało w oparciu o monitoring zmierzający do oceny stopnia realizacji celów rewitalizacji, a także zaplanowanych projektów i/lub przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Monitorowaniem, mającym na celu zapewnienie zgodności realizacji postanowień z wcześniej zatwierdzonymi założeniami, zajmować się będzie Referat Organizacji, Kontroli i Promocji Urzędu Miejskiego w Nowym Wiśniczu we współpracy z innymi referatami/zespołami Urzędu, a także w drodze porozumienia m.in. z Powiatowym Urzędem Pracy w Bochni oraz Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Nowym Wiśniczu i Miejskim Ośrodkiem Kultury w Nowym Wiśniczu. Monitoring polegać będzie na systematycznym zbieraniu oraz analizowaniu ilościowych i jakościowych informacji na temat wdrażanych projektów, a także założonych celów dokumentu na podstawie danych gromadzonych i przekazywanych przez poszczególne referaty/zespoły, jednostki organizacyjne gminy oraz inne instytucje zewnętrzne i podmioty realizujące projekty na obszarze rewitalizacji i/lub będące partnerami w realizacji określonych działań.

Referat Organizacji, Kontroli i Promocji Urzędu Miejskiego w Nowym Wiśniczu będzie miał za zadanie:

- 1) gromadzenie i analizowanie informacji w układzie określonego dla celów i projektów zestawu wskaźników;
- 2) sporządzanie co 3 lata raportu/sprawozdania z postępu w realizacji dokumentu i przedstawianie go do zaopiniowania przez Komitet Rewitalizacji, a następnie po pozytywnym zaopiniowaniu do zatwierdzenia przez Radę Miejską w Nowym Wiśniczu;
- 3) udostępnianie lokalnej społeczności wyników sprawozdawczości poprzez ich publikowanie na stronie internetowej gminy oraz w Biuletynie Informacji Publicznej

oraz przekazywanie informacji wszystkim zainteresowanym podmiotom podczas spotkań z interesariuszami rewitalizacji.

Rada Miejska w Nowym Wiśniczu analizować będzie postępy w realizacji głównych założeń Gminnego Programu Rewitalizacji poprzez:

- 1) akceptację raportu/sprawozdania z postępu we wdrożeniu zapisów,
- 2) uwzględnienie i wprowadzanie zmian w zaplanowanych projektach rewitalizacyjnych zawartych w programie, a służących realizacji zadań własnych do załącznika do uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej gminy (zgodnie z art. 21 ustawy o rewitalizacji).

Monitorowanie obejmować będzie zarówno rzeczowe, jak i finansowe aspekty wdrażania dokumentu.

Monitoring rzeczowy dostarczy danych na temat aktualnego stanu realizacji GPR oraz umożliwi ocenę postępu i efektywności jego głównych założeń. Mierzone będą one za pomocą zmian wskaźników produktu i rezultatu, przyporządkowanych do konkretnych projektów i/lub przedsięwzięć rewitalizacyjnych, jak i wskaźników oddziaływania w odniesieniu do celów rewitalizacji, które wykorzystane zostały na etapie diagnostycznym gminy do wyznaczenia obszaru zdegradowanego, a następnie obszaru rewitalizacji. W związku z tym posłużą do przedstawienia skali i charakteru zmian w aktualnej sytuacji czy tendencji zachodzących na obszarze rewitalizacji w porównaniu do terenu całej gminy (tabela 19). Wszystkie wskaźniki gromadzone będą na bieżąco w miarę postępu prac, natomiast ich stan osiągnięcia podawany będzie cyklicznie co 3 lata. Punktem odniesienia w procesie weryfikacji będą dane bazowe dostępne na etapie opracowania diagnozy na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, czyli według stanu na koniec 2019 roku.

Monitoring finansowy dostarczy danych na temat szacunkowego kosztu oraz wykorzystanych źródeł finansowania, będących podstawą do oceny sprawności wydatkowania środków. Na poziomie dokumentu zakłada się monitoring w oparciu o okresowe sprawozdania finansowe. Dane zawarte w tych opracowaniach powinny obejmować m.in. wysokość wkładu własnego i pozyskanych środków zewnętrznych, wydatki poniesione w okresie objętym sprawozdaniem oraz od początku realizacji projektu, procentowy stan zaawansowania realizacji interwencji, stopień osiągnięcia założonych wskaźników, a także informacje na temat postępu wykonania przyjętego harmonogramu w oparciu o ustalony plan finansowy.

Do końca lutego kolejnego roku po skończonym okresie sprawozdawczym, referaty/zespoły Urzędu Miejskiego w Nowym Wiśniczu, jednostki organizacyjne gminy i/lub

podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych projektów wchodzących w skład GPR zobowiązane są do składania informacji okresowej do Referatu Organizacji, Kontroli i Promocji Urzędu Miejskiego w Nowym Wiśniczu. Dzięki temu sprawozdawczość zakłada bieżący i ciągły przepływ aktualnych informacji, co pozwala na weryfikację nieprawidłowości oraz wykrycie problemów w procesie wdrażania i monitorowania GPR.

Dla osiągnięcia wartości docelowych wskaźników realizacji projektów, szczególna rola przypada beneficjentom, którzy mają obowiązek monitorowania wdrażania przedsięwzięć współfinansowanych środkami finansowymi z Unii Europejskiej, w tym przygotowywania i przedkładania Instytucji Zarządzającej danym programem operacyjnym sprawozdań z ich realizacji oraz wniosków o płatność.

Tabela 19 Wskaźniki monitoringowe wdrażania *Gminnego Programu Rewitalizacji Nowego Wiśnicza na lata 2022–2030*

Założenia GPR	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Źródło danych	Wartość bazowa (stan na 31.12.2019 r.)	Średnia wartość dla gminy (stan na 31.12.2019 r.)	Wartość docelowa dla obszaru rewitalizacji (stan na 31.12.2030 r.)
WSKAŹNIKI ODDZIAŁYWANIA						
Cel rewitalizacji 1. Mocny kapitał społeczny zintegrowanych i przedsiębiorczych mieszkańców	<i>Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w ludności ogółem</i>	%	Urząd Miejski w Nowym Wiśniczu	22,7	23,6	Wartość powyżej średniej dla gminy w 2030 r.
	<i>Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem</i>	%	Urząd Miejski w Nowym Wiśniczu	16,6	16,1	Wartość poniżej średniej dla gminy w 2030 r.
	<i>Saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 100 osób</i>	-	Urząd Miejski w Nowym Wiśniczu	-0,1	0,3	Wartość dodatnia, powyżej średniej dla gminy w 2030 r.
	<i>Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 osób</i>	osoby	MOPS w Nowym Wiśniczu	12,6	11,8	Wartość poniżej średniej dla gminy w 2030 r.
	<i>Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w przeliczeniu na 1000 osób</i>	osoby	MOPS w Nowym Wiśniczu	7,5	5,5	Wartość poniżej średniej dla gminy w 2030 r.
	<i>Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu bezrobocia przeliczeniu na 1000 osób</i>	osoby	MOPS w Nowym Wiśniczu	4,1	2,7	Wartość poniżej średniej dla gminy w 2030 r.
	<i>Liczba stwierdzonych przestępstw ogółem w przeliczeniu na 1 000 osób</i>	szt.	Komisariat Policji w Nowym Wiśniczu	9,2	5,1	Wartość poniżej średniej dla gminy w 2030 r.
	<i>Liczba podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 1 000 osób</i>	szt.	Urząd Miejski w Nowym Wiśniczu	74	70	Utrzymanie wartości powyżej średniej dla gminy i osiągnięcie wartości min. 85

Cel rewitalizacji 2. Przyjazna przestrzeń do życia i atrakcyjna oferta usług publicznych	<i>Powierzchnia terenów zagospodarowanych na działalność sportową, rekreacyjną, kulturową i turystyczną przypadająca na 1 000 mieszkańców</i>	ha	Urząd Miejski w Nowym Wiśniczu	1,5	2,5	Wartość powyżej średniej dla gminy w 2030 r.
	<i>Udział budynków stwarzających bariery architektoniczne dla osób starszych i niepełnosprawnych w budynkach publicznych ogółem</i>	%	Urząd Miejski w Nowym Wiśniczu	53,3	50,0	Wartość poniżej średniej dla gminy w 2030 r. i nie więcej niż 20%
	<i>Budynki mieszkalne nowo oddane do użytkowania w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców</i>	szt.	Urząd Miejski w Nowym Wiśniczu	29	40	Wartość powyżej średniej dla gminy w 2030 r.
	<i>Ilość odpadów stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi lub stanu środowiska – azbest (w tonach) w przeliczeniu na km²</i>	tona	Urząd Miejski w Nowym Wiśniczu	29,6	19,6	Wartość poniżej średniej dla gminy w 2030 r.
Projekty/Przedsięwzięcia rewitalizacyjne	WSKAŹNIKI PRODUKTU					
	Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	szt.	Urząd Miejski w Nowym Wiśniczu i partnerzy procesu rewitalizacji	0	9	
	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	km ²		0	9,54	
	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	szt.		0	9	
	Liczba zabytków nieruchomości objętych wsparciem	szt.		0	4	
	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem	szt.	Realizatorzy projektów	0	20	
	Lokale mieszkalne o lepszej udoskonalonej charakterystyce energetycznej	szt.	Urząd Miejski w Nowym Wiśniczu, wspólnota mieszkaniowa	0	20	
	Budynki publiczne o lepszej charakterystyce energetycznej	szt.	Urząd Miejski w Nowym Wiśniczu	0	4	

Liczba jednostek służb ratowniczych wyposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof	szt.	Urząd Miejski w Nowym Wiśniczu, OSP, partnerzy	0	2
Liczba nowych oczyszczalni ścieków	szt.	Urząd Miejski w Nowym Wiśniczu	0	1
Liczba opracowanych i wdrożonych „Programów wsparcia pasji i talentów dla uczniów szkół podstawowych i średnich”	szt.	Urząd Miejski w Nowym Wiśniczu, szkoły podstawowe i średnie	0	8
Liczba osób objętych wsparciem	osoby	Realizatorzy projektów	0	900
Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie	osoby		0	30
Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie	osoby		0	20
WSKAŹNIKI REZULTATU				
Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem	odwiedzający/rok	Institucje kultury, realizatorzy projektów	0	10 000
Roczne zużycie energii pierwotnej (w tym: w lokalach mieszkalnych, budynkach publicznych, przedsiębiorstwach, innych)	MWh/rok	Realizatorzy projektów, w tym Urząd Miejski w Nowym Wiśniczu	0	Wartość zostanie określona na podstawie dokumentacji przed realizacją projektu
Wytworzona energia odnawialna ogółem	MWh/rok	Realizatorzy projektów, w tym Urząd Miejski	0	

Gminny Program Rewitalizacji Nowego Wiśnicza na lata 2022–2030

			w Nowym Wiśniczu		
	Ludność odnosząca korzyści ze środków ochrony przed klęskami żywiołowymi związanymi z klimatem	osoby	Realizatorzy projektów, w tym Urząd Miejski w Nowym Wiśniczu	0	4 140
	Liczba uczestników imprez i/lub wspólnych prac	osoby/rok		0	1 500
	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoby		0	60
	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu	osoby		0	20

Źródło: Opracowanie własne

2.2. Sposób ewaluacji i wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu

Przyjęto, że Gminny Program Rewitalizacji ma formułę otwartą, co oznacza, że w przypadku zmiany wymogów prawnych, pojawienia się nowych problemów oraz wykreowania nowych projektów – będzie on aktualizowany. Przedsięwzięcia odpowiadające na zidentyfikowane problemy będą systematycznie przygotowywane w całym okresie wdrożeniowym. Ich konkretni odbiorcy i zakres determinowane będą: aktualnymi warunkami sytuacji społeczno-gospodarczej na obszarze rewitalizacji oraz gminy, potrzebami i oczekiwaniami mieszkańców wyznaczonego obszaru, poziomem zaangażowania podmiotów lokalnych w planowane działania, możliwościami budżetu gminy oraz dostępnością środków zewnętrznych.

Zgodnie z art. 22 ustawy o rewitalizacji, dokument będzie podlegał ocenie aktualności i stopnia realizacji, dokonywanej przez Burmistrza Nowego Wiśnicza (przy pomocy pracowników Referatu Organizacji, Kontroli i Promocji Urzędu Miejskiego w Nowym Wiśniczu oraz sporządzonego przez nich raportu/sprawozdania z postępu w realizacji założeń dokumentu) raz na 3 lata, zgodnie z systemem monitorowania i oceny określonym w programie. Ocena sporządzona przez Burmistrza Nowego Wiśnicza będzie podlegać zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji oraz opublikowana zostanie na stronie internetowej gminy i w Biuletynie Informacji Publicznej. Dopuszcza się również możliwość wcześniejszego wystąpienia z wnioskiem o zmianę treści dokumentu do Burmistrza Nowego Wiśnicza w ramach inicjatywy co najmniej 100 mieszkańców lub podmiotu planującego realizację przedsięwzięcia inwestycyjnego lub społecznego na obszarze rewitalizacji. W przypadku stwierdzenia, że program wymaga zmiany, Burmistrz Nowego Wiśnicza wystąpi do Rady Miejskiej w Nowym Wiśniczu z wnioskiem o jego zmianę. Dołączona zostanie do niego ww. opinia. Rada Miejska jako instytucja kontrolna i uchwałodawcza będzie mieć za zadanie analizowanie i zatwierdzanie wniosków o zmianę treści dokumentu, a także jego aktualizację, poprzez podjęcie stosownej uchwały w tej sprawie. W tej sytuacji zmiana będzie dokonywana w trybie w jakim program był uchwalony. W przypadku, gdy nie będzie ona dotyczyła listy planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz nie będzie wymagać zmiany uchwały w sprawie ustanowienia na obszarze rewitalizacji Specjalnej Strefy Rewitalizacji – nie zostaną przeprowadzone konsultacje społeczne, jak również postępowanie w sprawie uzyskania opinii (o których mowa w art. 17 ust 2 pkt 4 ustawy o rewitalizacji).

W sytuacji stwierdzenia osiągnięcia celów dokumentu (w wyniku przeprowadzonej oceny), Rada Miejska uchyli uchwałę w sprawie Gminnego Programu Rewitalizacji w całości albo w części, z własnej inicjatywy albo na wniosek Burmistrza Nowego Wiśnicza.

Ewaluacja ma na celu identyfikację oraz ewentualną poprawę jakości, skuteczności i spójności realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji w odniesieniu do konkretnych problemów obszaru rewitalizacji, z jednoczesnym uwzględnieniem założeń programowych. Jej zadaniem jest sprawdzenie czy w wyniku podejmowanych działań powstały oczekiwane rezultaty oraz czy wpłynęły one na osiągnięcie wyznaczonych celów.

Ocena wszystkich zrealizowanych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych zostanie dokonana przy współdziałaniu wszystkich interesariuszy rewitalizacji oraz w oparciu o 5 zasadniczych kryteriów ewaluacyjnych:

1. SKUTECZNOŚĆ (ang. *effectiveness*) – kryterium pozwalające ocenić w jakim stopniu osiągnięte zostały cele dokumentu zdefiniowane na etapie planowania.
2. EFEKTYWNOŚĆ (ang. *efficiency*) – kryterium pozwalające ocenić poziom „ekonomiczności” zrealizowanych projektów, czyli stosunek poniesionych nakładów do uzyskanych efektów.
3. UŻYTECZNOŚĆ (ang. *utility*) – kryterium pozwalające ocenić, do jakiego stopnia oddziaływanie programu odpowiada zdiagnozowanym potrzebom grupy docelowej.
4. TRAFNOŚĆ (ang. *relevance*) – kryterium pozwalające ocenić, do jakiego stopnia cele programu odpowiadają charakterowi i skali potrzeb w odniesieniu do obszaru rewitalizacji.
5. TRWAŁOŚĆ (ang. *sustainability*) – kryterium pozwalające ocenić na ile można się spodziewać, że pozytywne zmiany wywołane oddziaływaniem programu będą nadal widoczne po zakończeniu jego realizacji.

Ewaluacja założeń programowych i stopnia realizacji projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych zawartych w dokumencie zostanie podzielona na następujące części:

- 1) *ex-ante* (przed realizacją GPR) – stanowiąca instrument ułatwiający podejmowanie spójnych decyzji (ocena ta została przeprowadzona przed opracowaniem dokumentu);
- 2) *on-going* (na bieżąco) – instrument obserwacji prowadzonej przez Referat Organizacji, Kontroli i Promocji Urzędu Miejskiego w Nowym Wiśniczu, który będzie na jej podstawie przygotowywał sprawozdanie z realizacji GPR, co najmniej raz na 3 lata (jest to również instrument monitorowania bieżących zmian w otoczeniu);
- 3) *mid-term* (śródkresowa) – służąca przede wszystkim jako instrument, w wyniku

którego możliwa jest aktualizacja dokumentu;

- 4) *ex-post* (na zakończenie wdrażania GPR) – służąca ocenie zgodności i efektywności zrealizowanych projektów w ramach GPR z założeniami i celami przyjętymi w niniejszym dokumencie.

Wprowadzenie systemu monitoringu oraz powiązanej z nim procedury ewaluacji pozwoli wyeliminować w znacznym stopniu problem dezaktualizacji założeń i celów zawartych w GPR, wynikający ze zmieniających się warunków funkcjonowania podmiotów realizujących poszczególne projekty, zmian prawodawstwa oraz innych warunków i okoliczności mogących wpłynąć na zasadność podejmowanych działań.

3. Mechanizmy włączenia różnych grup interesariuszy w proces rewitalizacji

Partycypacja społeczna i działania aktywizacyjne zostały wpisane w proces rewitalizacji wyznaczonego obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Nowy Wiśnicz jako fundament działań na wszystkich jego etapach, tj. diagnozowanie, programowanie, wdrażanie (w tym finansowanie), monitorowanie i ewaluacja. Takie podejście ma na celu podniesienie skuteczności i trwałości projektów rewitalizacyjnych oraz gotowości i świadomości mieszkańców o partycypacyjnym współdecydowaniu o obszarze objętym programem rewitalizacji. Ponadto realizuje *zasadę partnerstwa* wynikającą z art. 8 ust. 1 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r., polegającą na łączeniu szerokiego grona partnerów (w szczególności lokalnych społeczności i przedsiębiorców, a także ekspertów) w procesy programowania i realizacji projektów rewitalizacyjnych w ramach programów operacyjnych oraz konsekwentnego, otwartego i trwałego dialogu, także z tymi podmiotami i grupami, których rezultaty rewitalizacji mają dotyczyć.

Narzędzia i formy partycypacji społecznej zastosowane na każdym etapie sporządzenia i wdrażania GPR ukierunkowane zostały na możliwie dojrzałe formy, obejmujące nie tylko informowanie, ale również opracowywanie, konsultowanie, współdecydowanie, kontrolę obywatelską, badania ilościowe (m.in. ankieta on-line) czy inicjatywę lokalną (m.in. nabór pomysłów na projekty poprzez fiszkę projektową). Ogólny schemat mechanizmów włączenia interesariuszy rewitalizacji na poszczególnych etapach rewitalizacji przedstawiono w tabeli 20.

Tabela 20 Zastosowane oraz zaplanowane formy partycypacji społecznej i partnerstwa na poszczególnych etapach rewitalizacji

Realizowane działania	Zastosowane oraz zaplanowane formy partycypacji społecznej i partnerstwa (mechanizmy włączenia interesariuszy rewitalizacji)
DIAGNOZOWANIE	
<p>Diagnoza gminy w podziale na ustalone jednostki referencyjne we wszystkich sferach: społecznej, gospodarczej, technicznej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> - analiza wskaźnikowa ilościowa i jakościowa koncentracji problemów na podstawie ustalonych wskaźników dla poszczególnych jednostek we wszystkich ww. sferach; - analiza jakościowa potencjałów; - delimitacja przestrzenna obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przeprowadzenie badania ankietowego w dniach 29.04–10.05.2021 r. dotyczącego sytuacji w gminie w sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej oraz środowiskowej. 2. Spacer studyjny połączony z wizją lokalną ekspertów zewnętrznych w dniu 17.05.2021 r. w celu określenia potrzeb rewitalizacyjnych w sferze przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. 3. Przeprowadzenie spotkania w dniu 17.05.2021 r. z Radnymi Rady Miejskiej w Nowym Wiśniczu i Sołtysami – przedstawicielami mieszkańców gminy. Spotkania miały na celu przedstawienie wyników przeprowadzonej diagnozy, przybliżenie zagadnień związanych z rewitalizacją, określenie propozycji obszaru rewitalizacji, a także poznanie potrzeb i oczekiwań mieszkańców. 4. Konsultacje społeczne projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji wraz z diagnozą gminy i mapami poglądowymi granic obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Odbyły się w dniach 31.05–30.06.2021 r. (powiadomienie 7 dni wcześniej, tj. 24.05.2021 roku) w następujących formach: <ol style="list-style-type: none"> 1) zbieranie uwag i wniosków w formie elektronicznej z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego, który można było dostarczyć: <ul style="list-style-type: none"> - drogą elektroniczną na podany w ogłoszeniu adres e-mail; - drogą korespondencyjną na adres Urzędu Miejskiego w Nowym Wiśniczu; - bezpośrednio do pokoju nr 22 w Urzędzie Miejskim w Nowym Wiśniczu; 2) otwarte spotkanie z interesariuszami rewitalizacji z możliwością złożenia uwag i opinii w dniu 21.06.2021 roku o godz. 16:00 w sali kina w Urzędzie Miejskim w Nowym Wiśniczu; 3) zbieranie uwag ustnych do protokołu w pokoju 22 w Urzędzie Miejskim w Nowym Wiśniczu. <p>Zgodnie z art. 6 ust. 7 i 9 ustawy o rewitalizacji, niezwłocznie po zakończeniu niniejszych konsultacji została opracowana i opublikowana w dniu 01.07.2021 r. na stronie podmiotowej gminy i w BIP oraz tablicy ogłoszeń urzędu informacja podsumowująca ich przebieg wraz z rejestrem zgłoszonych uwag i odniesieniem się do uwag z uzasadnieniem.</p> 5. Konsultacje społeczne projektu uchwały w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji. Odbyły się w dniach 31.05–30.06.2021 r. (powiadomienie 7 dni wcześniej, tj. 24.05.2021 roku) w następujących formach: <ol style="list-style-type: none"> 1) zbieranie uwag i wniosków w formie elektronicznej z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego, który można było dostarczyć:

	<ul style="list-style-type: none"> - drogą elektroniczną na podany w ogłoszeniu adres e-mail; - drogą korespondencyjną na adres Urzędu Miejskiego w Nowym Wiśniczu; - bezpośrednio do pokoju nr 22 w Urzędzie Miejskim w Nowym Wiśniczu; <p>2) otwarte spotkanie z interesariuszami rewitalizacji z możliwością złożenia uwag i opinii w dniu 21.06.2021 roku o godz. 16:00 w sali kina w Urzędzie Miejskim w Nowym Wiśniczu;</p> <p>3) zbieranie uwag ustnych do protokołu w pokoju 22 w Urzędzie Miejskim w Nowym Wiśniczu.</p> <p>W trakcie konsultacji społecznych dotyczących uchwały w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji, w wyznaczonym terminie nie wpłynęły żadne uwagi i/lub wnioski.</p> <p>Niezwłocznie po zakończeniu niniejszych konsultacji została opracowana i opublikowana w dniu 01.07.2021 r. na stronie podmiotowej gminy i w BIP oraz tablicy ogłoszeń Urzędu informacja podsumowująca ich przebieg.</p>
PROGRAMOWANIE	
<p>Sporządzenie <i>Gminnego Programu Rewitalizacji Nowego Wiśnicza na lata 2022–2030</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> - projektowanie i wybór rozwiązań; - określenie głównych założeń dokumentu; - identyfikacja i zaplanowanie listy projektów podstawowych oraz uzupełniających realizowanych przez różnych interesariuszy rewitalizacji; - określenie ram organizacyjno-finansowych realizacji rewitalizacji; - przeprowadzenie odpowiednich uzgodnień i zaopiniowanie dokumentu. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przeprowadzenie badania ankietowego w dniach 06.06–11.07.2022 r. dotyczącego sytuacji na obszarze rewitalizacji i potrzeb jego mieszkańców. 2. Przeprowadzenie otwartego naboru kandydatów na członków składu Komisji Rewitalizacji, zgodnie z procedurą zawartą w Regulaminie, do dnia 06.08.2021 r. (włącznie). Zgłoszenia kandydatów można było dokonać w następujących formach: <ul style="list-style-type: none"> - drogą elektroniczną w formie skanu; - drogą korespondencyjną na adres Urzędu Miejskiego w Nowym Wiśniczu; - bezpośrednio do pok. 22 w budynku Urzędu Miejskiego w Nowym Wiśniczu. 3. Przeprowadzenie naboru fiszek projektowych w dniach 14.12.2021–07.01.2022 r., umożliwiających zgłoszenie propozycji projektów rewitalizacyjnych na wyznaczonym obszarze rewitalizacji: <ul style="list-style-type: none"> - drogą elektroniczną na adres e-mail; - drogą korespondencyjną na adres Urzędu Miejskiego w Nowym Wiśniczu; - bezpośrednio do pokoju nr 22 w budynku Urzędu Miejskiego w Nowym Wiśniczu. 4. I posiedzenie Komitetu Rewitalizacji w dniu 04.10.2021 r. o godz. 13.00 w Ratuszu Miejskim w Nowym Wiśniczu w Sali obrad Rady Miejskiej w związku z opracowywanym Gminnym Programem Rewitalizacji Nowego Wiśnicza w celu wybrania Przewodniczącego i Zastępcy Komitetu i przekazania najważniejszych informacji na temat rewitalizacji. 5. II posiedzenie członków Komitetu Rewitalizacji w dniu 10.01.2022 r. o godz. 14:00 w celu omówienia pogłębionej diagnozy i wypracowania wstępnych założeń programowych do dokumentu.

	<ol style="list-style-type: none"> 6. III posiedzenie członków Komitetu Rewitalizacji w dniu 23.09.2022 r. o godz. 14:00 w celu przyjęcia lub odrzucenia zgłoszonych pomysłów projektowych, ukształtowania założeń programowych i wdrożeniowych dokumentu. 7. Konsultacje społeczne dokumentu w dniach 05.01–06.02.2023 r. oraz zbieranie uwag w następujących formach: <ul style="list-style-type: none"> - drogą elektroniczną na adres e-mail; - drogą korespondencyjną na adres Urzędu Miejskiego w Nowym Wiśniczu; - bezpośrednio do pokoju nr 22 w budynku Urzędu Miejskiego w Nowym Wiśniczu. 8. Otwarte spotkanie konsultacyjne z interesariuszami rewitalizacji z możliwością złożenia uwag i opinii w dniu 19.01.2023 r. o godz. 12:00 w Ratuszu w Nowym Wiśniczu. 9. Spotkanie z członkami Komitetu Rewitalizacji w dniu 19.01.2023 r. o godz. 14:00 w Ratuszu w Nowym Wiśniczu. <p>Zgodnie z art. 6 ust. 7 i 9 ustawy o rewitalizacji, niezwłocznie po zakończeniu konsultacji została opracowana i opublikowana na stronie podmiotowej gminy i w BIP oraz tablicy informacyjnej Urzędu informacja podsumowująca ich przebieg wraz z rejestrem zgłoszonych uwag i odniesieniem się do uwag z uzasadnieniem.</p>
WDRAŻANIE (FINANSOWANIE)	
<p>Wdrażanie założeń <i>Gminnego Programu Rewitalizacji Nowego Wiśnicza na lata 2022–2030</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> - realizacja (wdrażanie) przedsięwzięć i projektów rewitalizacyjnych (w tym w ramach partnerstw międzysektorowych); - prowadzenie aktywnej polityki informacyjnej oraz aktywizacji interesariuszy rewitalizacji. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Organizacja przez gminę otwartego naboru na partnera/partnerów spoza sektora finansów publicznych do wspólnej realizacji projektu zgodnie z <i>Ustawą z dnia 28 kwietnia 2022 roku o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2021–2027</i> (Dz. U. z 2022 r. poz. 1079). 2. Konkursy ofert dla organizacji pozarządowych. 3. Konkurs architektoniczny lub architektoniczno-urbanistyczny w zakresie zagospodarowania przestrzeni publicznych na obszarze rewitalizacji. 4. Planowanie partycypacyjne obejmujące cykl spotkań służących zagospodarowaniu przestrzeni. 5. Warsztaty projektowe związane z kształtowaniem przestrzeni z wykorzystaniem map/makiet. 6. Spacery badawcze dla określonych grup społecznych w celu ogólnej oceny konkretnych rozwiązań architektonicznych czy infrastrukturalnych. 7. Realizacja projektów przez różnych beneficjentów (w tym w partnerstwach międzysektorowych). 8. Wspólne podejmowanie decyzji/kształtowanie przestrzeni/rozwiązywanie problemów/opiniowanie rozwiązań w trakcie cyklicznych spotkań Komitetu Rewitalizacji. 9. Spotkania informacyjno-konsultacyjne z mieszkańcami organizowane w miarę postępu wdrożenia projektów. 10. Realizacja małych inicjatyw interesariuszy rewitalizacji i wydarzeń lokalnych związanych z rewitalizacją.

MONITOROWANIE, EWALUACJA, AKTUALIZACJA	
<p>Ocena realizacji założeń <i>Gminnego Programu Rewitalizacji Nowego Wiśnicza na lata 2022–2030</i>:</p> <ul style="list-style-type: none">- prowadzenie monitoringu realizacji rewitalizacji;- wykonanie ewaluacji założeń programowych;- aktualizacja dokumentu.	<ol style="list-style-type: none">1. Opiniowanie cyklicznych raportów/sprawozdań z postępu w realizacji dokumentu przez Komitet Rewitalizacji oraz ich upublicznianie na stronie internetowej gminy i w Biuletynie Informacji Publicznej.2. Spotkania informacyjno-konsultacyjne w celu przekazywania informacji na temat postępu we wdrażaniu projektów rewitalizacyjnych.3. Opracowanie ewaluacji <i>mid-term i ex-post</i> z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji wraz z uzyskaniem opinii mieszkańców na temat efektywności przeprowadzonych działań rewitalizacyjnych.4. Możliwość wystąpienia z wnioskiem o aktualizację dokumentu przez inicjatywę co najmniej 100 mieszkańców lub podmiotu planującego realizację przedsięwzięcia inwestycyjnego lub społecznego na obszarze rewitalizacji.5. Opiniowanie zgłoszonych wniosków o aktualizację dokumentu przez Komitet Rewitalizacji.

Źródło: Opracowanie własne

Realizacja oraz zaplanowanie różnorodnych form partycypacji społecznej oraz aktywizacji społeczności lokalnej umożliwiło dotarcie do szerokiego grona przedstawicieli interesariuszy oraz poznanie ich potrzeb i oczekiwań w celu dostosowania wsparcia. Wartością dodaną przeprowadzonych metod partycypacji i „budowania” partnerstwa była możliwość skonfrontowania wiedzy o wielu aspektach funkcjonowania obszaru rewitalizacji przez różne środowiska lokalne, co w konsekwencji doprowadziło do pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji i będzie stanowiło podstawę uzasadnienia podjętych na nim działań. Ponadto zakłada się, że partycypacyjny model opracowania dokumentu będzie się przekształcał w partycypacyjny model wdrażania, a wokół grupy uczestniczącej w pracach nad dokumentem będą pojawiały się kolejne podmioty lokalne angażujące się w działania rewitalizacyjne.

Zgodnie z art. 5 ust. 1 ustawy o rewitalizacji: „partycypacja społeczna obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, w tym poprzez uczestnictwo w konsultacjach społecznych oraz w pracach Komitetu Rewitalizacji”.

W związku z powyższym na etapie sporządzenia *Gminnego Programu Rewitalizacji Nowego Wiśnicza na lata 2022–2030*, zgodnie z procedurą określoną przepisami ww. ustawy, powołany został Komitet Rewitalizacji, w skład którego wchodzi interesariusze rewitalizacji, tj. przedstawiciele mieszkańców gminy (w tym obszaru rewitalizacji), organizacji pozarządowych i grup nieformalnych, przedsiębiorców, jednostek organizacyjnych gminy oraz innych grup społecznych. Pierwszym etapem procedury było uchwalenie przez Radę Miejską w Nowym Wiśniczu *Uchwały nr XXXII/298/21 z dnia 30.08.2021 r. w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji* wraz z załącznikiem, stanowiącym *Regulamin Komitetu Rewitalizacji*. Podjęcie uchwały poprzedzone było konsultacjami społecznymi przeprowadzonymi w dniach 31.05–30.06.2021 r. w następujących formach: zbieranie uwag i wniosków w formie papierowej oraz elektronicznej z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego (dostarczanego drogą elektroniczną na podany adres e-mail, drogą korespondencyjną na adres Urzędu Miejskiego w Nowym Wiśniczu, bezpośrednio do pokoju nr 22 w budynku ww. Urzędu), otwartego spotkania konsultacyjnego z interesariuszami rewitalizacji z zapewnieniem możliwości przedstawienia uwag, opinii i propozycji (w dniu 21.06.2021 roku) oraz zbierania uwag ustnych do protokołu w pokoju nr 22 w budynku ww. Urzędu. Wszystkie dokumenty dostępne były w wersji papierowej w Urzędzie Miejskim w Nowym Wiśniczu oraz w wersji elektronicznej na oficjalnej stronie internetowej Gminy Nowy Wiśnicz oraz na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie

Informacji Publicznej. Powiadomienie o planowanych konsultacjach zamieszczone zostało 7 dni wcześniej, tj. dnia 24.05.2021 roku. Po podjęciu ww. uchwały przez Radę Miejską, na zasadach określonych w przyjętym *Regulaminie Komitetu Rewitalizacji* ogłoszony został na stronie internetowej gminy, w BIP oraz na tablicy ogłoszeń Urzędu Miejskiego w Nowym Wiśniczu otwarty nabór na członków Komitetu Rewitalizacji, który trwał od 15.07.2021 roku do 06.08.2021 roku włącznie. Zgłoszeń kandydatów można było dokonać poprzez wypełnienie *Formularza zgłoszeniowego na członka Komitetu Rewitalizacji* oraz dostarczenie go w taki sam sposób, jak w przypadku ww. formularza konsultacyjnego. Organem właściwym do rozpatrzenia zgłoszonych kandydatur był Burmistrz Nowego Wiśnicza. Wybrani kandydaci zostali powołani na członków Komitetu Rewitalizacji *Zarządzeniem nr I/140/2021 Burmistrza Nowego Wiśnicza z dnia 30.08.2021 r. w sprawie powołania Komitetu Rewitalizacji ds. Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Nowy Wiśnicz na lata 2022–2030* (zgodnie z limitami osobowymi określonymi w Regulaminie).

Zgodnie z art. 7 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, Komitet stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny Gminnego Programu Rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniodawczo-doradczą Burmistrza Nowego Wiśnicza w zakresie rewitalizacji.

Zasady jego działania określa *Regulamin Komitetu Rewitalizacji*, stanowiący załącznik do uchwały nr XXXII/298/21 Rady Miejskiej w Nowym Wiśniczu z dnia 7 lipca 2021 r. Według zapisów niniejszego regulaminu, Komitet uprawniony jest do opiniowania GPR na etapie opracowania, a następnie jego wdrażania, monitorowania i ewaluacji oraz podejmowania inicjatyw związanych z rewitalizacją w Gminie Nowy Wiśnicz. Ponadto uczestniczy w sporządzaniu i opiniowaniu projektów uchwał Rady Miejskiej w Nowym Wiśniczu oraz zarządzeń Burmistrza Nowego Wiśnicza związanych z rewitalizacją.

4. Procedura strategicznej oceny oddziaływania dokumentu na środowisko oraz opiniowania przez właściwe instytucje

Przepisy *Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2022 r. poz. 1029 z późn. zm.) określają, dla jakiej kategorii dokumentów planistycznych, ze względu na ich indywidualną zawartość oraz zewnętrzne uwarunkowania, istnieje konieczność przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Ponadto przesłanką obowiązkowo kwalifikującą do przedmiotowej oceny, zgodnie z art. 46 pkt 3 i art. 47. ww. ustawy jest stwierdzenie, iż w efekcie realizacji przedsięwzięć, wystąpi znaczące negatywne oddziaływanie na środowisko, w tym na obszary Natura 2000.

Decyzję o przeprowadzeniu strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wydaje organ opracowujący projekt dokumentu sam bądź zgodnie z art. 47 ww. ustawy, w uzgodnieniu z właściwym organem ochrony środowiska, którym w tym przypadku jest Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Krakowie. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Krakowie w nadesłanym piśmie z dnia 9 marca 2023 r., znak: ST-I.410.1.1.2023.DK, wyjaśnił iż realizacja ustaleń *Gminnego Programu Rewitalizacji Nowego Wiśnicza na lata 2022–2030* nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko w tym na obszar Natura 2000, dlatego uzgodnił odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu *Gminnego Programu Rewitalizacji Nowego Wiśnicza na lata 2022–2030*.

Gmina Nowy Wiśnicz nie wystąpiła z wnioskiem do Małopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Krakowie o uzgodnienie braku konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu *Gminnego Programu Rewitalizacji Nowego Wiśnicza na lata 2022–2030*. W piśmie o uzgodnienie braku konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko powołano się na art. 47 *Ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*, zgodnie z którym organem właściwym w sprawach opiniowania i uzgadniania w ramach strategicznych ocen oddziaływania na środowisko jest Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Krakowie. W związku z tym wystąpienie z wnioskiem do Małopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Krakowie nie było wymagane.

Podsumowując należy podkreślić, że ze względu na specyfikę zadań wskazanych w *Gminnym Programie Rewitalizacji Nowego Wiśnicza na lata 2022–2030* i z uwagi na ich parametry nie będą one znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko. W związku

z powyższym dla ww. Programu nie było konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Niemniej jednak, każdorazowo przy opracowywaniu projektów konkretnych inwestycji, w przypadku, gdy zaistniałaby konieczność przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko lub na obszar Natura 2000, organ odpowiedzialny za realizację zadania, podejmie odpowiednie kroki administracyjne.

Zgodnie z art. 17 ust. 2 pkt 4 *Ustawy z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji* (Dz. U. z 2021 r. poz. 485 z późn. zm.), Burmistrz Nowego Wiśnicza po zakończeniu procesu konsultacji społecznych, tj. dnia 09.02.2023 r. wystąpił również o zaopiniowanie projektu *Gminnego Programu Rewitalizacji Nowego Wiśnicza na lata 2022–2030* przez instytucje zewnętrzne wymienione we wskazanym artykule ww. ustawy. Zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy o rewitalizacji, Burmistrz wyznaczył 20-dniowy termin przedstawienia opinii, licząc od dnia doręczenia projektu dokumentu. Rejestr zbiorczego zestawienia opinii wraz ze zgłoszonymi w ich ramach uwagami i/lub propozycjami, a także rekomendacją do ich całościowego bądź częściowego wprowadzenia lub uzasadnieniem do ich nie wprowadzania, opublikowany został na stronie internetowej gminy oraz stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej.

5. Specjalna Strefa Rewitalizacji

Istnieje możliwość ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji (SSR) na okres nie dłuższy niż 10 lat, o której mowa w art. 25 ustawy o rewitalizacji. Nie przewiduje się jednak jej ustanowienia, a możliwość ta pozostaje jako opcja, która zostanie zrealizowana, o ile wystąpią czynniki potwierdzające zasadność tej decyzji w kontekście optymalnego wykorzystania jej narzędzi.

6. Sposób realizacji dokumentu a polityka mieszkaniowa i planowanie przestrzenne w gminie

6.1. Niezbędne zmiany w polityce mieszkaniowej

W związku z realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji Nowego Wiśnicza nie są wymagane zmiany w następujących uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 *Ustawy z dnia 21 czerwca 2001 roku o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego* (Dz. U. z 2022 r. poz. 172 z późn. zm.):

1. *Uchwale Nr XXXVII/333/21 Rady Miejskiej w Nowym Wiśniczu z dnia 30 listopada 2021 r. w sprawie uchwalenia Wieloletniego Programu Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Nowy Wiśnicz na lata 2021–2026.*

6.2. Niezbędne zmiany w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego

W związku ze sporządzeniem *Gminnego Programu Rewitalizacji Nowego Wiśnicza na lata 2022–2030* nie przewiduje się wprowadzania zmian w aktualnie obowiązującym dokumencie *Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Nowy Wiśnicz* przyjętym Uchwałą Nr XXV/231/20 Rady Miejskiej w Nowym Wiśniczu z dnia 17 grudnia 2020 r.

W części wyznaczonego obszaru rewitalizacji obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego:

- *Uchwała Nr XLVI/419/22 Rady Miejskiej w Nowym Wiśniczu z dnia 6 października 2022 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Królówka (2,23 ha);*

- *Uchwała Nr XXVI/240/20 Rady Miejskiej w Nowym Wiśniczu z dnia 30 grudnia 2020 roku w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Nowego Wiśnicza z częścią miejscowości Stary Wiśnicz i Leksandrowa – etap „B” (ok. 11,14 ha);*
- *Uchwała Nr XXVI/211/16 Rady Miejskiej w Nowym Wiśniczu z dnia 20 września 2016 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów wsi Królówka w gminie Nowy Wiśnicz;*
- *Uchwała Nr XXX/288/14 Rady Miejskiej w Nowym Wiśniczu z dnia 31 stycznia 2014 roku w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego "Śródmieście" Nowego Wiśnicza w zakresie rozwiązań komunikacyjnych układu dróg wewnętrznych przewidzianych do obsługi wyznaczonych terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (0,41 ha);*
- *Uchwała Nr XIX/145/08 Rady Miejskiej w Nowym Wiśniczu z dnia 19 września 2008 roku w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części Gminy Nowy Wiśnicz obejmującej część Miasta Nowy Wiśnicz z wyłączeniem terenu objętego planem „Śródmieście” Nowego Wiśnicza w miejscowości Nowy Wiśnicz w zakresie działki 883/8;*
- *Uchwała Nr IX/53/2007 Rady Miejskiej w Nowym Wiśniczu z dnia 31 sierpnia 2007 roku w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Śródmieście” Nowego Wiśnicza (ok. 463,03 ha).*

W związku z realizacją założeń Gminnego Programu Rewitalizacji nie są wymagane zmiany w ww. dokumentach. Nie przewiduje się również konieczności sporządzenia i uchwalenia miejscowego planu rewitalizacji, o którym mowa w art. 37f ust. 1 *Ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (Dz. U. z 2022 r. poz. 503 z późn. zm.).

Spis map

Mapa 2 Lokalizacja obszaru rewitalizacji na tle obszaru zdegradowanego w Gminie Nowy Wiśnicz.....	20
Mapa 3 Granice wyznaczonego obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Nowy Wiśnicz	21
Mapa 4 Lokalizacja organizacji pozarządowych na obszarze rewitalizacji.....	36
Mapa 5 Zasięg podobszarów przekroczeń poziomu docelowego benzo(a)pirenu w województwie małopolskim w 2020 roku.....	58
Mapa 6 Zasięg obszarów przekroczeń poziomu celu długoterminowego ozonu określonego ze względu na ochronę zdrowia w województwie małopolskim w 2020 roku	59
Mapa 7 Formy ochrony przyrody w granicach obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Nowy Wiśnicz.....	60
Mapa 8 Położenie obszaru rewitalizacji względem jednolitych części wód podziemnych oraz cieków wodnych.....	61
Mapa 9 Przestrzenne rozmieszczenie projektów podstawowych w Gminie Nowy Wiśnicz...	95
Mapa 1 Obszar rewitalizacji na tle rysunku Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Nowy Wiśnicz	116

Spis schematów

Schemat 1 Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Nowy Wiśnicz.....	17
Schemat 2 Sfery tematyczne analizowane w szczegółowej diagnozie obszaru rewitalizacji ..	22
Schemat 3 Założenia <i>Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Nowy Wiśnicz na lata 2016–2020</i>	73
Schemat 4 Kierunki działań wraz z odniesieniem ich do zidentyfikowanych potrzeb rewitalizacyjnych, mające na celu eliminację lub ograniczenie występowania negatywnych zjawisk.....	74
Schemat 5 Struktura zarządzania i wdrażania rewitalizacji w Gminie Nowy Wiśnicz	123

Spis tabel

Tabela 1 Wskaźniki obrazujące sytuację na terenie Gminy Nowy Wiśnicz w sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej.....	14
Tabela 2 Wskaźniki opisujące sytuację na rynku pracy na obszarze rewitalizacji w latach 2015–2019 oraz porównanie ich wartości dla obszaru rewitalizacji w 2019 r. ze średnimi wartościami dla gminy, województwa i Polski	27
Tabela 3 Skala problemów społecznych na wyznaczonym obszarze rewitalizacji na terenie Gminy Nowy Wiśnicz w latach 2015–2019 – porównanie ze średnią dla gminy w 2019 roku.....	28
Tabela 4 Średnie % wyniki ze sprawdzianu po 8 klasie w latach 2019–2021 na obszarze rewitalizacji, w gminie, powiecie oraz województwie	33
Tabela 5 Legenda do mapy 4 – spis organizacji pozarządowych na obszarze rewitalizacji....	36
Tabela 6 Dostępność infrastruktury publicznej dla osób niepełnosprawnych na obszarze rewitalizacji - stan na 31.05.2022 r.	45
Tabela 7 Zidentyfikowane problemy oraz potencjały wyznaczonego obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Nowy Wiśnicz	63
Tabela 8 Projekt podstawowy nr 1	76
Tabela 9 Projekt podstawowy nr 2	80
Tabela 10 Projekt podstawowy nr 3	82
Tabela 11 Projekt podstawowy nr 4	84
Tabela 12 Planowane źródła finansowania projektów podstawowych	88
Tabela 13 Charakterystyka uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	89
Tabela 14 Komplementarność problemowa – potrzeby rewitalizacyjne wraz z odpowiadającymi im celami rewitalizacji i kierunkami działań oraz zaplanowanymi projektami podstawowymi i przedsięwzięciami uzupełniającymi.....	98
Tabela 15 Wykaz najważniejszych projektów zrealizowanych na wyznaczonym obszarze rewitalizacji lub mających wpływ na jego rozwój społeczno-gospodarczy na terenie Gminy Nowy Wiśnicz	101
Tabela 16 Nawiązanie Gminnego Programu Rewitalizacji do dokumentów strategicznych i planistycznych.....	104
Tabela 17 Szacunkowe ramy finansowe Gminnego Programu Rewitalizacji Nowego Wiśnicza na lata 2022–2030	118
Tabela 18 Harmonogram wdrażania dokumentu	124

Tabela 19 Wskaźniki monitoringowe wdrażania <i>Gminnego Programu Rewitalizacji Nowego Wiśnicza na lata 2022–2030</i>	130
Tabela 20 Zastosowane oraz zaplanowane formy partycypacji społecznej i partnerstwa na poszczególnych etapach rewitalizacji	137

Spis wykresów

Wykres 1 Udział % ludności według ekonomicznych grup wieku w stosunku do ludności ogółem na wyznaczonym obszarze rewitalizacji na terenie Gminy Nowy Wiśnicz w latach 2015–2019.....	24
Wykres 2 Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w stosunku do ludności ogółem w 2019 r. na obszarze rewitalizacji i ogółem w Gminie Nowy Wiśnicz	25
Wykres 3 Liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2019 roku na obszarze rewitalizacji, na terenie gminy, powiatu bocheńskiego i województwa małopolskiego	25
Wykres 4 Przyrost naturalny i saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego	26
Wykres 5 Liczba stwierdzonych przestępstw ogółem na obszarze rewitalizacji w przeliczeniu na 1 000 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania w latach 2015–2019.....	31
Wykres 6 Liczba stwierdzonych przestępstw ogółem w przeliczeniu na 1 000 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania w 2019 roku – porównanie obszaru rewitalizacji i Gminy Nowy Wiśnicz	31
Wykres 7 Średnie % wyniki ze sprawdzianu po 8 klasie w 2021 r. na obszarze rewitalizacji, w gminie, powiecie oraz województwie	33
Wykres 8 Frekwencja w wyborach samorządowych w 2018 roku (I tura) oraz w wyborach parlamentarnych w 2019 roku – porównanie obszaru rewitalizacji, Gminy Nowy Wiśnicz, powiatu bocheńskiego i województwa małopolskiego	38
Wykres 9 Liczba podmiotów zarejestrowanych na obszarze rewitalizacji w rejestrze REGON w przeliczeniu na 1 000 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania w latach 2015–2019 ...	47
Wykres 10 Liczba podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 1 000 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania w 2019 r. na obszarze rewitalizacji, na terenie gminy, powiatu bocheńskiego i województwa małopolskiego.....	48

Wykres 11 Wskaźniki: liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 1000 osób oraz liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych z rejestru REGON w przeliczeniu na 1 000 osób na obszarze rewitalizacji w latach 2015–2019	48
Wykres 12 Budynki mieszkalne nowo oddane do użytkowania w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w 2019 roku na obszarze rewitalizacji, na terenie Gminy Nowy Wiśnicz, powiatu bocheńskiego i województwa małopolskiego	49
Wykres 13 Budynki mieszkalne nowe oddane do użytkowania na obszarze rewitalizacji w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w latach 2015–2019.....	50
Wykres 14 Ilość odpadów stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi lub stanu środowiska – azbest (w tonach) w przeliczeniu na km ² w 2019 roku na terenie obszaru rewitalizacji i Gminy Nowy Wiśnicz	57

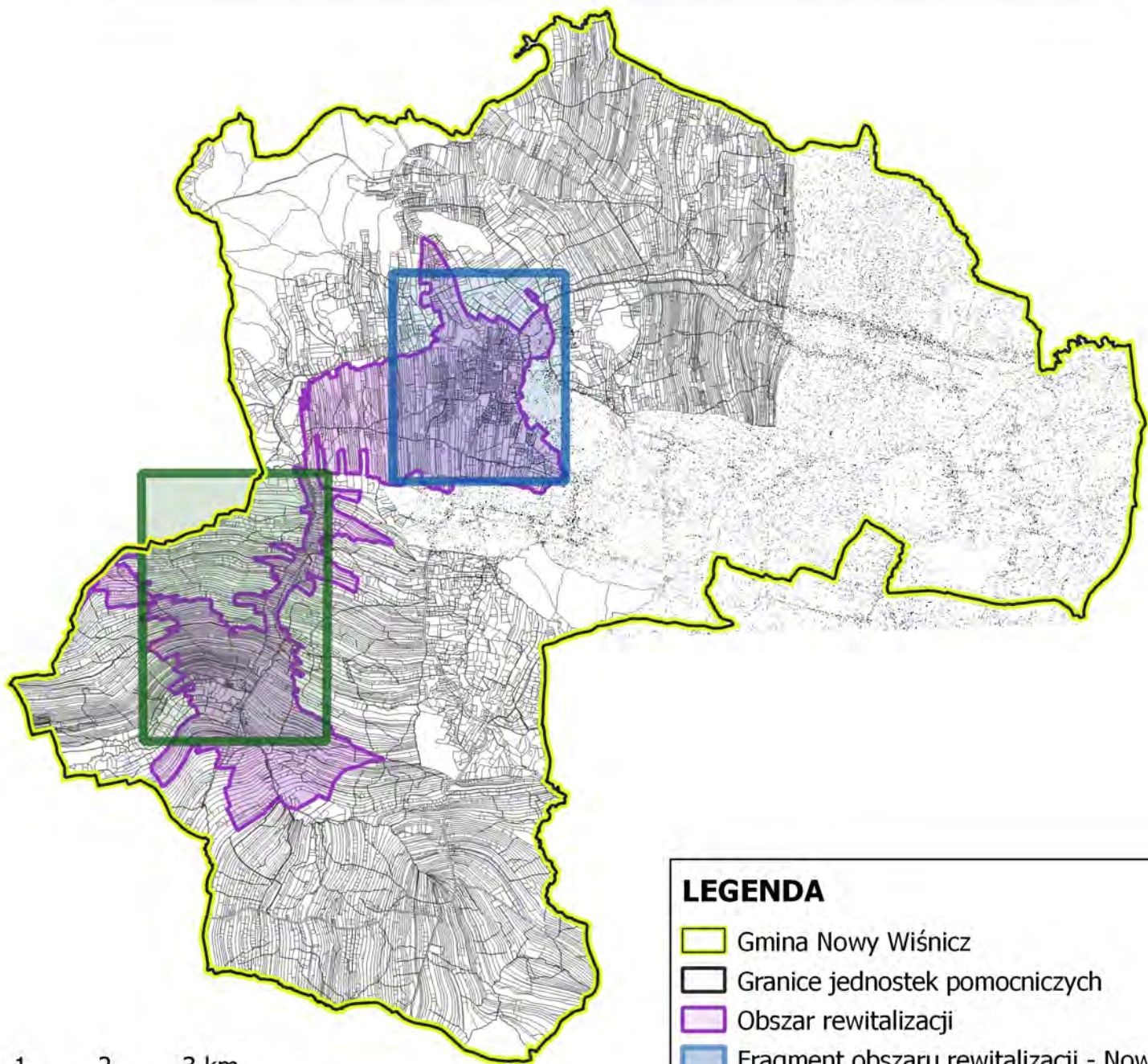
Spis fotografii

Fotografia 1 Boisko w Starym Wiśniczu – stadion Szreniawa	39
Fotografia 2 Teren boiska sportowego i hala sportowa przy Szkole Podstawowej w Nowym Wiśniczu.....	39
Fotografia 3 Zamek Kmitów i Lubomirskich w Nowym Wiśniczu.....	41
Fotografia 4 Mury obronne Zamku.....	42
Fotografia 5 Budynek po przedszkolu przy ul. Rynek 33 w Nowym Wiśniczu	43
Fotografia 6 Bariery architektoniczne przy ul. Rynek 33 w Nowym Wiśniczu	43
Fotografia 7 Budynek Biblioteki Publicznej w Nowym Wiśniczu – filia w Królówce.....	44
Fotografia 8 Budynek Ochotniczej Straży Pożarnej w Nowym Wiśniczu	44
Fotografia 9 Stragany przy Rynku w Nowym Wiśniczu	50
Fotografia 10 Ratusz przy Rynku w centrum Nowego Wiśnicza	51
Fotografia 11 Basen Nowy Wiśnicz – Leksandrowa	52
Fotografia 12 Teren przy basenie otwartym Nowy Wiśnicz – Leksandrowa	52
Fotografia 13 Miejski Ośrodek Kultury w Nowym Wiśniczu	53
Fotografia 14 Miejska Biblioteka Publiczna – Filia w Królówce.....	54
Fotografia 15 Zespół Szkół im. Stanisława Lubomirskiego w Nowym Wiśniczu	55
Fotografia 16 Zespół Szkół im. Kazimierza Brodzińskiego w Królówce.....	55
Fotografia 17 Ośrodek Zdrowia w Królówce	56
Fotografia 18 Ośrodek Zdrowia w Nowym Wiśniczu	56

**Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-
-przestrzennych obszaru rewitalizacji**

Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych - mapa poglądowa

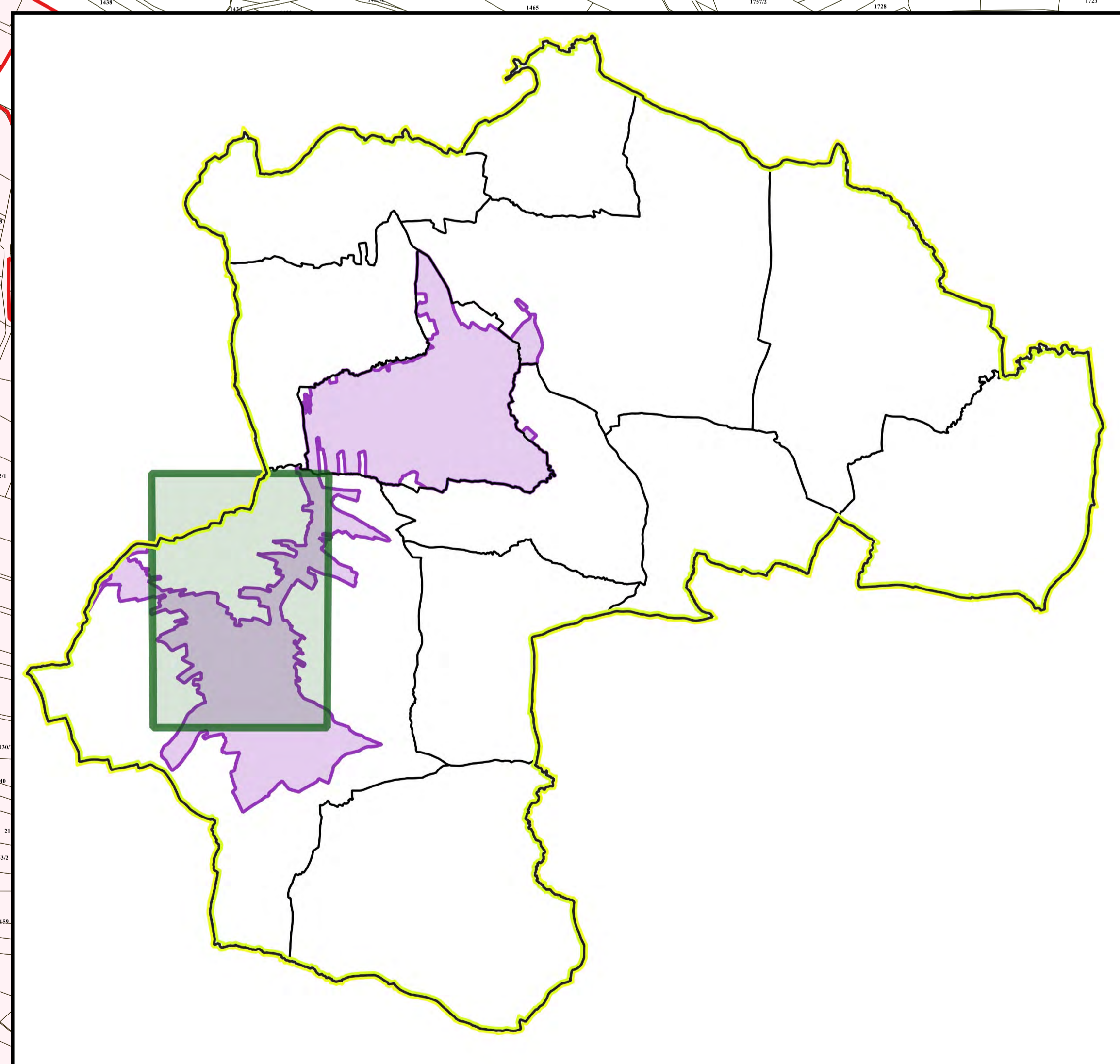
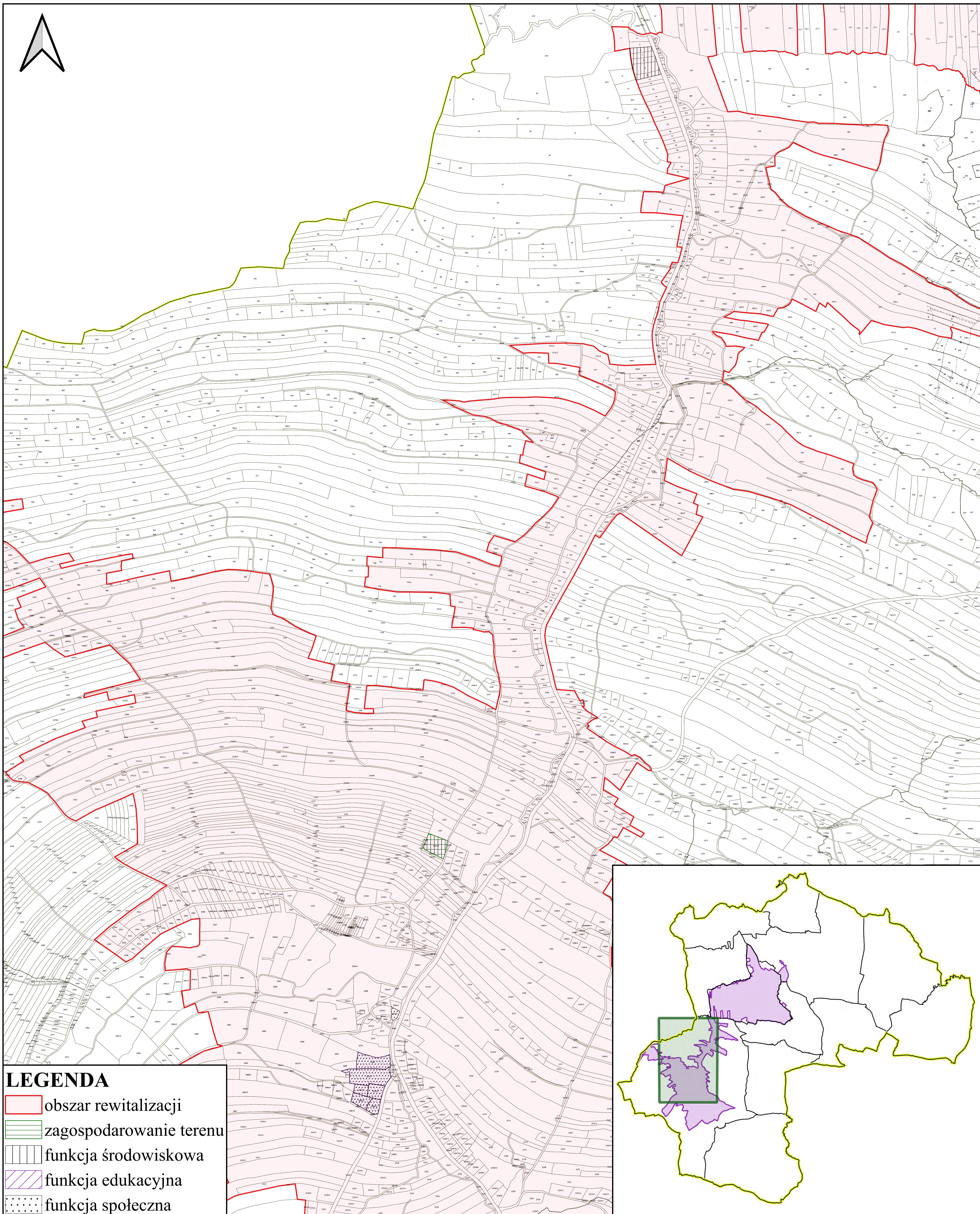
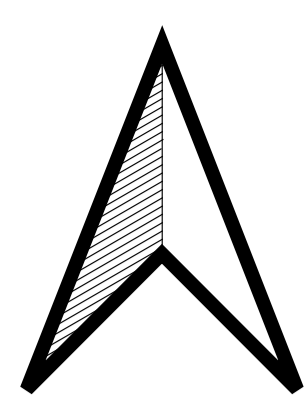

LEGENDA

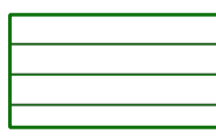
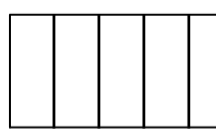
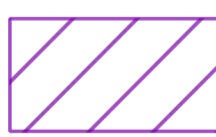
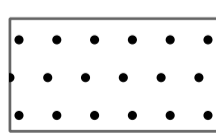
- Gmina Nowy Wiśnicz
- Granice jednostek pomocniczych
- Obszar rewitalizacji
- Fragment obszaru rewitalizacji - Nowy Wiśnicz
- Fragment obszaru rewitalizacji - Królówka

0 1 2 3 km

LEGENDA

- obszar rewitalizacji
- zagospodarowanie terenu
- funkcja środowiskowa
- funkcja edukacyjna
- funkcja społeczna

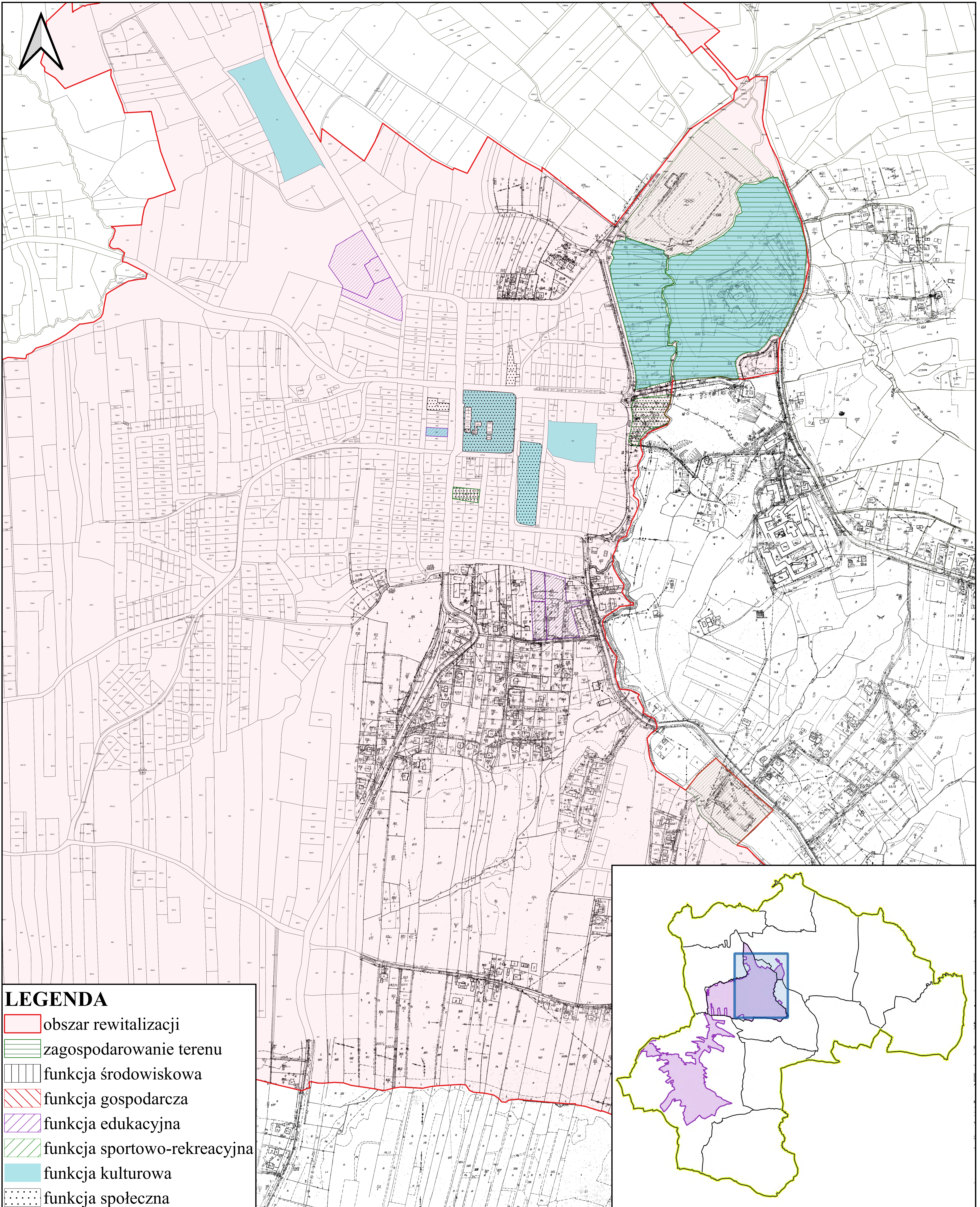

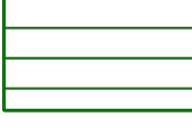

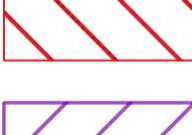

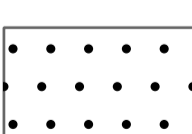

GMINA NOWY WIŚNICZ - GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI

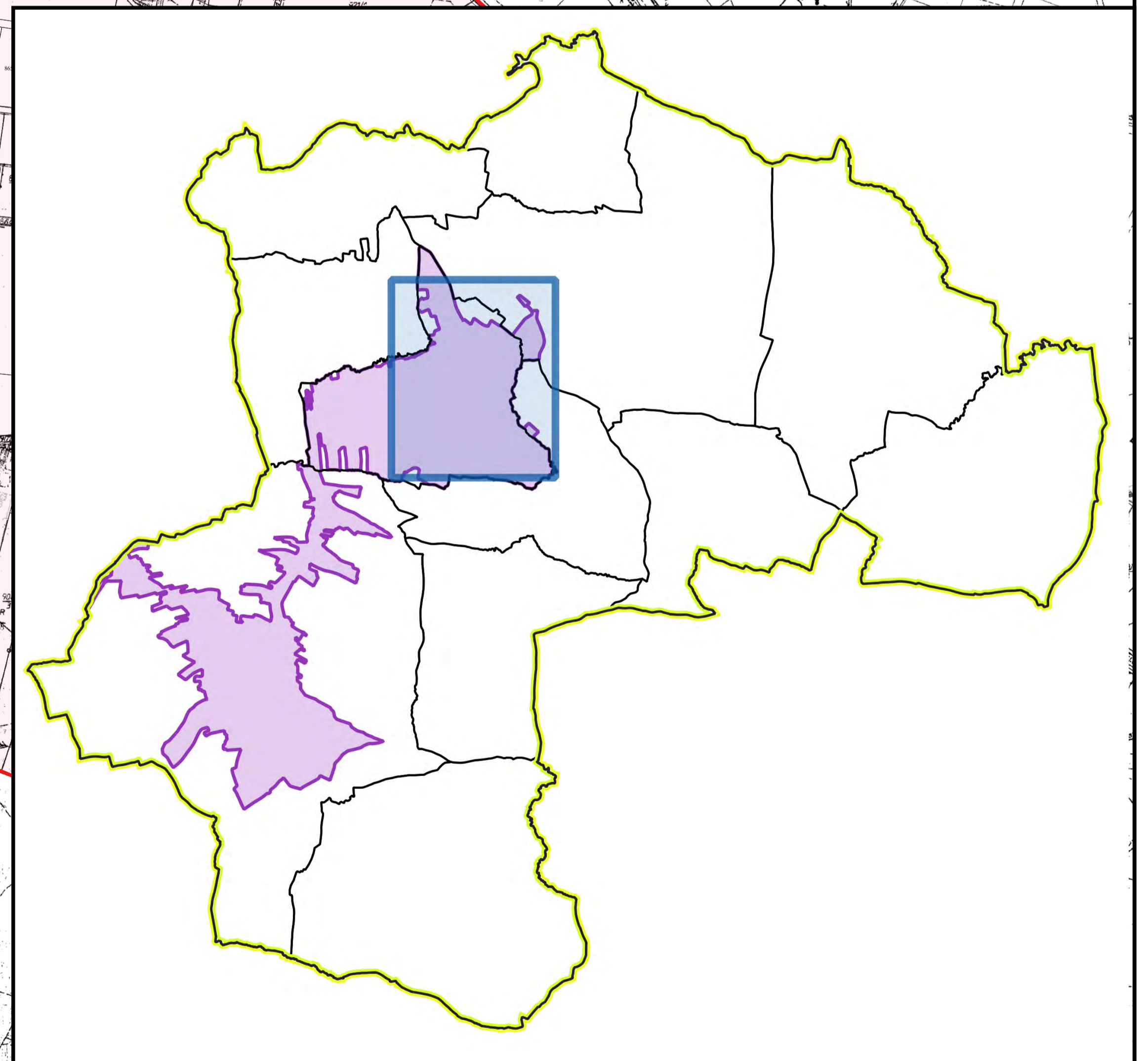
PODSTAWOWE KIERUNKI ZMIAN FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNYCH

FRAGMENT OBSZARU REWITALIZACJI - KRÓLÓWKA

skala 1:3500

- LEGENDA**
- obszar rewitalizacji
 - zagospodarowanie terenu
 - funkcja środowiskowa
 - funkcja gospodarcza
 - funkcja edukacyjna
 - funkcja sportowo-rekreacyjna
 - funkcja kulturowa
 - funkcja społeczna

GMINA NOWY WIŚNICZ - GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI

PODSTAWOWE KIERUNKI ZMIAN FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNYCH

FRAGMENT OBSZARU REWITALIZACJI - NOWY WIŚNICZ

skala 1:2500